

PREŠOVSKÁ UNIVERZITA

PERIODIKUM AKADEMICKÉJ OBCE PREŠOVSKÉJ UNIVERZITY

PREŠOV, NOVEMBER 1997

ROČNÍK I. č. 1/1997

Príhovor rektora Prešovskej univerzity doc. PhDr. Karola Feča, CSc. na celouniverzitnom otvorení akademického roka 1997/1998 dňa 29. septembra 1997 vo veľkej sále OÚ v Prešove

Začíname písať históriu PU

Pod heslom NON SCHOLAE SED VITAE DISCIMUS sa uskutočnilo dňa 29. septembra 1997 vo veľkej sále OÚ v Prešove slávnostné otvorenie nového školského roka na PU.

Pedagogický zbor a študenti najmä prvého ročníka piatich prešovských fakúlt privítali medzi sebou rektora PU doc. PhDr. Karola Feča, CSc., štátneho tajomníka MŠ SR doc. Ing. Ondreja Nemčoka, CSc., prorektorov PU a akademických funkcionárov jednotlivých fakúlt PU. Prítomný bol aj poslanec SR Igor Urban a ďalší funkcionári krajských a okresných orgánov. Účastníci medzi sebou privítali aj Mons. Jána Hirku, diecézneho biskupa gréckokatolíckeho biskupstva v Prešove.

Po otvorení a privítaní účastníkov slávnostného zhromaždenia prorektorom doc. ThDr. Imrichom Belejkaníčom, CSc. slávnostný prejav predniesol rektor PU doc. PhDr. Karol Feč, CSc. Na slávnosti vystúpil aj štátny tajomník MŠ SR doc. Ing. Ondrej Nemček, CSc.

Srdečne Vás vítam pri príležitosti otvorenia školského roka 1997/1998. Zvlášť srdečne vítam študentov 1. ročníkov jednotlivých fakúlt Prešovskej univerzity, ktorí po prvýkrát vstupujú na pôdu našej alma mater.

Vznik samostatnej Prešovskej univerzity v Prešove pripadá na obdobie, keď jej sídlo, mesto Prešov, si slávnostne pripomína 750. výročie prvej známej písomnej zmienky o meste.

Uplýnulé obdobie od rozhodnutia Národnej rady Slovenskej republiky o vzniku Prešovskej univerzity po dnešok bolo poznamenané tvorivou činnosťou akademických funkcionárov, ale aj nás všetkých pri tvorbe potrebnej legislatívnej dokumentácie, ako aj ďalších aktivít pre otvorenie akademického roka 1997/98.

Prešovská univerzita v Prešove začína dnešným dňom písať svoju históriu, ktorej obsah bude

závisieť od každého z nás. Vznikla rozdelením UPJŠ v Košiciach, čo znamená, že jej členmi sa stali fundovaní, vysokoškolskí a veci oddaní odborníci. Je na rektoráte a dekanátoch, aby týchto skúsených pracovníkov vedeli získať a zapojiť do tvorivej činnosti pre ďalší a kvalitatívny vyšší rozvoj univerzity.

Od prijatia dokumentu Magna charta európskych univerzít v Bologni v roku 1988 nastali prevratné spoločensko-politické zmeny, ktoré výrazne zasiahli aj do života univerzít v postkomunistických krajinách. Začal sa transformačný proces prestavby vysokoškolského vzdelávania na základe humanity a demokracie.

S blížiacim sa tretím tisícročím výrazne vzrastá význam univerzít, ktorých úlohou je šíriť poznanie medzi mladšou generáciou a zabezpečovať celoživotné vzdelávanie občanov. Univerzity musia poskytnúť budúcim generáciám študentov také vzdelanie, aby vyhoveli potrebám sveta, ktorý ich obklopuje.

Základným princípom univerzitného života je sloboda bádania a vzdelávania. Rešpektovanie tejto základnej požiadavky musia zabezpečiť vlády a univerzity. Univerzity sú strážkyne európskeho

(Pokračovanie na str. 2)

* Akademickí funkcionári pri slávnostnom otvorení školského roka 1997/1998.

skej humanistickej tradície. Ich stálym úsilím je poskytnúť univerzálne poznanie. Aby sa to mohlo realizovať, potrebujú univerzity možnosť vzájomnej výmeny informácií, mnohé spoločenské projekty zamerané na zdokonaľovanie štúdia, mobilitu učiteľov a študentov.

K uvedeným zásadám humanity a demokracie sa hlási aj novovzniknutá Prešovská univerzita, ktorá vznikla zákonom Národnej rady Slovenskej republiky s účinnosťou od 1.1.1997. Dnes vstupuje po prvýkrát do nového školského roka, a to s piatimi fakultami: filozofickou fakultou, fakultou humanitných a prírodných vied, pedagogickou fakultou, gréckokatolíckou bohosloveckou fakultou a pravo-slávnu bohosloveckou fakultou. Na našej univerzite študuje do 5000 študentov a pôsobí tu cez 500 učiteľov. V uplynulom šk. roku na nej bolo promovanych na Prešovskej univerzite 693 študentov. Pedagogický proces na jednotlivých fakultách, katedrách a pracoviskách sa riadi zásadami slobody, vedeckého výskumu a umenia, spojenia výskumu, výučby a praxe, otvorenosťou vo vzťahu k rôznorodosti vedeckých názorov v súlade s trendmi svetovej vedy, vzájomnej spolupráce učiteľov, študentov vo výchovno-vzdelávacom procese. Prešovská univerzita a jej jednotlivé fakulty musia mať ambície získať hodnotenie na úrovni akreditability v kategórii "A". Zatiaľ toto najvyššie hodnotenie patrí len Filozofickej fakulte. Fakulta humanitných a prírodných vied a Pedagogická fakulta v týchto dňoch prešli akreditáciou. A myslím, že úspešne.

Snahou vedenia univerzity, jednotlivých fakúlt by malo byť, vytváranie primeraných podmienok na publikovanie, na organizovanie vedeckých konferencií a seminárov. Budeme prehlbovať vzájomnú spoluprácu s domácimi a zahraničnými univerzitami a vysokými školami tak, aby výsledky spolupráce predstavovali zdroj aktivizácie vedeckého života na jednotlivých fakultách. Jednotlivé fakulty si musia byť vedomé, že zvyšovanie počtu študentov, pri existencii nedostatočných rozpočtových zdrojov, musí byť spojené s významnými zmenami v organizácii výchovno-vzdelávacieho procesu na jednotlivých fakultách, katedrách, s postupným prechodom na kreditný systém, ktorý zabezpečí mobilitu učiteľov a študentov na našich i zahraničných univerzitách. Stojíme pred problémom reštrukturalizácie odborov na fakultách, čo predstavuje vnútorný zdroj pre aktuálne rozvojové programy. Jednotlivé fakulty spracovali podklady pre dlhodobý projekt

rozvoja PU, ktorý bude konzultovaný aj na úrovni vlády SR.

Problémami vysokého školstva na Slovensku sa zaoberá aj vláda Slovenskej republiky a na Rektorskej konferencii 9. septembra vo Zvolene za účasti premiéra V. Mečiara sa rozhodlo, že v polovici októbra bude spoločné zasadnutie vlády Slovenskej republiky a Slovenskej rektorskej konferencie, kde sa budú prerokovávať systémové zmeny potrebné na zabezpečenie kvalitného výchovno-vzdelávacieho procesu na našich univerzitách. Úspechy univerzity budú závislé od materiálno-technického vybavenia, od odborného a vedeckého rastu akademickej obce a od svedomitého a čestného prístupu každého študenta k plneniu si svojich povinností. Popri vzdelávacej funkcii musí univerzita pôsobiť aj výchovne pri príprave vysokoškolských odborníkov. Predpokladom je neustále sebazvzdělávanie, odovzdávanie získaných poznatkov študentom, aktívna účasť na sympóziách doma a v zahraničí, aby sa naša univerzita dostala do povedomia aj v medzinárodnom meradle. Citeľne sa budú zvyšovať nároky aj na prácu študentov, od ktorých sa bude vyžadovať vyššia miera samostatného štúdia, vysoká úroveň diplomových prác, aktívna účasť na prednáškach, seminároch a cvičeniach, zapájanie sa do vedeckej a umeleckej činnosti.

Domnievam sa, že vznik Prešovskej univerzity je radostná udalosť pre jej pracovníkov a študentov a kladie pred nich nielen nové rozvojové úlohy, ale najmä vyššie položenú latku vo všetkých oblastiach práce vysokej školy. Všetci musíme pracovať na budúcnosti svojich vedných odborov, na budúcnosti katedier, na pozitívnych premenách pedagogickej práce. To, čo stačilo doteraz, možno nebude stačiť o niekoľko rokov. Funkcionári vysokej školy, rektor, rektorát, dekan, dekanáty, vedúci katedier majú úlohu nebojácne ale odborne a prognosticky kvalifikovane nasmerovať vývoj vedných odborov, fakúlt a univerzity. Zvýrazniť chcem však to najdôležitejšie. Ak nedôjde k žiaduce mu rastu pedagogickej a vedeckej práce každého pracovníka, ani naša univerzita nedosiahne také výsledky, aké by sme si želali. Pravda, všetko vyžaduje svoj čas, kvalita vyžaduje dlhodobú cieľavedomú prácu, len kúza sa dajú robiť na počkanie alebo z večera do rána. Na druhej strane treba vidieť, že čas neúprosne letí. Musíme viac preniknúť do národných a medzinárodných grantov, aby sme jednak zvyšovali vedeckú úroveň

pracovísk a jednak získavali finančné a technické prostriedky, ktorých máme zo štátnych zdrojov čoraz menej.

Univerzitný status však neznamená iba vyššiu pozíciu v hierarchii vzdelávacích inštitúcií, ale prináša aj novú filozofiu pre samopohyb vlastnej inštitúcie. Vyžaduje si nový prístup k sebazvzdělávaniu i k vzdelávaniu mladej generácie. Na našej univerzite sa musí udomáčniť mechanizmus autonómie a demokracie.

Autonómia je nielen samostatnosť vo výbere výskumných tém, v smerovaní a nadväzovaní medzinárodných vedeckých kontaktov, ale spočíva aj v kreativitě a zapálenosti pre vedeckovýskumnú prácu. K vyplneniu autonómie vedie zabezpečenie kompatibility našich učebných plánov nielen s domácimi, ale aj so zahraničnými univerzitami. Autonómia zaväzuje celý vedecký potenciál našej inštitúcie a v neposlednom rade aj našich študentov. Pre nich autonómia predstavuje aj formu samostatného štúdia, presun orientácie zo získania diplomu na získanie vedomostí. Tak aby absolvovanie skúšky neznamenal iba zvládnutie jediných skrípt, ale aby individuálnym štúdiom získali poznatky o danej disciplíne. To kladie nové nároky aj na pedagógov, ktorí musia byť pripravení na skutočnosť, že mladá študentská generácia je už schopná získať informácie aj z inojazyčných prameňov, prekonávajúč často jazykové bariéry mnohých vyučujúcich.

Uplatnenie princípov demokracie prináša so sebou utváranie nových medzinárodných vzťahov. Musia sa reštrukturalizovať vzťahy medzi študentmi a pedagógmi. Autokratická pozícia pedagóga by sa mala zmeniť na vzťah rovnocenných partnerov, čo musí byť posilnené vzájomnou hlbokou úctou.

Uvedomujeme si, že k tomu všetkému je potrebné vytvárať podmienky na štúdium, ako je kvalitná knižnica, informačné centrum, ubytovanie a pod. Skvalitňovanie knižnice PU pokračuje cez projekt "KOLÍN" v spolupráci s UPJŠ. Pripravuje sa projekt presťahovania jednotlivých fakúlt vzdušnou cestou. Výrazne sa zvýšia ubytovacie kapacity. Už v týchto dňoch odovzdáme nový internát s kapacitou 160 miest. Získanie ubytovne ZPA na Budovateľskej ulici je na najlepšej ceste, fond národného majetku to odsúhlasil. Ukončili sme rekonštrukciu rektorátu na námestí Legionárov 3. Pre pedagogickú fakultu sme získali objekt ZŠ 17. novembra, ktorý chceme rekonštruovať v troch etapách. Prvá etapa by sa mala ukončiť vo februári 1998, čím sa vylepšia priestorové podmienky jednotlivých fakúlt.

Delimitácia je na 90% ukončená. Účelové zariadenia M. Oko, Batizovce, Domaša, Drienica boli prisúdené PU. Účelové zariadenie Zemplínska Širava je v správcovstve PU a UPJŠ s využitím ubytovacej kapacity 70:30 v prospech PU.

Pri tejto príležitosti z úrovne vedenia PU i v mene Vás všetkých chcem poďakovať okresným, krajským orgánom i Ministerstvu školstva Slovenskej republiky a vláde za výraznú pomoc pri konštituovaní a stabilizácii PU. Verím, že výsledky našej práce budú dôstojnou reprezentáciou našej univerzity. K tomu Vám všetkým želim mnoho síl, odhodlania, pevnej vôle a elánu.

Na slávnostnom otvorení školského roka sa zúčastnil aj poslanec NR SR Igor Urban (vľavo) a funkcionári krajských a okresných orgánov prešovského okresu a kraja.

Vaša magnificencia, vaše honorability, spektakulárne, vážené dámy, páni, milí študenti!

Dnes je pre mesto Prešov, kraj ale i celé Slovensko významný deň. Všetci si ho budeme pamätať, vojde do histórie Slovenska, pretože dnes sa otvára prvý školský rok, začína sa vzdelávací a výchovný proces na Vašej, práve zrodenej vysokej škole, Prešovskej univerzite v Prešove.

Dovoľte mi, aby som pri tejto príležitosti vyslovil úprimnú radosť z toho, že konečne celý proces vytvorenia tejto inštitúcie môžeme považovať za ukončený a že dnes sa začína proces normálnej existencie, proces fungovania univerzity. Že sa môžem zúčastniť na tejto slávnostnej chvíli považujem, za česť, ale súčasne musím i trochu neskromne dodať, že sa cítim šťastný za spolupatričnosť pri procese tvorenia univerzity. Kolegov bývalej pedagogickej fakulty poznám už roky, tiež poznám ich dávne snahy o osamostatnenie sa a doba, keď vznikla priaznivá situácia na toto osamostatnenie, konečne nadišla minulý rok. Všetky sily prešovských fakúlt, funkcionárov v regióne prešovskom, neskôr v kraji, sa skoncentrovali a vychádzajúci z zámierov našej vlády a ministerstva školstva zrodila sa Prešovská univerzita.

Kolko prekážok sa muselo prekonať, organizácia a finančné ťažkosti. Preto o to viac nás tešia výsledky práce - zrekonštruovaný objekt rektorátu Prešovskej univerzity, personálna stabilizácia rektorátu i dekanátu pedagogickej fakulty, zakúpenie a rekonštruovanie ubytovne pre študentov na Ul. obrancov mieru, pripravovaná 1. etapa rekonštrukcie objektu pre pedagogickú fakultu a iné činnosti. Máte v zámere ďalšie rozvojové aktivity predovšetkým investičného charakteru, ministerstvo školstva Vám bude k tomu nápomocné, no chcel by som sa na Vás obrátiť so žiadosťou o porozumenie so súčasnou nepriaznivou finančnou situáciou a jej odrazom v našom rezorte a požiadať Vás o reálne ciele a činnosti s ohľadom na plnenie celospoločenských i regionálnych potrieb.

Ale aby som bol i trochu vecný, využijem aj keď slávnostnú chvíľu, a rád by som Vás informoval o niektorých významných a legislatívnych krokoch, ktoré sa vykonali v našom rezorte, prípadne ktoré sa pripravujú.

V novembri minulého roku sme uviedli do života novú vysokoškolského zákona. Túto základnú legislatívnu normu sa nám podarilo naprieť viacerým úskaliať po takmer šesťročných diskusiách v akademickej obci uplatniť vo výslednej atmosfére celkového konsensu všetkých zainteresovaných na základe rešpektovania patričných moderných európskych právnych vzťahov, na báze plnej úcty k akademickým slobodám a posvätným princípom demokracie.

Dosiahli sme tak významný medzník v rozvoji nášho vysokého školstva, ktoré spomínanú novú nevyhnutne potrebovalo na dosiahnutie vnútorného rozmachu, a medzinárodnej kompatibility vo viacerých súvislostiach. Je pre nás všetkých dostatočne známe, že tento proces nebol jednoduchý. Museli sme čeliť mnohým dezinformáciám a spolitizovaniu výsostne odbornej témy.

V nadväznosti na novú vysokoškolského zákona v priebehu tohto roku nadobudla účinnosť vyhláška o doktorandskom štúdiu, ktorá komplexne rieši otázky doktorandského štúdia, ako aj problematiku sociálneho, zdravotného, nemocenského a dôchodkového zabezpečenia doktorandov v dennej forme štúdia.

V tomto školskom roku okrem iného pripravujeme vyhlášku, ktorou sa ustanovujú podrobnosti o rigorózných skúškach a obhajobách rigorózných prác, pracujeme na

detašovaných pracovísk jednotlivých vysokých škôl a univerzít.

Tieto rozhodnutia majú okrem kultúrneho, spoločenského a osobitne odborného školského významu aj svoj nezanedbateľný sociálny rozmer. Ako prví v histórii našej vzdelávacej sústavy sme prišli k exaktnej štandardizácii študijných odborov tak, aby jej kompatibilita s krajinami Európskej únie prispela k postupnému voľnému pohybu pracovných síl a zároveň k rovnocennej akceptácii stupňov a druhov vzdelania, ako aj dokladov o jeho získaní. Vo vedeckovýskumnej oblasti pokračujeme v posilňovaní finančnej podpory grantových projektov a zdokonaľovaní mechanizmu ich objektívneho výberu.

Na základe návrhu rektorov vysokých škôl sme konštituovali komisie a predsedníctvo KEGA z renomovaných odborníkov vysokých škôl a ďalších pracovníkov rezortu na prípravu expertných štúdií, učebníc,

PRVÝ LIST SVOJEJ BUDÚCNOSTI

návrhu vyhlášky, ktorou sa ustanovujú podrobnosti o zriaďovaní pôsobnosti, riadení, činnosti a finančnom zabezpečení univerzít, prípadne fakultných cvičných škôl a školských zariadení, ako aj na návrhu vyhlášky, ktorou sa budú ustanovovať podrobnosti o zabezpečení študentov vysokých škôl v období pedagogickej praxe a odbornej praxe. Pripravujeme návrh vykonávacích predpisov vyhlášky o habilitácii docentov a vymenúvaní profesorov, dokončili sme tvorbu zákona o ďalšom vzdelávaní, pripravujeme návrh koncepcie celoživotného vzdelávania ako i návrh zásad zákona Slovenskej učenej spoločnosti. Chceme tiež vypracovať návrh zákona o ďalšom zvyšovaní kvalifikácie vedeckých pracovníkov a priznávaní vedeckých kvalifikačných stupňov, ako aj návrh, ktorým by sa vo výraznej miere mohli rozšíriť možnosti pre finančné zvýhodnenie podnikateľských subjektov podporujúcich naše školy. Nemenej významnou je aj naša ďalšia aktuálna úloha - príprava návrhu na zvýhodnenie vysokých škôl pri hradení dane z príjmu z podnikateľskej činnosti.

Pred rokom 1995 sa podľa našej analýzy v nedostatočnej miere prihliadalo na možnosti uplatnenia sa absolventov vysokých škôl na transformujúcom sa trhu práce. Preto sme intenzívne podporovali a iniciovali postupný vznik nových možností štúdia v podobe nových škôl, fakúlt či

učebných pomôcok v kontexte s potrebami celoživotného vzdelávania a iných vzdelávacích činností.

Aj v tejto chvíli vyslovujem svoju úprimnú vďaku všetkým, ktorí sa na plnení tejto úlohy podieľali.

Rovnaká miera vďaky patrí aj tým pracovníkom z mnohých pracovísk rezortu školstva, ktorí veľmi svedomito a s maximálnym uplatnením svojej erudície nezištne pracovali v odborných komisiách Vedeckej grantovej agentúry.

O kvalite vedeckovýskumnej činnosti našich univerzít a vysokých škôl svedčí okrem iného aj ich vzrastajúca zapojenosť do systému medzinárodnej vedeckotechnickej spolupráce, najmä do programov Európskej únie. Za všetko hovoria fakty. Do tohto procesu bolo v roku 1994 zapojených len sedemnást pracovísk vysokých škôl.

Štatistické údaje za minulý rok potvrdzujú adekvátnu účasť viac ako deväťdesiatich pracovísk.

Vysoko oceňujem ich prácu, ktorá je z medzinárodného pohľadu o to významnejšia, že výber samotných projektov, ako aj posudzovanie výsledkov riešení je v kompetencii zahraničných odborníkov prostredníctvom riadiacich štruktúr Európskej únie.

Jednou z problematík oblastí v rezorte školstva je mzdová situácia.

Túto skutočnosť si ministerstvo školstva plne uvedomovalo a naďalej jej venuje veľkú pozornosť. Preto sme vypracovali a uplatňujeme princípy harmonogramu riešenia mzdových otázok v školstve. Ich postupným akceptovaním by sa malo vyriešiť isté zaostávanie absolútnej úrovne priemerných nominálnych miezd v školstve v porovnaní s príslušnými trendmi v podnikateľskej sfére, prípadne v porovnaní so mzdami v iných odvetviach našej spoločnosti. Určite tak ako vy všetci som presvedčený o tom, že aj táto investícia do vzdelávania ako každý vklad doň vložený je základom všestrannej prosperity nášho štátu.

Vážené dámy, ctení páni, poslanie učiteľa - pedagóga nemožno vyjadriť len vo finančných formuláciách, pretože je to poslanie ničím nenahradiťelné. Toto poslanie vždy patrilo v dejinách nášho národa k najdostojnejším, najnáročnejším a vo svojom ústrednom význame k najzodpovednejším. V horizonte tretieho tisícročia, keď sa nám podarilo dobudovať aj sieť našich vysokých škôl, nastáva naliehavý čas, aby si celá naša spoločnosť uvedomila, že Slovensko viedli s istotou dejinami predovšetkým pedagógovia.

Aj Vaša univerzita, ktorá dnes píše prvý list svojej budúcnosti je tak ako sme aj my všetci, dedičkou prvej vysokej školy na Slovensku, ktorej dali život naši prvoučitelia, spolupatróni Európy, solunskí bratia svätí Cyril a Metod vedno s prvým učiteľom slovenského pôvodu známym podľa mena - svätým Gorazdom.

Práca pedagógov by však bola márna, keby nenašla odozvu u študentov. Preto sa obraciam k Vám, milí mladí priatelia, hlavne k Vám študentom, ktorí prvýkrát v živote naplnia posluchárne, seminárne miestnosti a laboratória univerzity. Uvedomte si, že roky tu strávené vo vzdelávaní sú už, ako povedal významný pedagóg John Dewey, životom, sociálnym procesom a nie len prípravou na život. Prežítie tieto roky plne, čerpajte vedomosti zo štúdiom, zo skúseností pedagógov, ale i z praktického života.

Vážené dámy, ctení páni, naše školy sú bezpečným svetom istoty pre budúcnosť našej vlasti, nášho národa. Chráňme si toto svetlo ako najväčší poklad, ako záruku zachovania všetkých hodnôt, ktoré sú základným zdôvodnením našej existencie, nášho života a pretrvania v čase. S radosťou sa zúčastňujem otvorenia školského roka na Vašej univerzite a želim jej, aby dokorán otvorila bránu n o v ý m poznaniam v súzvu s nemennými morálnymi hodnotami človeka i spoločnosti v súlade s dobrými tradíciami Slovenska. My všetci spoločne si želáme, aby Prešovská univerzita bola cenným a pevným spojením ušľachtilých ľudí, ktorým je vzdelanie prostriedkom na vlastný duchovný rast a na všestranný rozkvet svojho vlasti, svojho národa.

Prajem univerzite i fakultám bezproblémové zvládnutie akreditačného procesu, študentom veľa úspechov v štúdiu i pri reprezentácii Prešovskej univerzity i Slovenska v zahraničí, pedagógom a ostatným pracovníkom univerzity veľa tvorivých síl a úspechov v ich pedagogickej, vedeckovýskumnej a umeleckej práci a ďalšom zvelaďovaní univerzity.

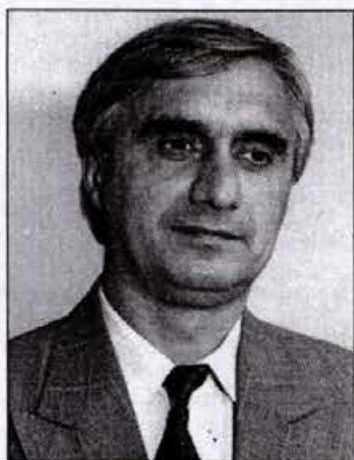
Pohľad na účastníkov slávnostného otvorenia nového školského roka 1997/98 na PU.

PROREKTORI PREŠOVSKÉJ UNIVERZITY

* Budova rektorátu Prešovskej univerzity na Námestí legionárov v Prešove

Doc. PhDr. Vladimír Leško, CSc., prorektor pre vedu a doktorandské štúdium PU

Narodil sa 15. marca 1950 v Prešove. Pochádza z úradníckej

rodiny. Má dvoch súrodencov - sestra Marcela pracuje v zdravotníctve, brat Marián je žurnalista.

Po ukončení strednej školy v Sabinove nastúpil na Filozofickú fakultu UPJŠ v Prešove, kde absolvoval štúdium v odbore filozofia - dejepis. Po ukončení štúdia v roku 1973 pôsobí na spomínanej univerzite na katedre filozofie. Jeho špecializáciou je výučba dejín filozofie, ontológie a úvodu do filozofie. V roku 1977 vykonal rigoróznú skúšku v odbore filozofia, v roku 1984 obhájil

kandidátsku dizertačnú prácu v SAV v Bratislave. O dva roky neskôr získal titul docenta v odbore dejiny filozofie.

Od roku 1990 pracoval ako člen Akademického senátu a Vedeckej rady FF UPJŠ, v rokoch 1994-1997 pracoval ako prodekan FF pre rozvoj a ŠPZ.

Doc. PhDr. Vladimír Leško, CSc. je členom redakčnej rady časopisu Filozofia, podpredsedom celoslovenskej komisie doktorandského štúdia v odbore dejiny filozofie a člen komisie VEGA v odbore filozofia. Je autorom, re-

špektíve spoluautorom troch monografií, 32 vedeckých štúdií, 7 vysokoškolských učebných textov a ďalších vedecko-populárnych článkov i odborných posudkov. Od roku 1990 participoval na riešení dvoch grantových úloh, pričom jedna bola medzinárodná. V súčasnosti je zodpovedným riešiteľom grantovej úlohy "Filozofia dejín filozofie" a spoluriešiteľom dvoch ďalších grantových úloh.

Je ženatý, otec dvoch detí. Syn Vladimír je právnikom, dcéra Adriana študentkou FF PU.

Doc. PhDr. Teodor Hrehovčík, CSc., prorektor pre zahraničné vzťahy PU

Narodil sa 11. novembra 1948 v Michalovciach. Po skončení Strednej školy umeleckého priemyslu v Bratislave nastúpil na Pedagogickú fakultu UPJŠ v Prešove - študijný odbor anglický jazyk a literatúra - ruský jazyk a literatúra. Po roku štúdia prestúpil na Filozofickú fakultu UPJŠ a pokračoval v štúdiu rovnakej aprobácie. V roku 1973 formou skráteného štúdia ukončil fakultu a nastúpil ako asistent v odbore anglický jazyk na Filozofickú fakultu UPJŠ. V roku 1975 obhájil rigoróznú prácu a získal titul PhDr. V rokoch 1984-1988 ako externý aspirant študoval na Univerzite F. Schillera v Jene, kde v roku

1988 obhájil kandidátsku dizertačnú prácu v odbore teória vyučovania anglického jazyka. Na základe úspešnej habilitácie na Filozofickej fakulte Komenského univerzity získal v roku 1992 pedagogicko-vedeckú hodnosť docenta v rovnakom odbore.

Od roku 1997 je vedúcim katedry anglistiky a amerikanistiky. V rokoch 1992-1997 zastával funkciu prodekana FF pre zahraničné vzťahy a v súčasnosti vykonáva funkciu prorektora zodpovedného za rovnaký úsek práce.

Pedagogická a vedecko-výskumná práca doc. PhDr. Teodora Hrehovčíka, CSc. sa sústreďuje hlavne na oblasť teórie vyučovania cudzích jazykov a na

odborný preklad. V týchto oblastiach publikoval okolo 30 štúdií a článkov doma i v zahraničí. Je garantom doktorandského štúdia v odbore anglický jazyk a riešiteľom grantovej úlohy. Mimo univerzity a fakulty sa angažuje v organizáciách pre medzinárodnú spoluprácu, je členom Správnej rady Slovenskej akademickej asociácie pre medzinárodnú spoluprácu, pracuje ako expert programu TEMPUS a promóter programu SOCRATES. Je členom Európskej spoločnosti pre štúdium anglického jazyka (ESSE) a Asociácie českých anglistov. Svoje odborné skúsenosti využíva aj ako súdny tlmočník.

Je ženatý a má dvoch synov. Syn Martin je na postgraduálnom študijnom pobyte v USA a syn Peter je študentom Fakulty manažmentu UK.

PaedDr. Jozef Pavelka, CSc., prorektor pre rozvoj PU

Narodil sa 19. 4. 1957 v Prešove. Je absolventom Pedagogickej fakulty UPJŠ v Prešove, aprobácia fyzika - základy priemyselnej výroby.

Po ukončení štúdia nastúpil do zamestnania v Strojárskom závode DUKLA ČDK Veľký Šariš, kde pôsobil ako majster odborného výcviku.

V roku 1981 nastúpil na PdF UPJŠ v Prešove na katedru F - ZT, absolvoval rigoróznú skúšku a získal titul PaedDr.

Od roku 1983 pôsobí ako odborný asistent na terajšej katedre technickej výchovy FHPV Prešovskej univerzity. V

roku 1994 obhajobou dizertačnej práce završil externú vedeckú ašpirantúru na STU v Bratislave a získal titul CSc. Od roku 1994 do r. 1996 zastával funkciu prodekana pre štúdium učiteľstva pre I. stupeň ZŠ na PdF UPJŠ v Prešove.

Od 1. 1. 1997 zastáva funkciu zástupcu splnomocnenca Vlády SR pre PU a tiež funkciu pracovníka povereného zodpovednosťou za rozvoj PU.

Je ženatý, manželka pracuje na Rektoráte PU vo funkcii vedúcej vnútornej prevádzky R - PU; má dvoch školopovinných synov.

Menovaný je členom celoštátnej komisie pre kvalifikačné skúšky z technickej výchovy, členom predmetovej komisie pri ŠPÚ Bratislave - technická výchova a zástupcom Prešovskej univerzity v Prešove v Rade pre rozvoj a financovanie VŠ pri RVŠ SR.

Vo svojej vedeckej práci sa orientuje na vedeckovýskumnú činnosť orientovanú na metodiku vyučovania technických odborných predmetov. V súčasnosti je členom tímu riešiteľov medzinárodnej grantovej úlohy "Reštrukturalizácia

technického vzdelávania v SR". V súčasnosti participuje na príprave učebnice technickej výchovy pre 5. - 9. ročník ZŠ.

Doc. ThDr. Imrich Belejkanič, CSc., prorektor pre vzdelávanie PU

Imrich Belejkanič sa narodil 23. 7. 1953 v obci Kašov, okr. Trebišov. Po ukončení ZŠ v Novosade absolvoval stredoškolské vzdelanie na

Gymnázium v Trebišove. Teologické vzdelanie získal na Pravoslávnej bohosloveckej fakulte v Prešove a v Leningradskej duchovnej akadémii, ktorú skončil v roku 1980 obhájením kandidátskej práce. Ako kňaz pôsobil na farnosti v Karlových Varoch a v Levoči. V roku 1988 získal docentúru na Pravoslávnej bohosloveckej fakulte v Prešove a v roku 1991 sa stal doktorom pravoslávnej teológie. Jeho vedecká produktivita v odbore pravoslávna teológia pozostáva z troch vysokoškolských učebníc, jednej monografie, siedmich pôvodných odborných štúdií. Vo vedeckom bádani sa zameriava

predovšetkým na témy vieroučnej povahy. Ním vydané vysokoškolské učebnice a ostatné odborné pôvodné štúdie svedčia o patristickom smerovaní. Snaží sa očistiť pravoslávnu dogmatickú teológiu od scholastického nánosu a prílišného racionalizmu. Reálna skúsenosť a mystické smerovanie je charakteristické pre ním publikované odborné práce. Venuje sa aj prekladu odbornej literatúry. Pracoval v mládežníckej organizácii pravoslávnej cirkvi "Syndesmos". Zúčastňuje sa rokovaní v komisii pre dialóg s reformovanými cirkvami, zúčastňuje sa na zahraničných konferenciách a sympóziách.

Spolupracuje so svetovou radou cirkvi v Ženeve a s Konferenciou európskych cirkvi na riešení problému, unionizmu a jeho vplyv v ekumenickom hnutí. V súčasnosti je členom skupiny na realizáciu bádateľského historicko - teologického projektu pod názvom "Dejiny východného Slovenska" (uznané ako grant).

V pedagogickej činnosti sa podieľa na príprave mladých perspektívnych odborníkov v odbore Pravoslávna teológia so zameraním na prehĺbenie systematickej teológie. Okrem odborných štúdií pravidelne publikuje v časopisoch Pravoslávnej cirkvi články rôznej povahy.

KVESTOR PREŠOVSKÉJ UNIVERZITY

Narodil sa 2. marca 1964 v Prešove. Po ukončení SPŠ stavebnej v Prešove pokračoval v štúdiu na Stavebnej fakulte VŠT v Košiciach. Štúdium ukončil v roku 1987 obhajobou diplomovej práce a štátnou záverečnou skúškou.

Po ukončení vysokoškolského štúdia pracoval v Pozemných stavbách, š. p. Prešov ako majster, neskôr ako stavbyvedúci. V roku 1991 nastúpil do združenia MVZ ROBOT ako zástupca vedúceho odboru hospodárskej správy, so špecializáciou na investičnú výstavbu, nákup, evidenciu a správu HIM. Po dvojročnej práci v

tejto oblasti prešiel do súkromného sektoru, kde sa venoval inžinierskej činnosti v investičnej výstavbe a obchodnej činnosti. V rokoch 1993-94 sa podieľal vo firme FEST-TEMEX, s.r.o. na príprave a výstavbe supermarke-

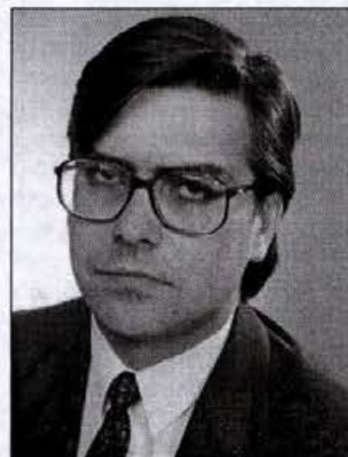
1996 pracoval vo firme FEST Co. opäť na príprave rozsiahlej investičnej akcie.

Ing. Gula má skúsenosti s riadiacou a organizátorskou prácou. Počas svojej desaťročnej pracovnej činnosti zastával v

ING. IGOR GULA

Ing. Igor Gula v Prešove, Košiciach a Poprade. V rokoch 1995-96 zabezpečoval pre firmu INGOS výstavbu na Ukrajine, venoval sa príprave rozsiahlej investičnej akcie Plniareň minerálnej vody Geminal v Tornali. Od jesene

spomínaných spoločnostiach riadiace funkcie v menších, ale i väčších kolektívoch. Dobré sa orientuje v obchodnej činnosti, je cieľavedomý a progresívny typ, schopný viesť kolektív a pracovať pod tlakom.

Menovaný je ženatý, manželka Ludmila pracuje v súkromnej sfére ako ekonómka, syn Michal je žiakom základnej školy.

DEKANI FAKULT PREŠOVSKÉJ UNIVERZITY

* Pohľad na vysokoškolský areál PU

Doc. PhDr. František Mihina, CSc., dekan Filozofickej fakulty PU

Doc. PhDr. František Mihina, CSc. (25. december 1944 Smolenice) je absolventom štúdia filozofie na Filozofickej fakulte Univerzity Komenského v Bratislave (1971). Akademický titul "PhDr." získal na Filozofickej fakulte Univerzity P. J. Šafárika v Prešove (1973), vedeckú hodnosť kandidáta filozofických vied na Filozofickej fakulte UK v Bratislave (1975) a habilitoval sa na Filozofickej fakulte UPJŠ v Prešove (1978).

Počas viac ako štyrdesiatročného účinkovania v oblasti filozofického vzdelávania sa doc. F. Mihina, CSc. orientoval najmä na reflexiu smerov západného filozofického myslenia, predovšetkým na prúdy a smery

scientistickej orientácie, analytickej filozofie, postpozitivistickej filozofie. Nemalú pozornosť venuje aj problémom filozofie a metodológii vedy, teórii pravdy, najmä však problematike hraníc a možností ľudského poznania, demarkácie a vzájomnej interakcie filozofie a vedy, asymetrie verifikácie a falzifikácie, fallibility, respektíve proliferácie ako princípov teórie rastu vedy. Publikoval desiatky vedeckých štúdií, tri samostatné a jednu monografiu v spoluautorstve, dve vysokoškolské učebnice a osem vysokoškolských učebných textov. Intenzívne sa zapája do vedeckého výskumu formou grantových projektov, a to najmä

ako zodpovedný riešiteľ.

K významným výsledkom vedeckej práce a pedagogickej a publikačnej aktivity doc. PhDr. F. Mihinu, CSc. patrí nesporné zintenzívnenie, pluralizácia, diverzifikácia a celkové oživenie dynamiky filozofického diania na Slovensku. Patrí k popredným reprezentantom slovenskej filozofickej tvorby, je uznávaným autorom i recenzentom súčasnej filozofickej spisby a publicistiky.

Ako dekan Filozofickej fakulty Prešovskej univerzity si predsavzal prehlibovať najmä demokratické princípy pri ďalšom rozvoji fakulty a ďalšie skvalitňovanie vzdelania jej študentov.

Doc. Ing. Peter Kuzmišin, CSc., dekan Fakulty humanitných a prírodných vied PU

Narodil sa 5. 7. 1950 v Šar. Čiernom. Základnú deväťročnú školu navštevoval v rodnej obci a v Bardejove. Stredoškolské vzdelanie získal na SEŠ v Prešove v špecializácii všeobecná ekonomika. V rokoch 1969-1974 absolvoval vysokoškolské štúdium v špecializácii ekonomika a riadenie priemyslu na VŠE DP Košice.

Po skončení vysokoškolského štúdia nastúpil na Pedagogickú fakultu v Prešove Univerzity P. J. Šafárika v Košiciach ako asistent. Externú vedeckú aspirantúru absolvoval na VŠE Prahe v rokoch 1979-1982, kde po obhajobe kandidátskej dizertačnej práce zameranej na postavenie podniku v systéme výrobných vzťahov získal titul kandidáta ekonomických vied. Z oblasti postavenia podniku publikoval väčšinu prác, najmä v rámci štátnych úloh základného výskumu, ktoré boli riešené na VŠE Prahe, s ktorou aktívne spolupracoval i po ukončení vedeckej aspirantúry. V roku 1987 bol menovaný za docenta, po úspeš-

nom vymenovanom pokračovaní pred vedeckou radou Vysoké školy technickej v Košiciach. Po roku 1989 inicioval vznik novej katedry spoločenskej výchovy na Pedagogickej fakulte UPJŠ v Prešove a bol jej vedúcim od roku 1990 do 30. 8. 1997. V rámci výkonu tejto funkcie bol odborným garantom predmetu občianska náuka, spolutvorcom modelu výučby spoločenských vied na uvedenej fakulte a ako vedúci katedry sa podieľal na otvorení ďalšej špecializácie - etická výchova. Po vzniku Prešovskej univerzity a jej Fakulty humanitných a prírodných vied (1997) vykonáva od 1. 7. 1997 funkciu dekana fakulty.

V rámci zvyšovania kvalifikácie absolvoval postgraduálne štúdium vysokoškolskej pedagogiky na FF UPJŠ v Prešove (1985) a manažérsky kurz (1990). Vo vedeckovýskumnej práci sa orientuje na mikroekonómiu, najmä na rôzne aspekty fungovania firmy v trhovom prostredí. Doteraz publikoval 4 monografie, okolo 30

vedeckých prác, 40 odborných prác, 6 vysokoškolských učebných textov a ďalších približne 30 publikovaných jednotiek. Je predsedom vedeckej rady Fakulty humanitných a prírodných vied Prešovskej univerzity, členom vedeckej rady PU Prešov, PF PU Prešov, PHF EU Košice a FVT TU Prešov. Ďalej predsedom skúšobnej komisie pre prijímacie skúšky a predsedom komisie pre štátne skúšky. Počas svojej pedagogickej praxe viedol mnohé práce v rámci študentskej vedeckej a odbornej činnosti a diplomové práce. Bol vedúcim riešiteľom viacerých inštitucionálnych úloh a v súčasnosti je zástupcom vedúceho riešiteľa grantovej úlohy, ktorú garantuje katedra spoločenských vied FHPV PU.

Pri uplatňovaní teoretických poznatkov v praxi a pre potreby spätnej väzby spolupracuje s viacerými subjektmi podnikateľskej sféry ako poradca, konzultant, autor a spoluautor mnohých projektov. Tieto aktivity sa týkajú projektov firiem pri ich zakladaní, riešení čiastkových i komplexných problémov uplatnenia sa na trhu, marketingových analýz a manažérskej prípravy. V týchto oblastiach je autorom a spoluautorom približne 20 projektov, analýz a expertíz.

Aj keď je tento portrét doc. Ing. Petra Kuzmišina, CSc., iste neúplný, veríme, potvrdzuje správnosť jeho voľby do funkcie dekana Fakulty humanitných a prírodných vied Prešovskej univerzity. V tejto náročnej funkcii mu želáme všetci veľa úspechov.

Doc. PhDr. Milan Turek, CSc., dekan Pedagogickej fakulty PU

Narodil sa 4. februára 1942 v Prešove. Je absolventom Fakulty telesnej výchovy a športu Univerzity Komenského v Bratislave. Po ukončení vysokoškolských štúdií nastúpil ako asistent na katedru telesnej výchovy Pedagogickej fakulty UPJŠ. Vo svojej pedagogickej činnosti sa orientoval na biomechaniku, teóriu telesných cvičení, teóriu a didaktiku plávania a sezónne činnosti. Ako spoluriešiteľ sa aktívne zapájal do riešenia výskumných úloh, aktívne stimuloval a viedol študentskú vedeckú činnosť na pôde univerzity. V danom období pôsobil

tiež ako tréner univerzitnej, ale aj akademickej reprezentácie.

V roku 1976 získal na FTVŠ UK akademický titul PhDr. V roku 1977 obhájil dizertačnú kandidátsku prácu a získal vedeckú hodnosť CSc. V roku 1992 sa habilitoval pred Vedeckou radou FTVŠ UK v Bratislave a rektorom Univerzity Komenského bol menovaný za docenta. Od januára 1997 zastával funkciu štatutárneho orgánu Pedagogickej fakulty PU a v máji 1997 ho akademický senát Pedagogickej fakulty zvolil do funkcie dekana fakulty.

Doc. PhDr. Milan Turek, CSc. je

členom viacerých medzinárodných, ale aj domácich vedeckých spoločností, členom komisie pre obhajobu dizertačných prác vo vednom odbore kinantropológia. Je autorom jednej monografie, učebných textov a vedeckých príspevkov v zahraničných i domácich periodikách, ako aj zodpovedným riešiteľom medzinárodného grantového projektu. Vo svojej vedeckej práci sa orientuje na problematiku športovej kinantropológie a prognózovania a aplikáciám mnohorozmerných matematicko-štatistických metód.

Doc. ThDr. František Janhuba, dekan Gréckokatolíckej bohosloveckej fakulty PU

František Janhuba sa narodil 10. 12. 1939 v Zábřezě, okr. Šumperk. Po ukončení ZDŠ v Lanškrouně a potom v Zábřezě študoval na Gymnázium v Zábřezě, kde v roku 1957 maturoval. Teológiu študoval na bohosloveckej fakulte v Prahe so sídlom v Litoměřiciach. V roku 1962 bol vysvätený za kňaza ndp.o.biskupom Ambrózom Lazíkom z Trnavy. Po dvoch rokoch vojenskej základnej

služby pôsobil v duchovnej správe v Píerove ako kaplán. Samostatným duchovným správcom bol v Postřelmově a v Zábřezě. Po troch rigorózných skúškach, na výzvu cirkevných predstavených /o.kardinála Tomáška a biskupa Vrány/, začal v roku 1982 prednášať na bohosloveckej fakulte v Prahe so sídlom v Litoměřiciach cirkevné dejiny a patológiu. Téma na doktorskej práce bola:

"Fr.kardinál Ditrichštejn". V roku 1987 sa habilitoval na fakulte v Litoměřiciach. Habilitačná práca: "Církev a stát kolem Bíle Hory".

Od roku 1990 prednáša na fakulte GkBF v Prešove: cirkevné dejiny, patológiu a kresťanský východ. Spolupracuje s rusínskym vysielaním prešovského rozhlasu a publikuje v časopisoch cirkevných i svetských na Slovensku i v zahraničí.

Prof. ThDr. Štefan Pružinský, dekan Pravoslávnej bohosloveckej fakulty PU

Narodil sa 2. 8. 1935 v obci Údol (predtým Ujak, okres St. Lubovňa). Po získaní stredoškolského vzdelania pokračoval v štúdiu na Pravoslávnej bohosloveckej fakulte v Prešove v rokoch 1953-1956 a na Leningradskej duchovnej akadémii v rokoch 1956-1960, ktoré absolvoval s hodnosťou kandidáta pravoslávneho bohoslovca za prácu Učenie svätého Bazila Veľkého o Svätej Trojici.

Po chirotonii na kňaza bol v rokoch 1963-1980 správcom pravoslávnej cirkevnej obce Levoča. V roku 1965 bol prijatý za odborného asistenta na Pravoslávnu bohosloveckú fakultu v Prešove. Za redaktora slovenskej časti Pravoslávneho teologického zborníka bol vymenovaný v roku 1968 a túto prácu vykonáva dodnes. V rokoch 1970-1980 vykonával funkciu okresného arcidekana a v rokoch 1971-1985 bol členom Metropolitnej rady Pravoslávnej cirkvi v ČSSR. Istý čas bol tiež redaktorom študentského časopisu Pravoslavnij bohoslov.

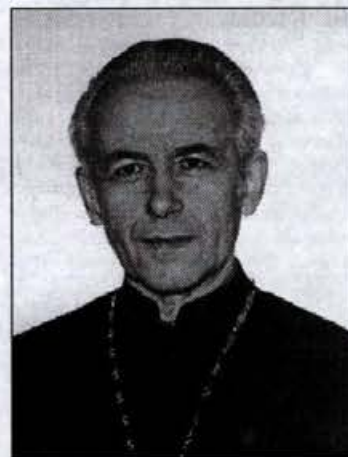
Docentom fakulty sa stal v roku 1970 a od roku 1971 až do roku 1978 vykonával funkciu prodekanu fakulty. Nezabúdala však ani na potreby cirkvi, preto v rokoch 1977-1992 bol vedúcim a zodpovedným redaktorom časopisu Odkaz sv. Cyrila a Metoda (v slovenskej i ukrajinskej mutácii). Profesorom fakulty bol menovaný v roku 1974 a funkciu dekana fakulty vykonával nepretržite v rokoch 1978-1987.

Po začlenení fakulty do zväzku Univerzity P. J. Šafárika v roku 1990 bol zvolený za predsedu Akademického senátu fakulty a neskôr aj za člena Akademického senátu UPJŠ v Košiciach. V tom čase sa aktívne podieľal na príprave Štatútu fakulty a všetkých ostatných dokumentov potrebných pre riadny chod činnosti fakulty. V rokoch 1992-1993 bol prodekanom fakulty pre vedeckú činnosť a školské styky so zahraničím. V novom volebnom období od 1. 2. 1994 do 30. 1. 1997 bol Akademickým

senátom fakulty jednomyselne zvolený za jej dekana.

Ako kňaz a pedagóg najväčšiu pozornosť venoval odbornej práci na fakulte. Je autorom viacerých učebníc, odborných prác, štúdií, prekladov a článkov. V zahraničných odborných časopisoch a ekumenických zborníkoch boli publikované jeho odborné prednášky, prednesené na ôsmich sympóziách bohosloveckých fakúlt v ČSSR a konferenciách Svetovej rady cirkví v Ženeve a Prahe.

Pod jeho vedením absolvovali teologické štúdium na fakulte zahraniční študenti z Rumunska, Ruska, Nemecka, Etiópie, Ukrajiny, vrátane aspirantského štúdia. Bol vedúcim školiteľom pri doktorskom štúdiu s dosiahnutím doktorského titulu u 9 osôb, viacerých magistrov, referoval pri pätnástich doktorátoch honoris causa domácich i zahraničných kandidátov /USA, Francúzsko, Rusko, Ukrajina, Juhoslávia, Bulharsko a iné/. Pod jeho

vedením bolo napísaných a obhájených 32 diplomových prác.

Uvedený krátky profil dekana PBF UPJŠ v Prešove prof. ThDr. Štefana Pružinského, CSc., ukazuje, že patrí k aktívnym odborným a vedeckým pracovníkom biblickej katedry i fakulty; jeho práce boli ocenené aj na iných domácich a zahraničných bohosloveckých fakultách /Varšava, S. Peterburg, Sofia, New York/.

PRODEKANI JEDNOTLIVÝCH FAKÚLT PREŠOVSKÉJ UNIVERZITY

Prodekani filozofickej fakulty

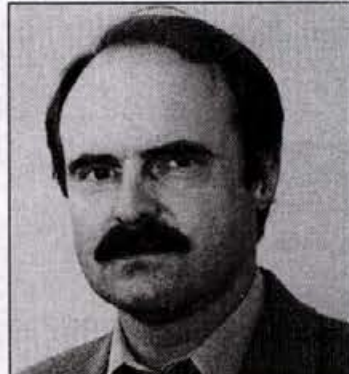
Doc. PhDr. Jolana Nižníková, CSc. (54) - prodekanka pre štúdium Filozofickej fakulty Prešovskej univerzity. Na katedre slovenského jazyka a literatúry Filozofickej fakulty pôsobí 25 rokov. Prednáša súčasný slovenský jazyk, publikuje zo syntaxe spisovnej slovenčiny. Je vedúcou grantovej úlohy Valenčný slovník slovenských slovies a vetné modely v slovenčine. Doc. Nižníková už v uplynulom období bola prodekanou pre študijné otázky Filozofickej fakulty PU.

Doc. PhDr. Michal Otčenáš, CSc. (41) - prodekan pre rozvoj Filozofickej fakulty Prešovskej univerzity. Pôsobí na katedre dejín Filozofickej fakulty Prešovskej univerzity. Bol aj vedúcim katedry dejín a archivníka Filozofickej fakulty Univerzity Pavla Jozefa Šafárika. Habilitoval sa v odbore slovenských dejín v roku 1996. Je autorom 6 publikácií. Vo vedecko-výskumnej činnosti sa orientuje na dejiny slovenskej historiografie v 19. a 20. storočí. Je členom medzinárodnej redakčnej rady časopisu Slovanstvo a tiež viacerých zborníkov a monografických prác. Je aj členom viacerých odborných spoločností.

PhDr. Jaroslava Stašková, CSc. (46) - prodekanka pre zahraničné vzťahy FFPU. Absolvovala FFUK v Bratislave (odbor anglický jazyk, nemecký jazyk). Na FF v Prešove pôsobí 25 rokov. Prednáša súčasný anglický jazyk. Je koordinátorkou medzinárodných projektov TEMPUS a členkou komisií pre medzinárodnú spoluprácu vysokých škôl na Slovensku.

Doc. PhDr. Ján Gbúr, CSc. (44) - prodekan pre vedu a výskum Filozofickej fakulty Prešovskej univerzity. Pôsobí na katedre slovenského jazyka a literatúry Filozofickej fakulty Univerzity Pavla Jozefa Šafárika, neskôr sa stal vedúcim katedry estetiky tejto fakulty. Venuje sa slovenskej literatúre obdobia realizmu. V oblasti vedeckej činnosti sa zaoberá teóriou a dejinami slovenskej literatúry a literárnou estetikou. V tejto oblasti veľa publikuje v rôznych zborníkoch a časopisoch.

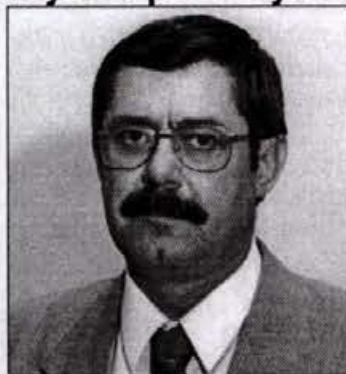
Prodekani Fakulty humanitných a prírodných vied

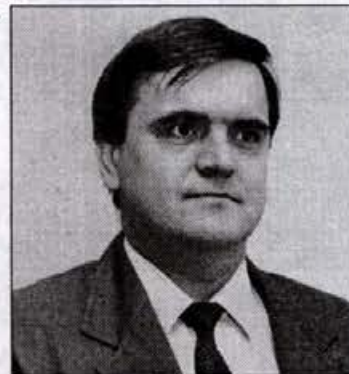
Doc. PaedDr. Ján Junger, CSc. (44) - prodekan pre pedagogickú činnosť Fakulty humanitných a prírodných vied Prešovskej univerzity. Od svojho nástupu na katedru telesnej výchovy Pedagogickej fakulty v Prešove (1979) zabezpečuje výučbu teórie telesnej kultúry (v súčasnosti už ako úvod vied o športe) a základov vedeckej práce. V roku 1986 obhájil na Fakulte telesnej výchovy a športu UK v Prahe kandidátsku dizertačnú prácu a v roku 1994 sa habilitoval na Fakulte telesnej výchovy a športu Univerzity Komenského v Bratislave za docenta v odbore teória vyučovania telesnej výchovy.

Doc. RNDr. J. Terek, CSc. (53) - prodekan pre zahraničné styky Fakulty humanitných a prírodných vied Prešovskej univerzity. Absolvent Univerzity Komenského v Bratislave. Pracuje v oblasti hydrobiológie, zoológie, krajinná ekológia. V danej oblasti publikoval vyše 50 vedeckých prác a vyše 60 odborných prác. Riešil 12 úloh základného aplikovaného výskumu.

Doc. PhDr. Viliam Kubáni, CSc. (45) - prodekan pre vedecko-výskumnú a umeleckú činnosť Fakulty humanitných a prírodných vied Prešovskej univerzity. Na fakulte pracuje od roku 1976. Bol vedúcim katedry psychológie bývalej Pedagogickej fakulty. Habilitoval sa v roku 1995 na Pedagogickej fakulte Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici. Vo vedecko-výskumnej činnosti sa doc. Kubáni zaoberá problémami motivácie učenia a zdravia učiteľov.

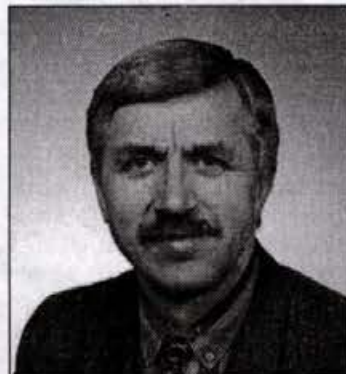
PaedDr. Vladimír Šebeň, CSc. (41) - prodekan pre rozvoj Fakulty prírodných a humanitných vied Prešovskej univerzity. Vysokoškolské štúdium ukončil na Pedagogickej fakulte UPJŠ v Prešove. Kandidátsku dizertačnú prácu z odboru fyzika získal na Pedagogickom inštitúte M. P. - Drahomanova v Kyjeve. Jeho vedecko-výskumná činnosť je zameraná na metodiku vyučovania fyziky.

Doc. RNDr. Jozef Fiamčík, CSc. (54) - prodekan pre oblasť vedeckovýskumnej činnosti Pedagogickej fakulty Prešovskej univerzity. V roku 1967 ukončil Prírodovedeckú fakultu v odbore matematika - fyzika. V 1980 roku ukončil vedeckú aspirantúru v Brne a v roku 1986 sa habilitoval na docenta pre odbor matematika. Na fakulte pracuje 30 rokov, pôsobil ako vedúci katedry matematiky Pedagogickej fakulty Univerzity Pavla Jozefa Šafárika.

Doc. PhDr. Rudolf Horváth, CSc. (50) - prodekan pre rozvoj a zahraničné styky Pedagogickej fakulty Prešovskej univerzity. Absolvent Fakulty telesnej výchovy a športu Univerzity Komenského v Bratislave. Vyučuje a prednáša teóriu a prax športových hier, didaktiku TV a základy vied o športe. Je bývalým československým reprezentantom v hádzanej, majstrom športu a majstrom sveta z roku 1967. V rokoch 1992-1993 pôsobil na strednom východe v štáte Katar ako športový expert a tréner.

PhDr. Milan Portík, CSc. (47) - prodekan pre oblasť výchovnovzdelávacej činnosti a pedagogickej činnosti v osobitných formách štúdia Pedagogickej fakulty Prešovskej univerzity. Vyšťudoval odbor slovenčina - pedagogika na Filozofickej fakulte Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Prešove. Od roku 1984 pôsobí na Pedagogickej fakulte. Vedeckú hodnosť CSc. v odbore pedagogika získal v roku 1995. Jeho vedecká orientácia je zameraná na pedagogické vedy.

Prodekani Pedagogickej fakulty

Prodekani Gréckokatolíckej bohosloveckej fakulty

ThLic. Juraj Bujňák (31) - prodekan pre vedu, výskum a zahraničné vzťahy Gréckokatolíckej bohosloveckej fakulty Prešovskej univerzity. Po absolvovaní gymnaziálneho štúdia študoval na Cyrilo-metodskej bohosloveckej fakulte v Bratislave a na Pápežskom Východnom Inštitúte v Ríme. V súčasnosti je ThLic. Juraj Bujňák vedúcim Katedry cirkevného práva Gréckokatolíckej bohosloveckej fakulty Prešovskej univerzity.

PaeDr. Mgr. Emil Turiak (38) - prodekan pre študijnú-pedagogickú činnosť Gréckokatolíckej bohosloveckej fakulty Prešovskej univerzity. Narodil sa v Žiline, absolvoval Pedagogickú fakultu KU v Prahe, Cyrilo-metodsku bohosloveckú fakultu v Bratislave a Gréckokatolícku bohosloveckú fakultu v Prešove. Je gréckokatolícky kňaz, pôsobí vo farnosti vo Fullanke, býva v Prešove. V rámci vzdelávacej činnosti sa venuje výuke všeobecnej pedagogiky, pedagogickej psychológie a špeciálnej pedagogiky.

Michal Onderko (47) - prodekan pre rozvoj a edičnú činnosť Gréckokatolíckej bohosloveckej fakulty Prešovskej univerzity. Narodil sa v Petkoviciach, okres Vranov nad Topľou. V rokoch 1965-1968 absolvoval Strednú všeobecnú vzdelávaciu školu v Sečovciach. V štúdiách pokračoval na Cyrilo-metodskej bohosloveckej fakulte v Bratislave, ktoré ukončil v roku 1973. Pôsobí na Gréckokatolíckej bohosloveckej fakulte Prešovskej univerzity v odbore cirkevné právo.

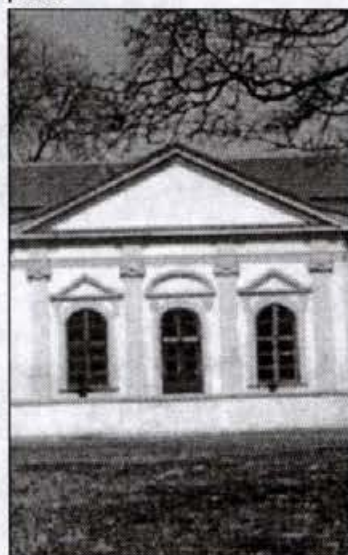

**Budova
Gréckokatolíckej
bohosloveckej fakulty
PU**

← vľavo

**Budova Pravoslávnej
bohosloveckej fakulty
PU**

vpravo →

Prodekani Pravoslávnej bohosloveckej fakulty

Mgr. Ján Jacoš, CSc. (62) - prodekan pre vedu, doktorandské štúdium a zahraničné vzťahy na Pravoslávnej bohosloveckej fakulte Prešovskej univerzity.

Narodil sa v Parížovciach, okr. Snina. Stredoškolské a teologické štúdium absolvoval v Prešove. Po ukončení Pravoslávnej bohosloveckej fakulty v Prešove pokračoval od roku 1956 v prehlbovaní teológie v Duchovnej akadémii v Sankt Peterburgu, ktorú absolvoval v roku 1960. Je vedúcim katedry cirkevného práva na Pravoslávnej bohosloveckej fakulte v Prešove.

Doc. ThDr. Peter Kormaník (52) - prodekan pre pedagogicko-výchovnú činnosť na Pravoslávnej bohosloveckej fakulte

Narodil sa v obci Litmanová, okr. Stará Ľubovňa. Teologické štúdiá absolvoval na Pravoslávnej bohosloveckej fakulte v Prešove. Docentom bol menovaný v roku 1983, doktorom teológie v roku 1991. V rokoch 1986-1992 bol technickým redaktorom časopisu Odkaz sv. Cyrila a Metoda. V rokoch 1993-1993 bol predsedom AS PBF UPJŠ v Prešove.

Milníky života

Ako súčasť UPJŠ bola 3. 5. 1990 zriadená Gréckokatolícka bohoslovecká fakulta v Prešove. Jej predchodkyňa, Vysoká škola bohoslovecká v Prešove, založená roku 1880 diecéznym biskupom Mikulášom Tóthom, bola zrušená v roku 1950 súčasne s likvidáciou gréckokatolíckej cirkvi na Slovensku.

7. júla 1990 sa napokon súčasťou UPJŠ stáva Pravoslávna bohoslovecká fakulta v Prešove bola zriadená roku 1950 po reorganizácii Pravoslávneho teologického seminára, ktorý bol založený v roku 1945 so sídlom v Karlových Varoch, neskôr v Prahe.

Zameranie katedier na Pravoslávnej bohosloveckej fakulte

Katedra biblických náuk

Katedra je zameraná na štúdium biblických náuk, ktoré tvoria základ teologického štúdia vôbec.

Katedra systematického bohoslovía

Činnosť katedry je zameraná na zvládnutie základných vieroučných práv pravoslávnej cirkvi v duchu učenia cirkvi a patristickej teológie, ako aj v duchu 7. všeobecných snemov. Sústavne prihlíada na prehľbovanie systematického bohoslovía vo svete a tvorí teologický základ pre všetky ostatné teologické disciplíny vrátane exegézy Svätého Písma, je nemeniteľným východiskom v ekumenických vzťahoch s nepravoslávnyimi cirkvami.

Katedra praktického bohoslovía

Štúdium je zamerané na praktické bohoslovie z oblasti liturgického života cirkvi, poriadku bohoslužieb, sviatostí, kazateľstva a zásad dušpastierskej služby v cirkvi. Sleduje úplnú pripravenosť študentov pre budúce kňazské pôsobenie na farnosti, učiteľov náboženstva a ďalšie odborné štúdium týchto otázok v rámci liturgickej obnovy, ktorá v súčasnej dobe prebieha vo všetkých miestnych pra-

Prešove

Ján Birčák

Doc. RNDr. Ján
Birčák, CSc.,
Dr.h.c. - FHPV
PU, predseda.

Členovia:

Doc. RNDr.
Zdenko Hoch-
muth, CSc. -
FHPV PU

Prof. Ing. Michal
Šefara, CSc. -
FHPV PU

Doc. PhDr. Miron Sisák, CSc. - FF PU

Doc. PhDr. Ladislav Bartko, CSc. - FF PU

Doc. Ing. Štefan Kireta, CSc. - FF PU

Doc. Ivan Šafranko, akad. mal. - PdF PU

Doc. PhDr. Anton Jusko, CSc. - PdF PU, pod-
predseda

Doc. PhDr. Andrej Macko, CSc. - PdF PU

Doc. PaedDr. Jozef Pavlovič, CSc. - GBF PU

PaedDr. Mgr. Emil Turiak - GBF PU

Mgr. František Dancák - GBF PU

Prof. ThDr. Milan Gerka, CSc. - PBF PU

Mgr. Emil Jarkovský - PBF PU

Mgr. Alexander Cap, CSc. - PBF PU

Študenti:

Iveta Sabolová - FHPV PU

Martin Kabáč - FF PU, podpredseda

Jana Totcimáková - PdF PU

Stanislav Seman - GBF PU

Róbert Ivan - PBF PU

Akademický senát Filozofickej fakulty Prešovskej univerzity.

Rudolf Dupkala

Predseda:

Doc. PhDr. Ru-
dolf Dupkala,
CSc.

Podpredseda:

Doc. PhDr. Mar-
ta Bačová, CSc.
Mária Hain, študentka

Tajomníčka:
Mgr. Gabriela

Kravčáková Členovia:

Prof. PhDr. Michal Danilák, CSc.

Prof. Ing. Ľudovít Mesároš, CSc.

Prof. PhDr. Mikuláš Štec, DrSc.

Doc. PhDr. Vasil Gluchman, CSc.

Doc. Ing. Štefan Kireta, CSc.

Doc. PhDr. Juraj Kunderát, CSc.

Doc. PhDr. Juraj Paňko, CSc.

Doc. PhDr. Jana Sošková, CSc.

Doc. PhDr. Anna Tokárová, CSc.

PhDr. Ján Mojdis, CSc.

PhDr. František Siska

Študentská časť:

Martin Hakulin

Martin Kabáč

Michal Kentoš

Imrich Žigo

**Akademický senát Fakulty humanitných a
prírodných vied Prešovskej univerzity.**

Predseda:

Zdenko Hochmuth

Doc. RNDr.
Zdenko Hoch-
muth, CSc.

Podpredseda:

PhDr. Nadežda
Krajčová, CSc.

Jozef Kuraj, študent

Členovia:

Doc. PhDr. Irena
Antoničová,

CSc.

Doc. PhDr. Eva Drotárová, CSc.

Doc. RNDr. Ján Duplák, CSc.

Mgr. Igor Grega

Doc. Ing. Karol Illiaš, CSc.

Doc. PhDr. Igor Kominarec, CSc.

PhDr. Ríta Rafajlovičová

Doc. PhDr. František Ruščák, CSc.

Doc. PhDr. Tomáš Stejskal, CSc.

Prof. Ing. Michal Šefara, CSc.

Doc. PhDr. Mikuláš Špirko, CSc.

Doc. RNDr. Eva Michaely, CSc.

Jarmila Troligová

Študentská časť:

Róbert Husár

Martina Karnišová

Jozef Kuraj

Štefan Matolák

Ladislav Rášši

Ján Jurčo

**Akademický
senát Pedagogickej fakulty
Prešovskej univerzity.**

Predseda:

Prof. PhDr. Ján
Jurčo, CSc.

Členovia:

Doc. PhDr. Anton

Jusko, CSc.

Doc. PhDr. Ema Kollárová, CSc.

Doc. PhDr. Zuzana Stanislavová, CSc.

Doc. Ivan Šafranko, akad. maliar

PaedDr. Antónia Droppová

Radmila Hajduková

Gabriel Litavec

Akademický senát Gréckokatolíckej bohosloveckej fakulty Prešovskej univerzity.

Predseda:

Doc. PaedDr.
Jozef Pavlovič,
CSc.

Podpredseda:

Jozef Žák

Člen:

Doc. PhDr.

Michal Varchola,

Csc.

Jozef Pavlovič

Akademický senát Pravoslávnej bohosloveckej fakulty Prešovskej univerzity.

Predseda:

Prof. ThDr. Mi-
lan Gerka, CSc.

Členovia:

Prof. ThDr. Pa-
vel Aleš

Doc. ThDr. Imrich

Belejkaníč, CSc.

PaedDr. Anna

Derevjaníková

Róbert Ivan

Milan Gerka

Po skoro dvojročnej príprave sa 25.-27. septembra 1997 konala na pôde Filozofickej fakulty Prešovskej univerzity významná medzinárodná konferencia Umelecký a odborný preklad v medzikultúrnych vzťahoch.

Jej spoluusporiadateľmi boli Ústav svetovej literatúry SAV, sekcie pre umelecký a odborný preklad pri Literárnom fonde Slovenskej republiky, Slovenská spoločnosť prekladateľov umeleckej literatúry, Národné literárne centrum i prešovská radnica, ktorá konferenciu podporila v rámci osláv 750. výročia prvej známej písomnej zmienky o Prešove. Bez týchto inštitúcií, ale aj bez viacerých ďalších sponzorov sa toto podujatie sotva mohlo uskutočniť.

Problematica prekladu vystupuje práve v súčasnej dobe intenzívnej medzinárodnej integrácie do popredia - a to nielen pri adekvátnom sprístupňovaní umeleckej literatúry (v tomto dosiahla slovenská teória i praxeológia prekladu medzinárodne uznávané výsledky), ale aj pri pretlmočení politických, právnických a iných odborných textov. Do tohto komplexného pohľadu nesporne patrí aj prekladanie biblických a sakrálnych diel, ktoré sa na Slovensku vari po prvý raz ocitlo v programe takejto konferencie. Dôležitým aspektom je výchova prekladateľov a tlmočníkov, čomu sa takisto venovala primeraná pozornosť. Navyše sa viaceré príspevky zaoberali problematikou recepcie (najmä umeleckej literatúry). Jedinečnosť prešovskej konferencie spočíva práve v tomto "panoramatickom" prístupe.

Na konferenciu prijali pozvanie významní teoretici z Českej republiky, Veľkej Británie, Rakúska, Poľska, Maďarska,

Ukrajiny, Bieloruska a Lotyšska - popri popredných predstaviteľoch slovenskej teórie i praxeológie prekladu. Pre "domácich" to bola zriedkavá možnosť prezentovať výsledky svojho výskumu pred odborným publikom.

V tomto krátkom článku sa ťažko dá

MEDZINÁRODNÁ KONFERENCIA O PREKLADĚ

čo len úchytom charakterizovať celú paletu príspevkov, ktoré odzneli v pléne alebo v jednotlivých sekciách - a už vôbec sa nedajú zachytiť bohaté kuloárové diskusie mimo konferenčného programu, pretože tak teoretici, ako aj praktici prekladu si vždy majú čo povedať a účastníci neskrývali radosť, že sa mohli v Prešove stretnúť.

Vzácná bola prítomnosť nestora slovenských prekladateľov Blahoslava Hečku, ktorý kongeniálne pretlmočil množstvo textov z románskych literatúr, legendárne sú napr. jeho preklady Zvonodrozdova od Gabriela Chevalliera a Zazi v metre od Raymonda Queneaua i jeho vlastné reflexie Dobrodružstvo prekladu. B. Hečko svojím šarmantným spôsobom uvažoval hneď v dvoch príspevkoch o príťažlivosti, ale aj o ťažkostiach prekladateľského umenia.

Vynikajúca slovenská prekladateľka z čínštiny Marína Čarnogurská-Ferancová hovorila prirodzene najmä o predmete svojho záujmu, no jej príspevok je významný aj z hľadiska medzinárodnej teórie prekladu.

Rakúsky vedec Kurt Smolak sa zaoberal prvým pretlmočením Svätého písma do

latinčiny z pera sv. Hieronyma, patróna prekladateľov. Otvoril tak problematiku prekladov biblických, ale aj ďalších sakrálnych textov, čo môže byť inšpiratívne i pre slovenských odborníkov, ktorí túto oblasť dosiaľ z rôznych dôvodov skôr zanedbávali. Je cenné, že na konferencii neabsentovalo práve prekladanie z "klasických" jazykov. V tomto kontexte bol veľmi zaujímavý aj príspevok slovenského odborníka Daniela Škovieru.

Ewald Osers v Veľkej Británii analyzoval aj vlastné preklady z poézie nositeľa Nobelovej ceny Jaroslava Seiferta.

Milan Hrdlička z Prahy predniesol závažný príspevok zo všeobecnej teórie prekladu, Ivan Dorovský z Brna vychádzal skôr z vlastných skúseností pri prekladaní z literatúr južných Slovanov.

"Nezaostali" ani slovenskí účastníci (Jana Rakšányiová, Ján Zambor, Ladislav Franek, Ján Taraba a i.) a svojou "troškou do mlyna" sa usilovali prispieť aj Prešovčania, resp. ďalší pochádzajúci z východoslovenského regiónu (Karel Sekvent, Imrich Vaško, Lubica Babotová, Jozef Šelep, Štefan Franko, Teodor Hrehovčík, Miron Sisák, Ján Jurčo, Jaroslav Kušnír, Marián Andričík, Peter Káša, Martina Kášová, Zuzana Malinová - Šalamonová, Dušan Telinger a i.). Pre Annu Valcerovú, predsedníčku prípravného výboru konferencie a koordinátorku grantovej úlohy venovanej výskumu prekladu, bolo toto podujatie vyústením jej dlhoročných významných aktivít na poli teórie prekladu. No i ďalší - najmä filologicky zameraní - pracovníci našej univerzity si z konferencie mohli odnieť podnety pre ďalšiu prácu.

Táto konferencia bola vlastne prvým významnejším medzinárodným podujatím na Prešovskej univerzite. Jej význam bude zrejmý v zrkadle času - a najmä keď vyjde konferenčný zborník, ktorý teraz organizátori redigujú.

Doc. PhDr. Ladislav Šimon, CSc.
vedecký tajomník konferencie

NOVÉ IMPULZY Z HOLANDSKA

Častokrát si kladieme otázku o smerovaní nášho školstva. Pokúšame sa porovnať s inými, hľadáme odpovede na otázky, či to, čo robíme a ako to robíme, je správne. Čo naše školstvo potrebuje? Odpovedať na tieto otázky nie je ľahko ani jednoducho. Vyžaduje si to hlbšiu analýzu, odbornú komparáciu a vytvorenie komplexných rozvojových programov v našom výchovno-vzdelávacom systéme. Jednou z ciest ku skvalitňovaniu nášho školstva je aj získavanie a výmena skúseností a poznatkov. Stredisko pre štúdium školských systémov pri Pedagogickej fakulte UK v Bratislave (niečo podobné sa azda zriadi aj pri našej univerzite) v spolupráci s Hoogen-school van Amsterdam v rokoch 1994-95 realizovalo projekt Teaching the Te-

achers (Vyučujeme učiteľov), v rámci ktorého boli školení vybraní učitelia I. stupňa ZŠ, metodici bývalých MO ŠŠ i vysokoškolskí učitelia. Naša fakulta v tomto projekte mala zastúpenie prostredníctvom Katedry elementárnej a špeciálnej pedagogiky PF (dr. Horňák, CSc., dr. Kovalčíková) a úspešne aplikovala získané poznatky pre učiteľov I. stupňa ZŠ v bývalom Východoslovenskom kraji formou prednášok a výcvikov.

Projekt pokračuje druhou fázou na tému "New Dimensions of Learning" (Nové dimenzie učenia) so zameraním už aj na II. stupeň ZŠ. Do projektu sú teraz zapojené dve vysokoškolské pracoviská a tri základné školy: UK Bratislava, Prešovská univerzita zastúpená pedagogickou fakultou - katedrou ele-

mentárnej a špeciálnej pedagogiky (dr. M. Portík, CSc.), FHPV - katedrou geografie (dr. J. Kancír), ZŠ Tilgnerova Bratislava, ZŠ Senec, ZŠ Tatranská Lomnica.

Cieľom projektu je odskúšať na troch pilotných školách inováčný vzdelávací program vychádzajúci z koncepcie Róberta Marzana (publikovanej v gescii americkej Asociácie pre supervíziu a tvorbu osnov).

Týždenný pobyt v Holandsku bol pre účastníkov veľmi poučný. Mnoho sme videli, mnohé sme sa dozvedeli, ale zároveň sme mohli s potešením konštatovať, že naše školstvo má európsku úroveň.

Úlohou druhej časti projektu bude opäť sprístupnenie nových impulzov širšej pedagogickej verejnosti.

Milan Portík

O tom, že na Zakarpatskej oblasti Ukrajiny žili a žijú - už viac ako dvesto rokov - naši krajanovia Slováci, vie len pomerne úzky okruh odborníkov. Upozorňovať na túto skutočnosť, alebo dokonca pokúšať sa na nej niečo zmeniť, bolo ešte v nedávnej minulosti viac ako nevhodné. Nečudo teda, že o živote a neľahkých osudoch týchto príslušníkov nášho národa nevieme skoro nič. Pritom sú ich tam tisíce, ba až desaťtisíce.

Súčasná spoločensko-politická situácia u nás i na Ukrajine vytvorila priaznivé podmienky na to, aby sme o týchto svojich krajanov, žijúcich len neďaleko a východnou hranicou nášho štátu, jednak začali hlbšie zaujímať, ale najmä aby sme o nich získali čo najviac spoľahlivých informácií a na tomto základe aby sme pomohli v ich úsilí zachrániť svoju skutočne už veľmi oslabenú a ohrozenú identitu.

Z iniciatívy Jazykového odboru Matice slovenskej bola v uplynulom roku vypracovaná a schválená interdisciplinárna medzinárodná grantová úloha Slováci na Zakarpatskej Ukrajine, ktorej cieľom je spojenými silami historikov, etnografov a jazykovedcov-dialektológov zhromaždiť čo najviac údajov umožňujúcich dať spoľahlivé odpovede na najzákladnejšie otázky: odkiaľ a kedy do svojich terajších sídiel naši krajanovia prišli, akým životom žili a dodnes žijú a ako nové podmienky, v ktorých sa ocitli, vplývali na ich reč. Úloha je koordinovaná v najmladšom pracovisku našej najvýznamnejšej národnej vedeckej ustanovizne - v Slavistickom kabinete Slovenskej akadémie vied (Dr. Štefan Lipták, CSc.) - a na jej plnení popri Matici slovenskej participujú aj Dom zahraničných Slovákov v Bratislave, Užhorod-

O VÝSKUME SLOVENSKÝCH NÁREČÍ NA UKRAJINE

ská štátna univerzita a naša Prešovská univerzita.

Účasť našej univerzity na uvedenej medzinárodnej grantovej úlohe sa realizuje vo výskume nárečí Slovákov na Zakarpatskej oblasti Ukrajiny. Spolu s koordinátorom úlohy DR. Š. Liptákom, CSc., zo Slavistického kabinetu SAV v Bratislave a doc. N. Dzendzelivskou, CSc., z katedry slovenskej filológie na Filozofickej fakulte Užhorodskej štátnej univerzity v Užhorode sme na doterajších štyroch týždenných výskumných cestách (po dvoch v uplynulom a tomto kalendárnom roku) navštívili šesťnásť zakarpatských obcí, v ktorých žijú naši krajanovia, a získali sme tam cenný nárečový materiál. Ten nám umožní - vôbec po prvý raz - podať relatívne komplexnú charakteristiku týchto nárečí, ktorá je zaujímavá nielen z pohľadu našej slovenskej dialektológie, ale - najmä preto, že skúmané nárečia disponujú celým radom unikátnych výsledkov ukrajinsko-slovenskej, resp. východoslovensko-západoslovenskej, jazykovej interferencie - aj zo šir-

šieho, slavistického hľadiska. S najdôležitejšími výsledkami našich výskumov sa budú môcť oboznámiť aj účastníci XII. slavistického zjazdu na budúci rok v Krakove. Bude to, a chce byť, jeden zo skromných príspevkov k reprezentácii našej mladej univerzity na najvýznamnejšom medzinárodnom slavistickom podujatí.

Doc. PhDr. Ladislav BARTKO, CSc.
katedra slovenského jazyka a literatúry FF PU

Poslaním vysokej školy je poskytovanie vrcholného vzdelávania

Šírenie vzdelanosti je jedným zo základných poslání každej vysokej školy

Kvalitná univerzita, znamená kvalitných absolventov

Kvalitní absolventi znamenajú prosperitu národa

Kto nemyslí na vzdelanosť, nemyslí na budúcnosť

Univerzita vypravuje svojich absolventov do života nielen s vedomosťami, ale aj poslanstvom žiť a podporovať humanizmus, demokraciu a vzdelanie. Zaslúži si, aby bola ponímaná a podporovaná tak, ako má byť podporovaná najvýznamnejšia vedecká, pedagogická a kultúrna inštitúcia Slovenska

Študijný odbor učiteľstvo pre 1. stupeň základnej školy

Absolvent tohto študijného odboru má v štvorročnom štúdiu zvládnuť také množstvo teoretických poznatkov, praktických zručností a spôsobilostí, aby bol schopný vyučovať na 1. stupni ZŠ všetky učebné predmety. Špecifickosť požiadaviek, ktoré sa na profil učiteľa 1. stupňa ZŠ kladú, súvisí so skutočnosťou, že na tomto stupni školy prevažuje systém práce jedného učiteľa.

Podstatu prípravy na pedagogickej fakulte tvoria predmety povinného základu. V rámci nich získava študent potrebné teoretické vzdelanie v oblasti jednotlivých predmetov vyučovaných na 1. stupni ZŠ, a tiež z pedagogiky, psychológie a fyziológie detskej osobnosti. Okrem teoretických poznatkov nadobúdajú študenti aj praktické zručnosti a spôsobilosti v oblasti esteticko-výchovných predmetov (hudobnej, výtvarnej, literárnej výchovy), telesnej a pracovnej výchovy. V predmetoch povinného základu, a to pros-

tredníctvom hodín pedagogickej praxe a didaktík jednotlivých vyučovacích predmetov, je študent pripravovaný na to, aby vlastné teoretické poznatky a praktické zručnosti dokázal transformovať do výchovnovzdelávacieho pôsobenia na žiakov tak, aby v nich vzbudzoval záujem o poznávanie, radosť z tvorby a poznania, zvedavosť a aktivitu. Aby dokázal kriticky hodnotiť obsahovú stránku jednotlivých vyučovacích predmetov vzhľadom na jej primeranosť žiakom určitého ročníka, vedel si vybrať vhodné efektívne metódy a formy práce tak, aby sa vyučovanie stalo pre žiakov činnosťou aktivizujúcou ich racionálne, zmyslové, citové estetické a vôľové dispozície.

V rámci prehľbovaného štúdia sa študent dôkladnejšie pripravuje na odborné vyučovanie zvoleného predmetu v paralelných triedach 1. stupňa ZŠ, na vedenie záujmových krúžkov, na vykonávanie vychovávateľskej práce

vo výchovných zariadeniach, etickej výchovy na 1. stupni ZŠ a pod.

V predmetoch rozširujúceho základu nadobúda študent všeobecný spoločenskovedný rozhľad, základné poznatky o ekológii človeka a prostredia, schopnosť pracovať s didaktickou a výpočtovou technikou a znalosť základov práva.

V nepovinne voliteľných predmetoch má študent možnosť rozvíjať svoje špecifické záujmy, resp. získať osvedčenie pre výkon špeciálnych činností v praxi (napr. cvičiteľské osvedčenie v Tv).

Štúdium učiteľstva pre 1. stupeň ZŠ sa končí vykonaním štátnej skúšky a obhajobou diplomovej práce. Štátna skúška sa vykonáva z pedagogicko-psychologických disciplín, matematiky s metodikou, slovenského jazyka s metodikou a z predmetu prehľbovaného štúdia s metodikou. Absolventom študijného odboru sa priznáva titul "magister", v skratke "Mgr.". mp

ZROD PREŠOVSKÉJ UNIVERZITY V PREŠOVE

1. Prešovská univerzita bola zriadená zákonom č. 361/1996 Z. z. o rozdelení Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, je podľa § 42 zákona č. 172/1990 Zb. o vysokých školách v znení zákona č. 41/1994 Z. z. a zákona č. 324/1996 Z. z. štátnou vysokou školou a v súlade s § 1 ods. 1 zákona je zároveň súčasťou vedeckovýskumnej a vývojovej základne Slovenskej republiky.

2. Prešovská univerzita je samosprávnou inštitúciou. Samostatne a slobodne rozvíja vedeckú, vzdelávaciu, umeleckú a kultúrnu činnosť a s nimi súvisiace ďalšie činnosti na:

Filozofickej fakulte

Fakulte humanitných a prírodných vied

Pedagogickej fakulte

Gréckokatolíckej bohosloveckej fakulte

Pravoslávnej bohosloveckej fakulte

3. Základnou úlohou Prešovskej univerzity je poskytovať na základe tvorivého vedeckého bádania vysokoškolské, doktorandské, magisterské a ba-

kalárske vzdelanie a rôzne formy celoživotného vzdelávania občanov. Prešovská univerzita v Prešove je zodpovedná za rozvoj vzdelanosti celej spoločnosti v duchu národných, všeludských humanitných, kresťanských a demokratických tradícií.

4. Vysokoškolské štúdium na PU sa riadi štatútom univerzity a štatútom príslušnej fakulty.

5. Na PU má právo študovať každý občan SR, ktorý má úplné stredoškolské vzdelanie a preukáže spôsobilosť pre vysokoškolské štúdium.

6. Každý študent môže so súhlasom príslušnej fakulty absolvovať časť štúdia na inej vysokej škole v SR alebo v zahraničí.

7. Študovať na PU možno aj po prestupe z inej vysokej školy v SR alebo zo zahraničia, ak má študent uzavretý prvý ročník, a ak s tým súhlasí dekan fakulty, na ktorú prestupuje.

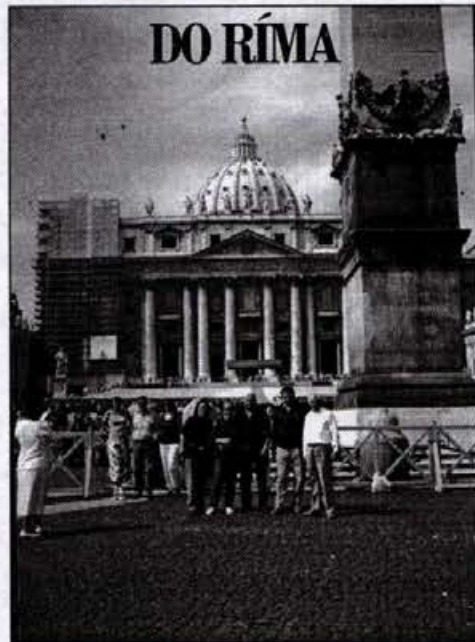
8. Študent si môže vedľa predmetov študijného programu fakulty zapisovať tiež predmety na iných fakultách PU. Táto forma medziodborového štúdia sa riadi osobitným predpisom.

Neviem ako vy, ale ja sa na každú zahraničnú cestu pozerám ako na základnú tratinu komnatu. Možno do nej nazrieť kľúčovou dierkou, ale jej interier ostáva stále zahalený rúskom tajomstva.

Podobné pocity mali asi všetci z nás - študenti III. ročníka On a EV Fakulty humanitných a prírodných vied Prešovskej univerzity spolu so svojimi učiteľmi, ktorí sa uprostred tohtoročného septembra vybrali na "skusy" do Talianska. Je iste príjemnejšie cestovať autobusom a s patričným sortimentom konzerv, ako sa tergaf pešo s droťárskou krošňou na chrbte, ako to robievali naši

VŠETKY CESTY VEDÚ

DO RÍMA

predkovia, hoci aj tá naša cesta bola náročná hlavne pre tých, ktorí sú zvlášť citliví na pochrapkávanie spulcestrujúcich.

Taliansko nás privítalo sústavou veľmi dobre vybudovaných komunikácií a jedna so smerovou tabuľou Venezia nás priviedla do mesta plného vody a šarmantných gondolierov (podľa výrokov dievčat) a samozrejme, historických pamiatok, skoncentrovaných na námestí sv. Marka. Náš obdiv však patrilo celému historickému jadrú s neopakovateľnou atmosférou, ktorú dotvárali turisti z celého sveta a domáci obchodníci. Po návšteve univerzitného mesta Padovy nám už nič nebránilo, aby sme naše "autobusové kroky" nasmerovali k večnému mestu Rím.

Náš pobyt v Ríme sa vyznačoval zaujímavým a bohatým programom.

V prvom rade to bola návšteva štátu Vatikán. Na všetkých účastníkov hlboko zapôsobil audiencia u sv. otca Jána Pavla II. Na námestí sv. Petra sa zišlo asi 500 000 pútnikov zo všetkých kontinentov. Vynikajúca charizmatická osobnosť širokého morálneho a štátnického rozmeru Ján Pavol II. svojím prihovorom o význame matky a rodiny v živote ľudí otvoril naše srdcia.

Bolo povznášajúce, keď v slovenskom jazyku pozdravil aj nás študentov a učiteľov PU. Až neskôr sme si uvedomili, že hlava katolíckej cirkvi vlastne týmto prvýkrát pozdravila aj novokonštituovanú univerzitu.

Nezabudnuteľné zážitky sme si odniesli aj pri návšteve Vatikánskeho múzea, kde sú skoncentrované umelecké diela od najstarších čias. Čuduj sa, svet je taký malý, že sme v ňom stretli prešovského tvorcu, sochára Dušana Pončáka.

Bolo by možné dlho rozprávať o čarovných miestach Ríma, kde sa písala história európskej civilizácie: Koloseum, cirkev Maximus, Via Appia, Kapitol, chrám sv. Petra a sv. Pavla.

Večerný Rím plný malých kaviarničiek, chutných jedál a rozličných vín sa s nami pohrával ako vyparadená mladáča.

Chvilu oddychu sme strávili na plážach Ostie či Rimini. Hodno spomenúť aj priateľský futbalový zápas medzi študentmi a učiteľmi, ktorý skončil prekvapujúco v prospech učiteľov (možno preto, že bolo posilnené o dvoch legionárov - vodičov autobusu).

Čo dodať na záver? Hádám iba to, že aj v cudzom svete máme veľa dobrých priateľov, napríklad v Ústave sv. Cyrila a sv. Metoda. Ak zavítate do Ríma, môžete sa na nich kedykoľvek obrátiť o radu, sprievodcovskú výpomoc, čo o pohár vody.

Tak teda opäť niekedy dovidenia, Taliansko. Anton Takáč

Dejepisári v Poľsku

V dňoch 2.-5. septembra 1997 sa poslucháči 1. a 2. ročníka odboru dejepis na Fakulte humanitných a prírodných vied v Prešove zúčastnili 3-dňovej exkurzie v Poľsku.

Navštívili mesto Krakow, kde si prezreli kráľov-

ský hrad Wawel. Za odborného výkladu slovensky hovoriacej sprievodkyne si prezreli katedrálu sv. Stanislava s hrobkami poľských kráľov, pre šťastie sa dotkli srdca zvonu zvaného Žigmund. V prehliadke pokračovali v zbrojnici a pokladnici poľských krá-

ľov. Nakoniec si ešte prezreli kráľovské komnaty, kde ich najväčšmi nadchla zbierka gobelínov. Po obede sa všetci účastníci exkurzie presunuli do Oswieczimu, kde ich prekvapila krutá "fantázia" človeka. Po skončení prehliadky a sľadenutí filmu vykonali ešte okružnú jazdu okolo druhej časti koncent. tábora Brezinka - Birkenau. Deň ukončili samostatnou večernou prehliadkou krakowského námestia. Cestou na Slovensko sa zastavili v soľnej bani vo Wieliczke. Tam si prezreli múzeum ťažby soli. Najviac ich uchvátila kaplnka patrónky bane, kde sa cítili ako v rozprávke. Potešilo ich, že človek nie je len krutý, ale dokáže tvoriť aj krásne veci.

Veríme, že študenti si z tejto exkurzie odniesli veľa poznatkov, ktoré im pomôžu pri ďalšom štúdiu histórie.

LA

Umelecké telesá na pôde Prešovskej univerzity

Akademická pôda Prešovskej univerzity nie je len priestorom vedeckých ponorov a analýz, ale je to aj priestor tvorivých umeleckých vibrácií. Tie sa realizujú či už na individuálnom autorskom pôdoryse, ale aj v kolektívnych, organizovaných formách.

Dôkazom vysoko kultivovaných a umeleckých hodnotných prejavov umeleckej kreativity na pôde PU je existencia niekoľkých umeleckých telies, ktoré si v priebehu svojej existencie získali vysoké renomé nielen v celoslovenskom, ale aj medzinárodnom kontexte.

* Spevácky súbor pod vedením Mgr. Igora Gregu reprezentuje Prešovskú univerzitu

Jubilanti

V mesiacoch september, október, november a december sa okružných životných jubileí dožili, resp. dožívajú títo pracovníci našej univerzity:

Boženka Nižniková	(50) FF,
PaedDr. Lívia Kalmárova	(50) PF,
PhDr. Melánia Dulenčinová, CSc.	(50) PF,
RNDr. Anna Breznická	(50) PF,
Anna Salaková	(50) FHPV,
doc. PhDr. Karel Sekvent, CSc.	(55) FF,
PhDr. Pavel Uvira	(55) PF,
doc. RNDr. Jozef Fiamčík, CSc.	(55) PF,
doc. PhDr. Anton Jusko, CSc.	(60) PF,
Prof. Ing. Michal Šefara, CSc.	(60) FHPV,
Prof. PhDr. Michal Mikluš, CSc.	(65) FF,

Jubilantom srdečne blahoželáme

Čo želajú PU

Ing. František Olha. Vzdelanci, ktorí budú vychádzať z tejto univerzity, majú kultúrne i duchovne obohacovať Slovensko a cez Slovensko Európu a svet. To bude stále viac na česť Prešova i nášho národa.

Univerzita má "uviesť" mladých ľudí do vedy. Podľa týchto univerzitných učiteľov niet lepšej príležitosti na to, ako stretnutie s profesorom, ktorý sa svojimi výsledkami a poznatkami zúčastňuje na vedeckom bádani. Veda z prvej ruky je najlepšie učenie.

Doc. PhDr. Štefan Holček, CSc. - Želám študentkám a študentom novej univerzity, aby mohli po rokoch intenzívneho štúdia opustiť svoju univerzitu ako iní, vedecky pripravení a vzdelaní ľudia.

Želám kolegom úspešné pokračovanie v ich pedagogickej a vedeckej práci, ako aj plodnú spoluprácu s univerzitami doma i v zahraničí.

Jubileum profesora

Prof. Ing. Michal Šefara, CSc. sa 7. októbra 1997 v dobrom zdraví dožil šesťdesiatich rokov.

Narodil sa v Súľove. Strednú školu vyštudoval v Ružomberku. V roku 1963 ukončil vysokoškolské štúdium techniky v Košiciach s vyznamenaním. 29 rokov pôsobil ako vysokoškolský pedagóg na Vysokej škole technickej v Košiciach. Od roku 1992 pracuje ako profesor na Katedre technickej výchovy PdF UPJŠ a po jej rozdelení na Fakulte humanitných a prírodných vied Prešovskej univerzity v Prešove. Pedagogickú prácu vykonáva rád s jemu vlastným zánietením. Jeho prednášky sa vyznačujú presnou logickou výstavbou. Jeho tvorivý prístup pomáhal formovať myslenie a konanie u viac ako 14.000 študentov, ktorým za 35-ročné doterajšie pôsobenie na VŠ prednášal.

Cieľavedomá a systematická práca na produkte univerzity - tvorivom absolventovi - je mu zákonom. Absolventom vstúpuje nielen vedomosti, ale i schopnosti tvoriť a byť zodpovedný za výsledky svojej práce.

Za obtiažne v študijnom odbore považuje koncipovanie vedomostného modelu. Len

SLOVO NA ÚVOD

Keď sa dnes na začiatku nového akademického roka zamýšľam nad cestou, ktorá nás čaká, nad jej súčasným postavením na domácej i zahraničnej akademickej scéne, mám pocit hrdosti.

Necelé tri roky pred vstupom do nového tisícročia, napriek zložitosti doby a akcelerácie spoločenských problémov, ktoré sa zákonito a výrazným spôsobom premietajú aj do vysokoškolského života, napriek deprimujúcej finančnej situácii univerzity, neprestáva ma fascinovať mocná sila a životaschopnosť našej alma mater.

A asi nie som ďaleko od pravdy, ak si dovoľím tvrdiť, že PU patrí nielen k základným spoločenským, kultúrnym a životným hodnotám nášho národa, ale v mnohých smeroch až medzi jeho základné istoty.

V neľahkých podmienkach, v prevažne málo žiŕlivom prostredí aj dnes zosobňuje naša univerzita istotu kontinuity a nezadržateľného rastu vzdelanostnej úrovne obyvateľstva, istotu slobodného bádania, voľnosti myšlienkových prúdov, istotu kvality, výchovy mladšej generácie, istotu slobody nezávislosti. Ako inštitúcia od svojho vzniku deň čo deň dokazuje, že ostáva baštou rozvoja národnej vzdelanosti, že udáva v mnohých smeroch jej rytmus, opierajúc sa o silu svojho pedagogického a vedeckého potenciálu.

Ale zároveň, opierajúc sa o podnety a inšpirácie z minulosti - na pozadí súčinnostných väzieb s tým, čo bolo kvalitné - načrtávame kontúry perspektívnych riešení. Nazdávam sa, že je na čo nadväzovať. Ak kontinuita je ako tradícia - patrí k najvyšším hodnotám, lebo je médiom spolupôsobiaceho posolstva a dobrej zvesti. Jedno z takýchto posolstiev, uvažujúc o práci, ktoré by mohli byť aj "evanjeliovým" predznačením nášho pohybu k vyššej kvalite, k ponoru do vlastného vnútra i žehnajúcou výzvou k hlbšiemu porozumeniu s naším blížnym nám odovzdáva jeden z básnikov Kahlil Gibran: "Pracujte, aby ste udržali krok so Zemou a s dušou Zeme, lebo nepracovať znamená stať sa cudzincom v čase a vystúpiť z behu života, ktorý vznešene a v hrdej pokore smeruje k nekonečnému...". Teda z toho vyplýva, že keď pracujete, spíňate tak čiastku najpradávnějšího sna Zeme, určitého vám už vtedy, keď sa ten sen zrodil. A keď pracujete oddane, vtedy skutočne milujete život, lebo milovať život cez prácu znamená poznať najhlbšie tajomstvá života...

A ja vám hovorím, že život je naozaj temnota, ak v ňom niet úsilia, a všetko úsilie je slepé, ak v ňom niet vedomosti a všetka vedomosť je márna, ak pri nej nie je práca, a všetka práca je zbytočná, ak pri nej niet lásky...

M. RUSINKO

Michala Šefaru

vedecky zdôvodnený vedomostný model a jeho realizácia vo výchovno-vzdelávacom procese bude ťahačom aktívnych zmien v študijnom odbore v budúcnosti 20-30 rokoch.

Výsledky vedeckej práce prof. Šefaru, poznatky a skúsenosti z pedagogickej práce prezentoval na vedeckých konferenciách doma i v zahraničí. Prednášal v Japonsku, Nemecku, Maďarsku a inde. Je autorom alebo spoluautorom 70 publikácií, publikovaných v časopisoch a zborníkoch z konferencií.

Prof. Šefara prispieva k odbornému rastu učiteľov na katedre i na iných fakultách v SR a ČR. Je členom habilitačných komisií na UMB v Banskej Bystrici, UKF v Nitre. Bol členom komisie pre obhajoby kandidátskych prác na UK PdF v Prahe. V súčasnosti je členom doktorandskej rady a školiteľom dvoch doktorandov.

Aktívne sa angažuje na fakulte a univerzite ako člen AS a VR FHPV a predseda Ekonomickej komisie AS a člen VR PU. Je predsedom komisie pre štátne skúšky. Svojou prácou prispieva k rozvoju Prešovskej univerzity.

Vzácnym spoločníkom je prof. Šefara aj pri osobných stretnutiach. Všetci, ktorí ho poznajú, vážia si ho pre jeho skromnosť, rozvážnosť a bohaté skúsenosti z práce na vysokej škole.

Želáme pánu profesorovi Michalovi Šefarovi dobré zdravie a veľa tvorivých síl. **mr**

Univerzitná knižnica PU

(Základné údaje)

Rozdelením UPJŠ a zriadením PU k 1. 1. 1997 sa pracovisko UK UPJŠ v Prešove stalo Univerzitnou knižnicou PU.

UK PU je organickou súčasťou vysokoškolského vzdelávacieho procesu na piatich fakultách PU (FF, FHPV, Pedagog. F, GBF, PBF). UK prispieva svojím špecifickým prínosom k plneniu spoločenského poslania PU tým, že sa aktívne podieľa na vzdelávacom procese, ako aj na vedeckom bádani. Jej spoluúčasť spočíva v poskytovaní informácií a špeciálnych služieb akademickej obci.

V súčasnosti eviduje vo svojom knižničnom fonde 303 356 zv. knižničných jednotiek. V roku 1996 knižničný fond vzrástol o 2628 kn. jednotiek.

Do čítárne UK bolo objednaných na rok 1997 114 zahraničných periodík a 238 titulov českých a slovenských.

Služby knižnice využíva 5936 registrovaných čitateľov, najmä poslucháčov a učiteľov PU, ktorí si z fondov knižnice v roku 1996 vypožičali 118 362 dokumentov.

Informačné služby vykonáva bibliograficko-

informačné pracovisko, ktoré ponúka čitateľom rešerše z lokálnych alebo vzdialených bibliografických databáz (prostredníctvom Internetu), alebo multimediálne databázy, ktorými disponuje či už na CD alebo na disketách.

V tomto roku UK začala s implementáciou automatizovaného knižničného systému ALEPH firmy EX LIBRIS v rámci projektu KOLIN (Košice Library and Information Network), ktorý je finančne podporovaný americkou nadáciou MELLON FOUNDATION.

Najpálčivejším problémom, s ktorým v ostatných rokoch zápasí UK je absolútny nedostatok finančných prostriedkov na dopĺňovanie knižného fondu, najmä vysokoškolských učebníc, skript a inej monografickej literatúry, tak pre učiteľov ako aj poslucháčov. Tento nepriaznivý stav treba riešiť urýchlene priradením primeraných finančných prostriedkov na nákup domácej a zahraničnej literatúry.

**Jozef T u t o k y, prom. fil.
poverený riadením UK PU**

Štúdium pedagogického minima na FHPV PU je určené pre absolventov vysokých škôl neučiteľského smeru, ktorí nemajú pedagogickú kvalifikáciu. Cieľom tohto štúdia je vyplniť medzeru v nequalifikovanosti učiteľov tých odborných predmetov, ktoré sa neštudujú na

DOPLŇUJÚCE ŠTÚDIUM

učiteľských fakultách. Jeho absolvovanie umožňuje získať pedagogickú spôsobilosť pre vykonávanie učiteľského povolania v študovanom odbore na príslušnej vysokej škole. Okrem učiteľskej kvalifikácie ukončenie pedagogického minima umožňuje uplatnenie aj v rôznych druhoch mimoškolských výchovných zariadení, a to rovnocenne s absolventmi učiteľských fakúlt.

Dĺžka štúdia pedagogického minima je stanovená na 4 semestre a obsahuje pedagogicko - psychologickú a odbornú - metodickú zložku prípravy. Okrem všeobecnej časti z profilujúcich pedagogicko - psychologických disciplín obsahuje aj odbornú časť s možnosťou hlbšej špecializácie v moderných metódach riadené študijným oddelením FHPV PU. Uskutočňuje sa formou pravidelnej výučby počas semestra a študijnými sústredeniami v blokoch.

Štúdium je dobrovoľné a založené na báze finančnej úhrady. Finančné poplatky za štúdium sú stanovené na základe dohody medzi FHPV PU a príslušným študentom, resp. jeho právnym zástupcom.

Obraznosť v slovenskej literatúre

Obraznosť v slovenskej literatúre bol názov seminára, ktorý pripravilo Národné literárne centrum v spolupráci s Filozofickou fakultou PU a ktorý sa uskutočnil v priestoroch fakulty v dňoch 7.-8. októbra tohto roku.

Na seminári, venovanom obrazným metódam kreovania umeleckého textu, sa predstavili Viliam Marčok, Hana Valcerová Bacigálová, Viera Žemberová, Karol Horák, Vladimír Puchala, Viktor Timura, Peter Himič a ďalší.

V tvorivej diskusii vystúpili Alexander Halvoník, Anton Baláž, Vojtech Kondrát, Ladislav Šimon, Imrich Vaško a mnohé iné osobnosti literárneho a literárno-vedného života.

Referáty ako aj diskusné príspevky k jednotlivým referátom budú publikované v prvom čísle literárnokritického kvartálnika LITERIKA roku 1998.

vp

Rozhovor s PhDr. I. Benkom, riaditeľom ŠDaJ PU

Pán riaditeľ, ako by ste zhodnotili ubytovanie v tomto školskom roku?

Z môjho hľadiska štandard, hoci sme v tomto roku mali o 400 žiadostí o ubytovanie viac

lektorských bytov v tomto internáte.

Čo Vás viedlo k ustanoveniu daru? Medzi študentmi je známe, že kto nedaroval, nebol ubytovaný.

To nikto nepovedal, že dar sa musel zaplatiť!

v prípade rektorátnej kvóty.

Ako ste spokojný so spoluprácou s internátnou radou?

Aj áno, aj nie. Mám, tak povediac, možnosť výhovorky, že rozubytovanie robili študenti. Na druhej strane - v prípade nejakých prehmatov nemôžem mať na internátnu radu dosah. Keďže som ešte napr. nedostal zoznamy ubytovaných študentov, zakázal som návštevy na internátoch. Treba zmeniť princíp ubytovania. Úvítal by som projekt celouniverzitnej študentskej internátnej rady.

Je pravda, že študenti ubytovaní v posledných dňoch neplatia dar, resp. nezistené škody?

Nie je to pravda! Ako sa ubytoval prvý, tak sa ubytováva aj posledný.

Rád by som poprosil všetkých ubytovaných študentov, aby si uvedomili, že aj keď tu nie sú ich rodičia, mali by dodržiavať zásady slušnosti. Predovšetkým vo vzťahu k starším - vrátnikom, udržbárom, upratovačkám. Nech si všetci skúsia predstaviť, ako niekto napríklad nadáva na ich rodičov...

Ladislav Rášši

Internát nie len o internáte

ako v minulosti. Prvýkrát sme použili systém rozdelenia miest v internátoch pre jednotlivé fakulty podľa koeficientu a počtu študentov na fakultách. Oceňujem spoluprácu s pánom prorektorom Belejkaníčom.

Aké sú príčiny viac ako dvojnásobne vyššieho poplatku za ubytovanie v internáte na Ulici obrancov mieru?

Ide predovšetkým o to, že na nový internát neboli vyčlenené prostriedky na pokrytie energií a prevádzkovanie, čo predstavuje asi 440,- Sk na lôžko. Vybavenie pre jedného ubytovaného študenta v tomto internáte predstavuje asi 23 500,- Sk, čo pri počte miest 180 činí

4 226 806,- Sk. Prevádzkovanie bolo dané firme Aqua Test, s ktorou uzavrel zmluvu rektor PU za symbolický nájom 1,- Sk. Pravdou však je, že pre prípad problémov mám vypracovaný katastrofický scenár prevádzkovania tohto internátu študentským domovom PU, čo by nás stálo asi 1,2 mil. Sk. Internát na Budovateľskej ulici bude prevádzkovaný asi podobne ako tento internát.

Ako a kedy sa bude riešiť ubytovanie študentov v internáte na Obrancov mieru?

Malo by byť riešené k 1. novembru t.r. 180 miest je rozdelených nasledovne: pre FF 66 miest, pre FHPV 54, pre PF 34 a pre GBF 26 miest. Zatiaľ sa nechcem vyjadrovať k otázke

Závaznosť ubytovania nezávisí od zaplatenia daru. Vysoká škola nemusí zabezpečovať ubytovanie. Na ubytovanie nie je žiadny práv-

ny nárok! Prostriedky z darovacieho účtu budú využité hlavne na obnovenie zariadenia na starom internáte (obnovenie nábytku z roku 1954, postelí, výmena parkiet). V súvislosti s tým sa pohrávam s myšlienkou poschodových postelí v starom internáte.

Plánujete využiť prostriedky z daru na zariadenie internátu na Obrancov mieru?

Dar na ten internát? Neexistuje!

Mohli by ste načrtnúť využitie minuloročných prostriedkov z nezistených škôd?

S nezistenými škodami hospodári študentská internátna rada, ktorá veľmi prehodnocuje výdaj prostriedkov z účtu. No môžem povedať, že ich spravuje dobre. Prevažne sa tieto prostriedky využili na zaplatenie umývania zvratkov, rozbitých svetidiel, vymalovania popísaných stien na starom internáte, zničené hasiace prístroje, rozbité okná, ale aj na zaplatenie úpravy okolia internátu - mám na mysli odpadky pri internáte.

Máte konkrétne poznatky o ubytovaní študentov mimo oficiálnych zoznamov?

Mám, samozrejme! Aj ja ubytovávam ľudí, ktorí pomôžu ŠDaJ PU aj z Košíc, aj z blízka. Mnoho takto pridelených miest je 15. Podobne je to aj

Deň študentstva na Prešovskej univerzite

Sviatok študentov si už po piatykrát pripomínajú študenti Prešovskej univerzity medzinárodným volejbalovým turnajom žien, ktorý sa bude v tomto roku konať 13. a 14. novembra v športovej hale PU.

Turnaj sa začne 13. novembra 1997 o 9.30 hod. a zúčastnia sa ho študentky z Univerzity M.C. Skłodowskej Lublin /Poľsko/, Vysokej školy pedagogickej Nyiregyháza /Maďarsko/, družobného mesta Keratsiny /Grécko/, TU Košice, Sokola Vranov /Juniorky/, Tesly Stropkov /Juniorky/ a domáceho družstva Slávia PU. Organizátorom tohoto už tradičného podujatia sú obe KTV PdF a FHPV PU, Slávia PU Prešov a samozrejme Prešovská univerzita.

Pre účastníkov turnaja je pripravený bohatý športový a spoločenský program spojený s prijatím organizátorov a trénerov primátorom mesta Prešov, ktoré malo v minulých dňoch svoje významné jubileum. Pre víťazné družstvá a najlepšie hráčky sú pripravené hodnotné vecné ceny, ktoré venovali sponzori podujatia - OZKN, a.s., Křížik, a.s., ELPO, s.r.o., MsÚ Prešov a Prešovská univerzita.

Sme presvedčení, že aj tohtoročný 5. ročník bude mať dostatok podnetov k tomu, aby uspokojil aj náročných priaznivcov volejbalu na Prešovskej univerzite a v meste Prešov. Prehľad doterajších víťazov:

1993 - Sportula Nyiregyháza 1994 - Slávia TU Košice 1995 - Slávia UPJŠ Prešov 1996 - SC Hansa Sportula Plastik Nyiregyháza

PaedDr. Juraj Húgec

Vydáva: Rektorát PU Prešov. Kontakt na redakciu: tel. 091/73 32 31 - 4, kl. 306, Ul. 17. novembra č. 1, 081 16 Prešov

Predseda redakčnej rady a vedúci redaktor: Doc. PhDr. M. Rusinko, CSc. - členovia redakčnej rady: Doc. JUDr. Ján Roháč, CSc., Doc. PhDr. Rudolf Horváth, CSc., Prof. ThDr. Milan Gerka, CSc., Doc. PhDr. Ladislav Šimon, Csc., Mgr. František Dancák, akad. maliar Peter Kocák, Prom. fil. Jozef Tutoky, Ladislav Rášši zodpovedný za jazykovú úpravu.

Univerzitný časopis vychádza ako dvojmesačník, päťkrát ročne pre vlastnú potrebu.

Sadzba: COFIN, a.s., Prešov. Tlač: GRAFOTLAČ Prešov

(Nepredajné)

PREŠOVSKÁ UNIVERZITA

PERIODIKUM AKADEMICKÉJ OBCE PREŠOVSKÉJ UNIVERZITY

PREŠOV NOVEMBER 1997
MIMORIADNE VYDANIE K INAUGURÁCII PU

ROČNÍK I. č. 2/1997

Samostatnosť k jubileu

Dňa 6. novembra 1997 sa v Divadle Jonáša Záborského v Prešove uskutočnila slávnostná inaugurácia PU. Na inaugurácii sa zúčastnili poslanci NR SR Igor Urban, Viliam Sopko, Klement Kolník a Jozefína Obšitníková.

Prorektor PU doc. PhDr. Imrich Belejkanič, CSc., ktorý viedol inauguračnú slávnosť, ďalej privítal štátneho tajomníka MŠ SR doc. Ing. Ondreja Nemčoka, CSc., radcu vyslanectva Ruskej federácie so sídlom v Košiciach Leonida Tolstograjeva, zástupcov cirkvi - Nikolaja, arcibiskupa prešovského a Slovenska, Mons. Jána Hirku, sídelného biskupa prešovského, Jána Midriaka, biskupa východného dištriktu evanjelickej cirkvi augsburškého vierovyznania na Slovensku, riaditeľa odboru vysokých škôl na MŠ SR doc. Ing. Mariána Tolnaya, CSc. primátora mesta Prešov Ing. Juraja Kopčáka, zástupcov štátnej správy, rektorov slovenských vysokých škôl na čele s prezidentom Slovenskej rektorskej konferencie (SRK) doc. Ing. Jurajom Sternom, DrSc., vedúceho kancelárie prezidenta SR v Košiciach JUDr. Ladislava Orosza, CSc., bývalých rektorov UPJŠ, ako aj sponzorov, ktorí sa významným spôsobom spolupodieľali na materiálnom i finančnom zabezpečení slávnostnej inaugurácie. Promotér doc. Belejkanič ďalej privítal učiteľov, študentov, pracovníkov PU, ako aj ďalších pozvaných hostí.

Po privítaní predseda AS PU doc. RNDr. Ján Birčák, CSc., Dr.h.c. predstavil novozvoleného rektora PU doc. PhDr. Karola Feča, CSc., a prečítal jeho životopis. Predseda AS doc. Birčák požiadal štátneho tajomníka MŠ SR doc. Ing. O. Nemčoka, CSc., aby odovzdal symbol hodnosti rektora PU - rektorskú reťaz rektorovi PU doc. PhDr. Karolovi Fečovi, CSc., a požiadal ho o rektorský sľub. Po zložení rektorského sľubu a predstavení prorektorovi univerzity nasledovala inaugurácia dekanov fakúlt.

Ďalej nasledoval inauguračný prejav rektora a slávnostné príhovory poslanca NR SR Igora Urbana, štátneho tajomníka MŠ SR Ondreja Nemčoka, prezidenta Slovenskej rektorskej konferencie Juraja Sterna, dekana Gréckokatolíckej teologickej fakulty PU Františka Janhubu a na záver bol prečítaný pozdravný list prezidenta SR Michala Kováča, ktorý poslal pri príležitosti slávnostnej inaugurácie PU.

Na záver slávnostnej inaugurácie zaznela študentská hymna Gandeamus Igitur.

REKTORSKÝ SĽUB

„Sľubujem na svoju česť, že povinnosti rektora Prešovskej univerzity budem vykonávať podľa svojho najlepšieho vedomia a svedomia a vynaložím všetky sily v prospech našej univerzity v duchu všeludských zásad etiky, humanizmu a demokracie.“

V Prešove 6. novembra 1997

Doc. PhDr. Karol Feč, CSc.
rektor PU

Inauguračný prejav rektora PU doc. PhDr. Karola Feča, CSc.

Vážené slávnostné zhromaždenie! Dámy a páni!

V našom živote sú chvíle každodenné, sviatočné i výnimočné. Som presvedčený, že dnes, v deň slávnostnej inaugurácie Prešovskej univerzity, spoločne prežívame chvíle výnimočnej akademickej hodnoty. Je to vzrušujúci pocit, že sme priamymi spoluprotormami i spoluúčastníkmi tejto jedinečnej univerzitnej slávnosti, ktorou takto aj verejne manifestujeme svoj nový zrod, počiatok svojej samostatnej existencie. Som veľmi rád, že spolu s členmi akademickej obce našej Prešovskej univerzity sú medzi nami i vzácní hostia, ktorí prijali moje pozvanie a zúčastňujú sa na našom staronovom uchádzaní sa o tradičné akademické začlenenie do univerzitnej siete Slovenskej republiky.

(Pokračovanie na str. 2)

Pohľad na rektorov slovenských vysokých škôl, prorektorov a dekanov fakúlt PU

Životopis rektora PU doc. PhDr. Karola Feča, CSc.

Doc. PhDr. Karol Feč, CSc., sa narodil 4. 1. 1943 v Prešove, kde aj prežil podstatnú časť svojho života. Je ženatý, má 4 deti.

Od roku 1962 študoval na FTVŠ Univerzity Komenského v Bratislave, ktorú

ukončil v r. 1967. V tomto období bol juniorským reprezentantom ČSSR v športovej gymnastike.

Po absolvovaní vojenskej služby v r. 1969 nastúpil ako učiteľ na Katedru telesnej výchovy PdF UPJŠ, kde pôsobí doteraz. V r. 1974 obhájil rigoróznú prácu, v r. 1980 kandidátsku dizertáciu a o tri roky neskôr bol menovaný za docenta.

Počas jeho pôsobenia na terajšom pracovisku ťažisko jeho aktivity bolo v pedagogickej činnosti, kde sa špecializoval predovšetkým na športovú gymnastiku. Z prednášaných disciplín napísal 3 učebné texty. Veľa rokov sa aktívne podieľal na príprave úspešných účastníkov celoštátneho kola ŠVOČ. Popri tom pôsobil ako tréner a rozhodca. Je aj školiteľom doktorandského štúdia na FTVŠ UK Bratislava.

Značná časť jeho aktivity bola zameraná na vedeckovýskumnú činnosť. Bol spoluriešiteľom úloh štátneho plánu výskumu, spoluriešiteľom a vedúcim riešiteľom grantových úloh. V období rokov 1991-1994 bol členom celoštátnej komisie GAV.

Niektoré výsledky jeho výskumnej práce boli publikované. Doteraz uverejnil tri knižné publikácie, 11 vedeckých prác v za-

hraničí, 19 vedeckých prác v domácich vydaniach a 19 odborných prác.

Ako vysokoškolský učiteľ doc. K. Feč prešiel viacerými riadiacimi funkciami na katedre a fakulte. Najvýznamnejší z nich je post vedúceho KTV (1991-1994) a prodekan PdF (1994-1996) pre výchovno-vzdelávaciu činnosť. Obidve tieto funkcie menovaný úspešne zvládol.

V januári 1994 ho AS PdF UPJŠ zvolil za dekana fakulty.

Od 1. januára 1997 vykonával funkciu splnomocnenca vlády SR a štatutárneho orgánu Prešovskej univerzity. Za toto obdobie K. Feč spolu so svojím málopočetným tímom vykonával značnú prácu spojenú s uvedením novej univerzity do riadneho chodu a konštituovaním jej orgánov. Aj tu preukázal veľmi dobré organizátorské a riadiace schopnosti.

Dňa 7. mája 1997 ho AS PU zvolil za kandidáta na funkciu rektora Prešovskej univerzity pomerom hlasov 11 : 8.

AS PU verí, že pod jeho vedením fakulty PU úspešne nadviažu na bohatú vysokoškolskú tradíciu a významne prispievajú k ďalšiemu rozvoju vzdelanosti a kultúry mesta Prešov, nášho regiónu a Slovenska.

Inauguračný prejav rektora PU

(Pokračovanie z str. 1)

Dámy a páni! Vážené kolegyně a kolegovia!

Svet, v ktorom žijeme, sa dostáva na konci 20. storočia do veľmi zložitých sociálno-ekonomických, politických, technologicko-technických, ekologických a duchovno-ludských problémov. Všetci veľmi dobre vnímame tieto fenomény našej civilizácie a mnohí z nás sa aj pokúšajú hľadať východiská z tejto situácie. Uvedomujúc si tieto skutočnosti, chcem v úvode svojho inauguračného prejavu upriamiť vašu pozornosť na miesto univerzity v súčasnom svete. Čo sa má od nej právom očakávať, aby plnila svoju dejinnú misiu? To, že by mala byť nositeľom a rozsievateľom najvyššej formy vzdelanosti a kultúry, o tom z nás nikto dúfam nepochybuje. Ako sa však darí naplňovať toto poslanie univerzity, je iný problém. To si evidentne uvedomujeme aj v našich domácich podmienkach. Dnes, keď stojíme na prahu 21. storočia a pokúšame sa modelovať naše videnie skutočnosti v prvých desaťročiach nového storočia, nemali by sme zabúdať na to, čo pôvodne univerzita znamenala a aké bolo jej základné poslanie.

K univerzite patrí neodlučiteľne duchovná tradícia, ktorá prežíva tisícročia a napája sa na svoje klasické grécke korene vzdelanosti - Platónovu akadémiu. Toto spoločenstvo, svojím pôvodom i podstatou filozofické, sa usilovalo o syntetický pohľad na skutočnosť. Už tu sa celistvosť vedenia stala atribútom vzdelávania. Práve celistvosť odlišuje neskôr v stredoveku univerzitu od iných typov škôl. Ak je tomu tak, potom univerzitu tradične predstavuje hlavne jednota prednášajúcich a študujúcich, ako aj celistvosť vedy samotnej.

Žiaľ, od minulého storočia, ale hlavne v 20. storočí, sa vedenie a vzdelávanie stáva prevažne inštrumentárnym, výrazne sa upúšťa od celistvosti. Nie je potom prílišná úzka špecializácia, ktorá sa výrazným spôsobom presadila aj v univerzitnom vzdelaní, tým determinantom, ktorý priviedol našu civilizáciu k súčasnému stavu? Predstava o klasickej podobe univerzity sa môže mnohým javiť ako "staromilstvo", ktoré nemá nárok na svoje miesto pod slnkom na prelome 20. a 21. storočia. Pochopiteľne, nejde mi o žiaden ahistorický návrat k pôvodným zdrojom vzdelanosti. Chcem len upozorniť, že v západnej Európe sa znovu začína oprávnené presadzovať model univerzity v jej tradičnom - klasickom chápaní. Bude sa preto musieť usilovať, aby sme sa od začiatku našej samostatnej existencie čo najviac približovali k týmto najnovším akademickým trendom. Prítom som presvedčený, že mnohé katedry a odbory na našich fakultách - filologické, histo-

rické, teologické, filozofické, pedagogické i ďalšie - majú veľmi dobrú, ba až vynikajúcu úroveň nielen v slovenských podmienkach, preto Prešovská univerzita má veľmi dobré predpoklady, aby sa mohla od svojho začiatku veľmi skoro približovať klasickému modelu univerzity.

Štátny tajomník MŠ SR doc. Ing. Ondrej Nemček, CSc., slávnostne inauguroval PU a v jej mene aj rektora doc. PhDr. Karola Feča, CSc. Pri inaugurácii bol prítomný aj predseda AS PU doc. RNDr. Ján Bircák, CSc., Dr.h.c.

Dámy a páni!

Mesto Prešov je známe svojou úrovňou kultúry, vzdelanosti a školstva od konca 16. storočia. Vzdelanostná misia Prešovského kolégia, ktorá do našich dejín priniesla pomenovanie prešovská škola, si určite zaslúži stále našu pozornosť. Mená rektorov a profesorov, akými boli napr. Izak Caban a Ján Bayer, sa zapísali natrvalo do dejín kultúrneho života nielen nášho mesta. V druhej polovici 19. storočia bola pri kolégiu založená právnická akadémia, učiteľský ústav katolícky i evanjelický, gréckokatolícka bohoslovecká akadémia a ženský učiteľský ústav.

Tradícia humanitného pedagogického a teologického školstva je pre mesto Prešov najtypickejšia. O tom svedčia aj príklady založenia Pravoslávnej bohosloveckej fakulty v roku 1950 a Pedagogickej fakulty Slovenskej univerzity v roku 1952. Po školskej reforme v roku 1953 vznikla v Prešove Vyššia pedagogická škola a Filologická fakulta Vysokej školy pedagogickej v Bratislave. Ďalšiu etapu vo vývoji prešovských vysokých škôl predstavuje rok 1959 a súvisí so zriadením

názvom Pedagogická fakulta v roku 1964. Po roku 1989 sa integrujú do zväzku UPJŠ aj Pravoslávna bohoslovecká fakulta a obnovená Gréckokatolícka bohoslovecká fakulta.

Prešovská univerzita, ktorá bola zriadená k 1.1.1997 zákonom Národnej rady Slovenskej republiky, je tak prirodzeným završením humanitného vysokoškolského vzdelávania na území mesta Prešov. Intelektuálny a vedecko-pedagogický potenciál, ktorý sa postupne v Prešove sformoval, je zárukou rozvoja tradícií, ktoré sú u nás i v zahraničí spájané s naším mestom.

Na tomto stave majú svoj nezanedbateľný podiel aj naši košickí kolegovia z UPJŠ, ktorým chcem pri tejto príležitosti úprimne poďakovať za tie ich aktivity, ktoré sa výraznou mierou prejavili na uvedených skutočnostiach. Som presvedčený, že nedorozumenia, ktoré sme spoločne prežívali minulý rok, sú už zabudnuté a chceme sa spoločne podieľať na produktívnej spolupráci v prospech oboch našich univerzít. Želám našim kolegom z UPJŠ veľa úspechov v práci i v osobnom živote.

(Pokračovanie na str. 3)

Hostia inauguračnej slávnosti PU

Prívet k slovenskej mládeži

Na úvod slávnostnej inaugurácie PU zaznela v podaní Ľubice Steinerovej, poslucháčky FF PU, báseň od P.O. Hviezdoslava, z ktorej prinášame úryvok:

*„Moc teda trudu, námaľ očiakáva
vás, junač drahá! - Celé pásmo dejín
to budúca, jak stužka dúhov
v hmľách dialav... Všetk kde je vôle tvrd
nad tvrde pevnější, kde vytrvalost
tkvie strážom v snažbe, hůžematejšia
od všetkých hůžiev; tužba ušľachtila
kde citom zavládla a dvíha hrud;
kde na nohách si dupkom zastala
důvera k sebe samému, a v spolky
s velmocou nebies, vrúcich na modlitbách
si vyprosenu, lne sa pochodom
na obhůjanie světých zájmov:
tam nablízky i junáček je šťastie,
a čosi-kamsi zblýsky zlatý cieľ
jak magnet pritažlivý...“*

Inauguračný prejav rektora PU

(Pokračovanie zo str. 2)

Vážené slávnostné zhromaždenie!

Zriadenie Prešovskej univerzity ako novej samostatnej vzdelávacej a vedeckej inštitúcie je potrebné chápať aj ako súčasť formovania a aktívneho pôsobenia významného mestotvorného faktora, ktorý bude výrazným spôsobom spoluurčovať duchovnú atmosféru mesta, okresu i kraja. Zároveň chceme výrazným spôsobom pokračovať v nadregionálnych aktivitách. Málokterá univerzita od svojho vzniku môže byť totiž hrdá na to, že jej absolventi pôsobia nielen v našej republike, ale aj v zahraničí. A tu mám na mysli absolventov Pravoslávnej a Gréckokatolíckej bohosloveckej fakulty.

Už aj prvé zahraničné návštevy na našej pôde nás presvedčili, že sa nemusíme obávať o náš kredit v medzinárodnej spolupráci tak vo vedeckovýskumných aktivitách, ako aj vo výmenných pobytových študentov a učiteľov. Doterajšia vynikajúca spolupráca na úrovni fakúlt sa tak zúročí aj na nadviazanie novej produktívnej medzinárodnej univerzitnej spolupráce. V súčasnosti pripravujeme zmluvy o medzinárodnej spolupráci s univerzitami USA, Anglicka, Spolkovej republiky Nemecko, Francúzska, Írska, Ruska, Českej republiky, Poľska, Maďarska, Bulharska, Estónska a Ukrajiny.

Vznik našej univerzity má charakter konštituovania nového inštitucionálneho usporiadania jestvujúcich fakúlt v podobe autonómnej univerzity. V tomto zmysle Prešovská univerzita predstavuje nový organizačný celok už skôr jestvujúcich fakúlt s takmer 50-ročnou tradíciou. Hneď od svojho vzniku sme sa zaradili počtom zamestnancov 552 a študentov 5637 k stredne veľkým univerzitám na Slovensku.

Na prvom mieste našej pozornosti chceme vidieť študentov a k nim nasmerovať všetky naše aktivity. Chceme výrazným spôsobom posilňovať ich univerzitný status. Klasické univerzity vo vyspelom svete do dnešných dní zachovávajú akademickú tradíciu v tom zmysle, že ich študenti sa právom cítia byť študentmi univerzity. V našich domáciach podmienkach stále prevažuje typ fakultných študentov, ktorých dokonca osudovo vzäzujeme k jednej či dvom katedrám. Tento stav je nevyhnutné zmeniť. Musíme zásadným spôsobom vytvárať podmienky na vlastné sebaregulačné formovanie sa študenta v procese vysokoškolského štúdia na pôde univerzity. To všetko súvisí s kvalitou našej ponuky v profilujúcich, voliteľných a výberových dis-

ciplinách. Aj týmto sa môžeme približovať vyspelým krajinám sveta v procese kompatibility. Od prvých chvíľ našej samostatnej existencie nezabúdame na ďalší rozvoj našej univerzity. Nechceme ho však realizovať bezhlavo ani narychlo. Budeme zásadne uprednostňovať kvalitu pred kvantitou. Pripravujeme programové vyhlásenie rozvoja PU, ktoré bude prezentované pred akademickou obcou.

Dámy a páni!

Vznik Prešovskej univerzity nebol jednoduchým procesom. "Nerodili" sme sa ľahko. Som však presvedčený, že o to viac dokážeme vo svojej práci, že tento historický počin bol plne oprávnený, a tým sa naprávi aj skrivodlivosť, ktorú sme oprávnené vnímať už dlhší čas. Chceme využiť príležitosť slávnostnej inaugurácie na to, aby som sa poďakoval hlavne tým, ktorí nezastupiteľnou mierou prispeli k vzniku našej univerzity. Naše úprimné poďakovanie musí patriť hlavne NR SR, vláde SR a Ministerstvu školstva SR. Miera iniciatívy poslanca Igora Urbana bola v tomto procese nepochybne dominujúca. Ďakujem ďalej štátnemu tajomníkovi MŠ SR doc. Ondrejovi Nemčkovi, riaditeľovi odboru vysokých škôl MŠ SR doc. Mariánovi Tolnayovi, predstaviteľom krajských orgánov štátnej správy - Petrovi Chudíkovi a Emilovi Blichovi. Verím, že sa zlepši spolupráca s mestským zastupiteľstvom. A v neposlednom rade musí patriť moje poďakovanie bývalým dekanom prešovských fakúlt UPJŠ - prof. Ferdinandovi Uličnému, doc. Rudolfovi Novodomcovi, prof. Štefanovi Pružinskému a doc. Františkovi Janhubovi - za ich preukázané aktivity. Som si vedomý toho, že na vzniku Prešovskej univerzity participovali mnohí - bývalé vedenia fakúlt, akademické senáty a ďalší, ktorých tu menovite neuvádzam, ale aj touto formou im ďakujem za ich aktivity.

Vznik našej Univerzity je najdostojnejším vkladom k 750. výročiu prvej písomnej zmienky o meste Prešov, ktorej výročie pripadá práve na zajtrajší deň - 7. november. Práve tento najvyšší kultúrny vklad predstavuje už začiatok písania dejín 21. storočia, lebo kvalita našej práce by sa mala plne rozvinúť už v novom tisícročí. To by sme si mali všetci tí, ktorí pôsobia na našej univerzite, a svojou prácou prispievame k naplňaniu cieľov, ktoré pred nami stoja, uvedomiť. Do tejto práce si zaželáme veľa zdravia a úspechov.

Ďakujem Vám za pozornosť!

PU želám plný rozkvet v záujme rozvoja nášho samostatného Slovenska

Slávnostný príhovor Ondreja Nemčka, štátneho tajomníka MŠ SR, pri príležitosti inaugurácie rektora Prešovskej univerzity, (6. novembra 1997)

Vaša Magnificencia, Vaše Spektabilita, Vaše Honorabilita, vážené dámy, vážení páni, milí študenti, slávnostným aktom inaugurácie je spečatená vôľa Vašej akademicko-vedeckej obce. Je vyslovením dôvery a uznania doterajšej vedeckej a pedagogickej práce. História Vašej univerzity sa začala písať na 19. zasadnutí Národnej rady Slovenskej republiky, na ktorom 26. septembra minulého roku bol poslancami schválený návrh zákona číslo 367/1996 Z.z. o rozdelení Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach na dve samostatné univerzity, so sídlom v Prešove a Košiciach. Nasledne na to bol v Národnej rade SR prijatý osobitný zákon o zriadení Prešovskej univerzity v Prešove. Od 1.1.1997, ktorý bol dňom jej vzniku zo zákona, rozbehli sa organizačné práce plným tempom, čím sa vlastne naplnili predstavy vyplývajúce z výše trojročných diskusií akademicko-vedeckej obce. Konečne tieto predstavy a túžby prešovskej verejnosti po najvyššej pedagogickej ustanovizni pomohol naplniť aj prijatý zákon NR SR č. 222/1997 Z.z. o novom územno-politickom rozdelení Slovenska na 8 krajov a 79 okresov.

Nové územno-správne usporiadanie a s ním spojená prirodzená potreba novej formulácie rozvojových programov Prešovského kraja jednoznačne si vyžiadali zvýšiť dynamiku a skvalitňovanie kvalifikačnej štruktúry, a tým aj požiadavky na vzdelanostnú úroveň obyvateľstva. Preto bola samozrejme snaha predstaviteľov štátnej správy kraja a okresov Prešovského kraja, vrátane predstaviteľov mesta zabezpečiť v kraji vysokú školu. Samozrejme, že pri tejto iniciatíve stáli aj pedagógovia existujúcich fakúlt pôsobiacich v Prešove. Za toto patrí všetkým vďaka. Jedným z hlavných zámerov v oblasti vysokých škôl je v nadväznosti na ústavné právo na vzdelanie výrazné zvýšenie úrovne vysokoškolského vzdelávania a vedy a dosiahnutie 30 %-ného podielu študentov prijímaných na vysoké školy z príslušných populačných ročníkov. Obsah a formy

štúdia, jeho realizáciu, priebeh a evalvaciu je potrebné koncipovať tak, aby sa naplnili prijaté záväzky Slovenskej republiky vo všetkých medzinárodných dohovoroch, ku ktorým pristúpila Slovenská republika, hlavne Dohovoru Rady Európy a UNESCO o uznávaní kvalifikácií týkajúcich sa vysokoškolského vzdelávania v európskom regióne a záväzky vyplývajúce z procesu aproximácie právneho poriadku Slovenskej republiky k právnym predpisom Európskej únie. Počet študujúcich v študijných odboroch je potrebné usmerňovať v súlade s ústavným právom občana na vzdelanie podľa potrieb trhu práce, politiky zamestnanosti, vysokoškolskej politiky a politiky v oblasti rozvoja vedy a techniky. Nadalej je potrebné podporovať efektívny rozvoj tých odborov, ktoré sú žiadané trhom práce, rozvíjajúcich sa iba krátko, alebo ktoré je doteraz možné ich študovať iba v zahraničí, napr. textil a odevníctvo, výbrané umelecké odbory, jazyky a ďalšie. Na prelome tisícročí možno rátať s rastúcim dopytom po kvalifikovaných odborníkoch so širším profilom v tých odvetviach národného hospodárstva, ktoré v súčasnosti alebo v blízkej budúcnosti môžu preukázať schopnosť preniknúť na zahraničné trhy. Vo všetkých študijných odboroch bude potrebné zvýšiť podiel ekonomicky, právne a sociálne orientovaných predmetov a výučbu cudzích jazykov.

skaj únie. Počet študujúcich v študijných odboroch je potrebné usmerňovať v súlade s ústavným právom občana na vzdelanie podľa potrieb trhu práce, politiky zamestnanosti, vysokoškolskej politiky a politiky v oblasti rozvoja vedy a techniky. Nadalej je potrebné podporovať efektívny rozvoj tých odborov, ktoré sú žiadané trhom práce, rozvíjajúcich sa iba krátko, alebo ktoré je doteraz možné ich študovať iba v zahraničí, napr. textil a odevníctvo, výbrané umelecké odbory, jazyky a ďalšie. Na prelome tisícročí možno rátať s rastúcim dopytom po kvalifikovaných odborníkoch so širším profilom v tých odvetviach národného hospodárstva, ktoré v súčasnosti alebo v blízkej budúcnosti môžu preukázať schopnosť preniknúť na zahraničné trhy. Vo všetkých študijných odboroch bude potrebné zvýšiť podiel ekonomicky, právne a sociálne orientovaných predmetov a výučbu cudzích jazykov.

Pozdravné prejavy pri príležitosti inaugurácie PU

Igor Urban, poslanec NR SR

Vážené dámy, vážení páni, dovoľte mi, aby som v úvode svojho krátkeho príhovoru bol trochu osobný. Túto slávnostnú chvíľu nedokážem nevnímať emocionálne. Môj doterajší život bol

totiž spojený pevným putom s mestom Prešov a s akademickou ustanovizňou, ktorá sa dnes hrdí názvom Prešovská Univerzita. Konštitúovanie prešovskej alma mater nepocítujem iba z profesionálneho hľadiska, ako poslanec, ale aj ako bývalý študent a učiteľ jednej z jej fakúlt a v neposlednom rade ako rodený Prešovčan. Je všeobecne známe, že história Prešova je nerozlučne spätá s významnými vzdelávacími inštitúciami a aktivitami. Počas bohatej histórie Prešova tu študovali známi slovenskí dejatelia, ako Pavol Országh Hviezdoslav, Jónáš Záborský, Michal Miroslov Hodža, Ján Francisci, Štefan Marko Daxner a mnohí ďalší. Svoju stopu pri rozvoji vzdelanosti a kultúry tu zanechali veľikáni, ako Janko Borodáč, Jozef Gregor Tajovský, Mikuláš Moyzes, Ján Rayman, Alexander Duchnovič, Izák Caban a iní. Nezmažateľnou súčasťou dejín pre-

šovského školstva sa stala aj univerzita Pavla Jozefa Šafárika, ktorá bola po mnohé roky centrom vzdelanosti v metropole Šariša a vytvorila pevný základ pre univerzitu v dnešnej podobe. Rozhodnutie o novom územno-správnom usporiadaní Slovenska, následný vznik Prešovského kraja a realizácia vládnej koncepcie, zameranej na rozvoj vysokého školstva v každom kraji, si vyžiadalo konštitúovanie samostatnej Prešovskej univerzity. Nasledovalo prijatie poslancovského návrhu zákona o rozdelení UPJŠ v parlamente.

Za 10 mesiacov života univerzity bol vykonaný obrovský kus práce. Na tomto mieste je preto potrebné vysoko oceniť kultivovanosť aktu delenia UPJŠ a ustanovenia akademických orgánov Prešovskej univerzity a jej jednotlivých fakúlt. Kuvíči hľasy signalizujúce nedostatky zákona o rozdelení UPJŠ sa teda ne-

naplnili.

Úprimné poďakovanie patrí funkcionárom a všetkým ostatným pracovníkom univerzity za úspešné zabezpečenie chodu novej akademickej inštitúcie, a to aj napriek sťaženým ekonomickým podmienkam. V tejto súvislosti mi dovoľte pripomenúť, že v nasledujúcom roku bude vláda venovať vysokému školstvu osobitnú pozornosť. Táto skutočnosť bola zvýraznená aj na spoločnom zasadnutí vlády s rektorskou konferenciou.

Vážené dámy, vážení páni, pri zrode niečoho nového sa zvyknú prednášať višne. Preto dovoľte aj mne, aby som Prešovskej univerzite povíňoval napĺňanie zmysluplných vedeckých a pedagogických programov. Pedagógom želim tvorivých a vzdelaniachťivých študentov. Študentom prajem kvalitnú a rozvíjajúcu sa alma mater.

Všetko veľké a ušľachtilé sa rodí z lásky

príhovor doc. ThDr. Františka Janhubu, dekana Gréckokatolíckej bohosloveckej fakulty PU

"Chodte teda, učte všetky národy" /Mt 28, 19/ bol posledný príkaz Pána Ježiša apoštolom a učeníkom. Tento príkaz Božského Spasiteľa máme aj my plniť na našej Prešovskej univerzite - učiť, vychovávať mladú generáciu ku cti a Božej chvále i k radosti a prospechu našej slovenskej vlasti.

V tomto duchu Cirkev pôsobila už v prvých storočiach. Najprv to boli katechetické školy, neskôr pri farách, kláštoroch a katedrálach. V stredoveku vznikali univerzity, ktoré k sebe lákali študentov i profesorov z ďalekých krajín. Tieto univerzity boli obdarované od kráľov a pápežov rôznymi výsadami. Pôvodné univerzity mali štyri fakulty - filozofickú, teologickú, lekársku a právnickú. Neskôr počet fakúlt narastal. Neoddeliteľnou súčasťou univerzity boli aj teologické fakulty. Prišiel však 14. júl 1950, keď u nás teologické fakulty boli vylúčené zo zväzku vysokých škôl. Nastalo potlačenie teologického štúdia totalitnou mocou.

V roku 1990 nastávajú nové možnosti. Teologické fakulty sa zákonom znovu vracajú do univerzity a stávajú sa jej súčasťou. Tak tomu bolo aj s našimi teologickými fakultami, ktoré sa od 1. januára 1997 stávajú súčasťou našej novej univerzity. Spolupracujeme s ostatnými fakultami univerzity, k čomu

nás vyzýva aj Druhý vatikánsky snem vo svojej deklarácii O kresťanskej výchove /čl. 12/

V tejto práci si musíme všetci vzájomne rozumieť a navzájom si pomáhať /pedagógovia i študenti/. V jednej modlitbe prosíme: "Pane, vlej nám ducha svojej lásky, aby sme si vzájomne rozumeli." Skutky apoštolov nám pripomínajú, ako sa v deň Zoslania Svätého Ducha zišlo okolo domu apoštolov mnoho ľudí z rôznych krajín. Apoštoli k nim hovorili aramejštinou a všetci ich rozumeli vo svojej materštine. Nie je možné naraz hovoriť v pätnástich jazykoch. Odpoveď je len jedna. Nielen apoštoli, ale aj poslucháči boli naplnení Svätým Duchom. Aj my prosíme Svätého Ducha, aby premenil naše ľudské srdcia, aby sme si navzájom dobre rozumeli.

Slávnosťou inaugurácie predstavujeme našu univerzitu verejnosti i vlasti. Čo si želáme? Na jednom lístku som čítal slová: "Želám ti splnenie toho, čo si želaš a čo najviac potrebuješ." Čo potrebujeme pre prácu na našej univerzite? Predovšetkým zhodu, spoluprácu, porozumenie medzi všetkými navzájom - inými slovami - jednotu.

Akým spôsobom možno zaistiť jednotu medzi ľuďmi? Na to je potrebná láska, pochopenie i zodpovednosť.

Láska - všetko veľké a ušľachtilé sa rodí

z lásky. Z lásky Boh stvoril svet i prvých ľudí. Z lásky by mali aj rodičia dávať život deťom. Z lásky k spoločnej práci, k spoločnému die-

lu spolupracujeme aj na našej univerzite.

Je mnoho ľudí, ktorí ráno po prebudení zapnú rozhlas, aby ich srdce potešila pekná pieseň. Svätý Pavol, apoštol národov, nám pripomína "pieseň na cestu", ktorá nech bude piesňou aj pre nás na našej univerzite. Hľa, ako pekne začína: "Keby som hovoril ľudskými jazykmi aj anjelskými, a lásky by som nemal, bol by som ako cvendziaci kov

a zuniaci cimbal... a lásky by som nemal, ničím by som nebol... A tak teraz ostáva viera, nádej, láska, tieto tri; no najväčšia z nich je láska" /1 Kor 13, 1-13/.

Nemali by sme si túto Velpieseň lásky sv. Pavla vziať na cestu pôsobenia a života na našej Prešovskej univerzite?

Radi počúvame, aký veľký pokrok sme urobili vo vede a technike. Ale keby sme ovládali všetko, čo sa vedieť môže, ale nemali by sme lásky, neboli by sme ničím. Storočie vedy a techniky muselo prísť - i so storočím vstupu do vesmíru a pristátím na Mesiaci. Ale snažme sa všetci, aby naše pôsobenie na univerzite bolo dobrou dobrou ľudských vzťahov, dohovoru, spolupráce, priateľstva a lásky - a potom sa nám práca na našej univerzite bude dariť.

Prajem vám všetkým, aby sa nám naše dobré dielo na našej univerzite podarilo. Aby sme všetci - pedagógovia i študenti - prispievali k jeho rozvoju. A povedzme si jeden druhému každý deň ráno pri stretnutí niečo pekné, niečo na dobrý a úspešný deň.

Prajem nám všetkým na našej univerzite so sv. Pavlom: "Boh nádeje nech vás naplní všetkou radosťou a pokojom..." /Rim 15, 13/

Bože, Darca všetkého dobra, žehnaj pánu rektorovi i celej našej Prešovskej univerzite. /Z češtiny preložil Mgr. František Dancák/

Zveľadujeme duševný svet človeka

Príhovor prezidenta SRK a rektora EU v Bratislave doc. Ing. Juraja Sterna, DrSc., na inaugurácii rektora PU v Prešove 6.11.1997

Vážené slávnostné zhromaždenie,

zišli sme sa pri inaugurácii prvého rektora najmladšej slovenskej univerzity. Nie každej generácii je dopriate stáť pri zrode novej akademickej inštitúcie.

Nový rektor s novým vedením kladie vlastné základné kamene tejto ustanovizne. O to väčšia je jeho zodpovednosť. Od základov závisí stabilita budovy - inštitúcie.

Výsledky Vašej práce budú hodnotiť budúce generácie oveľa prísnejšie ako prácu Vašich nasledovníkov.

Úloha Prešovskej univerzity v Prešove je mimoriadne zodpovedná, lebo vychováva aj tých, ktorí budú tvárniť našu mládež, sú to učitelia, a tí ako vieme, v osude národov hrali vždy významnú úlohu. Nie menej významní sú však aj tí, ktorí zveľadujú duševný svet človeka. Je to osobitne významná úloha hlavne po viac ako 40-ročnej devastácii ducha.

Význam Vašej inštitúcie rastie aj našimi integračnými snahami vstupu do Európy. Európa bude jej svoj vnútorný systém na základe demokratických princípov,

ktorých etablovanie prežívame aj u nás za takých zložitých podmienok. Môžeme hovoriť o pôrodných bolestiach demokracie. A práve tu vidím význam Vašej inštitúcie, aby ste vychovávali takú mládež, ktorá bez problémov prevezme riadenie osudu tejto zeme do svojich rúk v duchu humanitných a demokratických tradícií, ktoré si vysoko cení celý kultúrny svet.

Dovoľte mi, vážený pán rektor, aby som Vám a Vašmu vedeniu v tejto zložitej práci zaželel veľa úspechov.

Čo želajú Prešovskej univerzite bývalí rektori UPJŠ

Prof. MUDr. Emil Matejček, DrSc., DChC

História je svedkom doby, minulosti nášho života a hlásateľom uplynulých čias. Dnešný deň slávnostného uvedenia Prešovskej univerzity vojde natrvalo do dejín vysokého školstva a zostane navždy svedkom našej doby. Len málo generáciám je dopriate stáť pri zrode, kladení základov univerzity a podieľať sa na výstavbe vysokého učenia.

Rok 1997 je z historického pohľadu dejín vysokého školstva zvlášť významný. V tomto jubilejnom roku sme si pripomenuli 360. jubileum Univerzity P. J. Šafárika.

Osamotenie fakúlt v Prešove a vytvorenie Prešovskej univerzity znamená pre učiteľský zbor a najmä akademických funkcionárov veľmi nároč-

nú, zodpovednú i radostnú povinnosť. V týchto slávnostných chvíľach, ktoré prežívame dnes, ako pripomína Ovidius - „Gaudia principum nostri sunt saepe dolores“, teda v týchto radoch sa skrýva začiatok bolesti a starostí, najmä pre zvolených akademických predstaviteľov fakúlt i univerzity. Som presvedčený, že tak ako som poznal nadšenie starších učiteľov a akademických funkcionárov, s ktorými som sa v prvom decéniu UPJŠ podieľal na jej výstavbe, i súčasný učiteľský zbor na čele so zvolenými predstaviteľmi privedú Prešovskú univerzitu k ďalšiemu rozkvetu, aby zaujala čestné miesto medzi ostatnými sesterskými vysokými školami nielen doma, ale i v Európe. V tomto vznešenom úsilí prajem študentom, administratívnejmu aparátu, učiteľskému zboru profesorov, docentov, asistentov, najmä však akademickým funkcionárom fakúlt a univerzity, aby sa úspešne zhostili úloh naplniť všetky tri podmienky - pax, sapientia et copia rerum - ktoré sú podľa klasika predpokladom na dosiahnutie úspechu. Želám mier a dobrú spoluprácu medzi študentmi, učiteľmi, katedrami, fakultami a vedením univerzity, ako i s ostatnými vysokými školami. Rozva- hu a múdrosť v rozhodovaní. Napokon, dostatok materiálnych prostriedkov na úspešné zabezpečenie výučby, vedeckej práce a ďalšieho rozvoja fakúlt a celej univerzity. Preto v duchu odkazu Horatia „Gaude sorte tua!“ s radosťou prijmite svoj osud!

Prof. Ing. Michal Baran, CSc.

Som úprimne rád, že Prešov už nie je len univerzitným mestom, ale že už má svoju vlastnú Prešovskú univerzitu.

Výsledky dosiahnuté za posledné desaťročia na prešovských fakultách predurčujú jej ďalšie významné úspechy. Som presvedčený, že tieto úspechy tak na poli pedagogickom, vedeckom, ako aj v spoločenských aktivitách určite dosiahnete. Máte nato! Vážení kolegovia, drahí priatelia, čo Vám zaželať do budúcnosti? Želám Vám, aby sa Vám dobre pracovalo a radostne žilo.

Prof. RNDr. Lev Bukovský, DrSc.

Bol som veľmi rád, že rektor Prešovskej univerzity p. doc. Karol Feč ma pozval na slávnostnú inauguráciu. Pokladám to za dôkaz toho, že si ceníme, čo sme spolu urobili, a svojou prítomnosťou som chcel potvrdiť svoje predstavenie spolupracovať aj v budúcnosti. Ak mám vysloviť nejaké želanie pre Prešovskú univerzitu,

Prof. MUDr. Rudolf KOREC, DrSc.

Ako prvý demokraticky zvolený rektor UPJŠ v Košiciach po páde komunistického režimu ČSSR srazil som sa nahradiť ateistickú filozofiu kresťanským svetonázorom a morálkou, vybudovaním gréckokatolíckej a pravoslávnej fakulty UPJŠ v Prešove. Udržiaval som kontakty s univerzitami v Bayreute, Jene, Viedni, Rouene, Valadollide, Leone, Salamanke, Bageli a rehabilitoval som všetkých politických diskriminovaných učiteľov, ktorých rast som všemocne podporoval, čoho dôkazom boli ich narastajúce zahraničné kontakty a počty docentov a profesorov. Preto ťažko mi padlo rozdelenie UPJŠ,

avšak hľadiac na celoslovenské záujmy, nebol som proti vytvoreniu Prešovskej univerzity, ktorej želim plný rozkvet v záujme rozvoja nášho samostatného Slovenska. A pretože na Slovensku už máme dve univerzity nesúce mená významných československých dejateľov - J.A. Komenského a P.J. Šafárika, potešilo by ma, keby Prešovská univerzita dostala názov: PREŠOVSKÁ UNIVERZITA A. BERNOLÁKA A L. ŠTÚRA - dvoch historicky najvýznamnejších bojovníkov za jazykovú a politickú samostatnosť slovenského národa. V súlade so svojím úsilím o rozvoj vtedy štyroch fakúlt UPJŠ v Prešove vpísal som do pamätnej knihy PU po inaugurácii prvého rektora doc. PhDr. K. Feča, CSc., želanie: Vivat rescat, floreat Universitas Presoviensis A.D. MCMXCVII fundata (Nech žije, rozvíja sa Prešovská univerzita založená 1997).

tak zostanem pri tom, ktoré som vyslovil na poslednom zasadnutí Vedeckej rady bývalej Univerzity P. J. Šafárika v Košiciach dňa 13. decembra 1996:

„Dovoľte, aby som dvom novým univerzitám, ktoré podľa zákona

Národnej rady Slovenskej republiky od 1. januára 1997 vzniknú na báze fakúlt tejto Univerzity Pavla Jozefa Šafárika, zaželel aspoň takú kvalitu bádateľskej a tvorivej umeleckej práce, akú dokázali jej pracovníci v posledných rokoch a aby udelené vedecké hodnosti a vedecko-pedagogické tituly predstavovali ocenenie aspoň tak kvalitných odborníkov, ako predstavujú dnes.“

spoločnej práce je pre mňa veľmi blízke a milé, preto budem veľmi rád, ak spoločná práca, teraz sa rozbiehajúca už na dvoch univerzitách, bude prinášať radosť všetkým pracovníkom novej univerzity

v Prešove a nech plody tejto práce sú na osoh všetkým študentom.

Určite každý z nás si uvedomuje, že univerzita v lone spoločnosti má byť autonómnou inštitúciou, ktorá musí kritickým spôsobom produkovat a odovzdávať kultúru prostredníctvom výskumu a výučby. Aby univerzita zodpovedala požiadavkám súčasného sveta, musí sa vo svojom výskumnom úsilí opierať o morálnu a vedeckú nezávislosť.

Želám Prešovskej univerzite, aby bola stále zhromaždištom učiteľov schopných odovzdávať svoje poznatky a prostriedky na ich rozvoj prostredníctvom výskumu a bádania. Súčasne jej prajem, aby mala študentov, ktorí majú vôľu a schopnosť sa novými poznatkami obohacovať.

Som presvedčený, že zameranie a činnosť univerzít nepozná geografické hranice, ale slúži interakcii kultúr. Nech naša práca, už na dvoch univerzitách, je prospešná tejto malej a peknej krajine.

Budte vždy verní svojmu poslaniu

Prof. Ing. Karol Vasilko, DrSc.
Dekan Fakulty výrobných technológií Technickej univerzity v Košiciach so sídlom v Prešove

Vznik Prešovskej univerzity, ktorej sme ako spolusúdiaci fakulta fandili celé zložité obdobie prípravy, jednaní a schvaľovania, je pozitívnym krokom pre Prešov, okres a kraj. Je dôležité, že nadväzuje na tradície vyššieho školstva v Prešove. Je známe, že Prešov bol mestom s rozvinutým humanitným vzdelaním. Vyrástlo tu mnoho významných osobností, známych doma aj v zahraničí. Univerzita vyrástla vďaka premyslenému územno-správnemu členeniu SR a nadväznej politiky vlády v oblasti rozvoja vysokého školstva. Naša fakulta bude s univerzitou v úzkej interakcii na báze spoločných problémov. Je jedinou technickou fakultou v našom najväčšom kraji Slovenska. Kraj s rozvinutým priemyslom, ktorý zahŕňa obuvníctvo, odevníctvo, chemický, spotrebný, potravinársky priemysel si zaslúži aj adekvátny rozvoj technického vysokého školstva, ktoré bude pripravovať inžinierskych odborníkov na riadenie budúcich prevádzok štátnych a súkromných firiem.

Prajeme akademickým funkcionárom a pracovníkom univerzity veľa pozitívnych krokov pri budovaní univerzity.

Podakovanie sponzorom

Vedenie Prešovskej univerzity, menovite jej rektor doc. PhDr. Karol Feč, CSc., ďakuje všetkým závozom, podnikom, obchodným inštitúciám a ostatným organizáciám za materiálnu a finančnú pomoc poskytnutú z príležitosti inaugurácie Prešovskej univerzity.

Doc. PhDr. Karol Feč, CSc.
rektor PU

Sponzori inaugurácie PU

1. TATRACHLAD PO s.r.o.	18. TMS PO s.r.o.
2. TATRACHLAD MULTI PO s.r.o.	19. AGRO - MILK PO a.s.
3. HYDINA PO a.s.	20. STROJSEVIS PO s.r.o.
4. POŠ PO s.r.o.	21. PPS PO a.s.
5. BARD - MILK Bardejov s.r.o.	22. CHEMLON a.s.
6. VUB PO a.s.	23. BHRT. Pribula
7. HUMENSKÉ MLIEKARNE HUM. a.s.	24. AGRO-SPIŠ s.r.o.
8. SLOVENSKÁ SPORITELNA PO a.s.	25. Oľha - Čapajevova ul.
9. AGROSTAV PU a.s.	26. KODREKO PO s.r.o.
10. PEGASUS Prešov	27. GRAFOTLAČ PO s.r.o.
11. REMPO PO a.s.	28. MARSAF - kalendáre s.r.o.
12. KRIŽIK PO a.s.	29. SOLIVARY PO a.s.
13. COFIN PO a.s.	30. PIVOVAR VEĽKÝ ŠARIŠ a.s.
14. SLOVENSKÁ POISTOVNA PO a.s.	31. Poľnohospodárske družstvo Kapušany
15. OZEX PS PO s.r.o.	32. POLAREX s.r.o.
16. POLNOBANKA PO a.s.	33. Východoslovenské divadlo J.Z.
17. VAP PO a.s.	34. SPP a.s.

Pozdravný list Užhorodskej štátnej univerzity rektorovi Prešovskej univerzity Karolovi Fečovi

VAŠA MAGNIFICENCIA!

Rektorát Užhorodskej štátnej univerzity Vás srdečne pozdravuje a vo Vašej osobe aj všetkých učiteľov a študentov pri príležitosti dnešného slávnostného zhromaždenia.

Na jar tohto roku desaťtisícový kolektív Užhorodskej univerzity s radosťou prijal správu o narodení jej mladšej sestry na východnom Slovensku a dnes, v deň Vašej inaugurácie, Vás chceme privítať, Magnificencia, v kresle jej prvého rektora.

Blahoželáme Vám k dosiahnutiu vysokého postu a z celého srdca Vám želáme, Vaša magnificencia, nevyčerateľnú energiu, vysokú produktivitu práce a aby sa Vám stále darilo vo zvyšovaní výchovno - vzdelávacieho procesu, vo vedeckom bádani a v upevňovaní dobrých susedských vzťahov medzi Prešovskou a Užhorodskou univerzitou pre blaho Slovákov a Ukrajincov karpatského regiónu.

Vivat

Užhorod 6. novembra 1997
Rektor prof. Volodymyr Slyvka

IMATRIKULÁCIA ŠTUDENTOV PU

Ako tradične, i tento rok sa do cechu študentského prijímali noví členovia. Naši prváci sa zúčastnili na slávnostnej imatrikulácii, ktorá sa konala 6. novembra t.r. v zasadačke KÚ v Prešove za prítomnosti rektora PU, dekanov jednotlivých

fakúlt a ostatných akademických funkcionárov. Prešovská univerzita tak oficiálne prijala historicky prvých prvákov. Najviac ich je v prvom ročníku FF PU - 430, za FHPV PU 255, na PF 210, na GBF 31 a PBF má 41 prvákov.

ThDr. Nikolaj,
arcibiskup prešovský a Slovenska

Zrod novej vysokej školy - Prešovskej univerzity je zrodením novej alma mater pre budúcich pracovníkov na poli vzdelávania, výchovy a duchovnej obrody spoločnosti. Keďže súčasťou univerzity sú aj dve bohoslovecké fakulty, ide tu teda aj o prípravu budúcich duchovných, pedagogických a iných pracovníkov Cirkvi.

Prešovská univerzita má humanitné zameranie, preto je žiadúce, aby okrem odbornej prípravy v jej činnosti bol kladený značný dôraz aj na morálne formovanie budúcich pedagógov a pracovníkov Cirkvi, ktorí svojím životom a postojmi môžu najviac prispieť k zdravému formovaniu našej spoločnosti.

Zrodenie univerzity vnímať ako Boží dar, ktorý má slúžiť na hlásanie Božej pravdy svetu. Želali by sme si, aby všetci pracovníci a študenti tejto univerzity boli vždy verní svojmu poslaniu a priniesli svoj vklad pre zdravý rozvoj spoločnosti, v ktorom žijeme.

S arcipastierskym požehnaním!

Zábery z imatrikulácie filozofickej a pedagogickej fakulty Prešovskej univerzity.

Fotoreportáž z imatrikulácie študentov PU

FILOZOFICKÁ FAKULTA

FAKULTA HUMANITNÝCH A PRÍRODNÝCH VIED

PEDAGOGICKÁ FAKULTA

GRÉCKOKATOLÍCKA BOHOSLOVECKÁ FAKULTA

PRAVOSLÁVNA BOHOSLOVECKÁ FAKULTA

Patrí k špičkovým akademickým zborom

Zenský spevácky zbor IUVENTUS PAEDAGOGICA s umeleckým vedúcim a dirigentom Mgr. Igorom Gregom prispel do slávnostnej inaugurácie náročnými zborovými dielami: Georg Friedrich Händel: Non voi fidarmi cieco Amor, Ebenovým De angelis, Makedonskou humoreskou Todora Skalowského a skladbou Pater Noster Serbena Nikifora, s ktorými získali výrazné ocenenia na poslednom ročníku festivalu vysokoškolských zborov Akademická Banská Bystrica 1997. Od r.1985 je zbor v najvyššej "A" kategórii speváckych

zborov na Slovensku a túto kvalitatívnu úroveň naďalej obhajuje. Patrí k špičkovým akademickým zborom. Na všetkých súťažiach a festivaloch zaujme IUVENTUS PAEDAGOGICA predovšetkým vysokou hlasovou kultúrou, za ktorú obdržal doteraz najviac ocenení.

Folklorný súbor TORYSA prispel k nálade slávnostnej inaugurácie dňa 6.11. tr. účinkovaním ľudovej hudby a speváckych zložiek vo foyer Divadla J. Záborského a aj na recepcii v PKO. Súbor pracuje pod umeleckým vedením Ing. Ladislava Bačinského.

Folklorný súbor TORYSA má tieto zložky: tanečná zložka, ľudová, ženská spevácka skupina a mužská spevácka skupina. Členmi súboru sú študenti Fakulty humanitných a prírodných vied, odboru Hv, ale aj Pedagogickej fakulty, či rôznych iných študijných odborov z iných fakúlt Prešovskej univerzity, ktorí

majú vzťah k folklórnemu umeniu. K najväčším úspechom folklórneho súboru TORYSA v poslednom období patrí diplom "za nápadité spracovanie námety a štýlovú interpretáciu šarišského folklóru", ktorý súbor obdržal na poslednej prehliadke vysokoškolských folklórnych súborov Akademický Zvolen 1997.

Na slávnostnej inaugurácii sa predstavil aj Komorný orchester CAME-RATA ACADEMICA Prešovskej univerzity, ktorý je jedným z mála súborov tohto typu na slovenskej univerzitnej pôde vôbec. Pod umeleckým vedením Mgr. Karola Medňanského, pedagóga KHv FHPV, súčasne pôsobiaceho aj v orchestri Spevohry DJZ

v Prešove, predniesli II. časť - Nostalgia a III. časť - Žartík z Retrospektív pre flautu, klavír štvorročne a sláčiky od slovenského hudobného skladateľa Milana Nováka. Orchester je držiteľom už dvoch diplomov "za kultivovaný umelecký výkon" z celoštátnych festivalov komorných telies Di-vertimento musicale '94 a '96.

Fotografie do tohto čísla vyhotovila M. Týlešová

Katedra výtvarnej výchovy - od výstavy k sympóziám

Dňa 7. novembra 1997 sa kúpele a obec Vyšné Ružbachy spolu s katedrou výtvarnej výchovy Fakulty humanitných a prírodných vied Prešovskej univerzity stali spoluúčastníkmi oživenia tradície umeleckých sympózií. K obnoveným spoločenským sympóziám pribudlo ďalšie - maliarske, pod gestorstvom KVv FHPV PU v Prešove. Začalo prezentáciou tvorby učiteľov katedry (doc. Srvátku, doc. Gálľa, doc. Machaja, Dr. Bartka, Hauso-

v rámci celého projektu dostanú priestor na tvorbu aj študenti. Výberovo, na základe vnútorných konkurzov katedry sa môžu zúčastniť na maliarskych plenéroch sympózií - krajinárskych kurzov, a čo je ešte cennejšie, v areáli kúpeľov budú realizovať aj diplomové práce v monumentálnej výtvarnej tvorbe. Dostanú tak šancu uskutočniť umelecký zámer, aký sa v dnešnej neutešenej finančnej situácii v kultúre a umení málokedy

Záber z vernisáže

vej, Hegyesyho, Kocáka, Purdeša a Zbojana) a prizvaných hostí (Dr. Vološčukovej, D. Pončáka). V nateraz skromných výstavných priestoroch kúpeľov v komorne ladenej výstave (vernisáž 7.11. o 17.00) predstavili po jednom výtvarnom diele. Vystavené obrazy a sochy venuje katedra kúpeľom a obci Vyšné Ružbachy. Stanú sa základom depozitu budúcich sympózií maliarskej tvorby.

Ako pedagógov nás teší, že

podarí aj profesionálnemu výtvarníkovi.

Prijateľné materiálne podmienky, ústretovosť zo strany obce a kúpeľov a umelecká i pedagogická prospešnosť pre fakultu a katedru sľubujú perspektívnosť celého projektu. Vysoká návštevnosť kúpeľov a pestrá klientela dávajú predpoklady na účinnú prezentáciu práce katedry, fakulty i univerzity.

PhDr. Ján Bartko
komisár výstavy

Tak ako?

Ako sa ti vidí študentská časť periodika Prešovskej univerzity?

Ak máš chuť prispieť aj Ty svojím dielom, tak POZOR!

Napiš, opýtaj sa, príspevky pošli: Ladislav Rášši,

internát: B7/4a, E-mail: p5rassil@unipo.sk.

Má to byť predsa u nás a od nás!

XV. Akademické majstrovstvá

Slovenskej republiky v roku 1998 v Prešove

Prešovská univerzita sa usiluje udržiavať vysoké kvalitatívne renomé nielen na poli vedy a výskumu, ale aj na poli športovom. Dôkazom vysokých ambícií univerzity je aj organizácia XV. Akademických majstrovstiev (AM) Slovenskej republiky, ktoré sa uskutočnia vo februári 1998. Akademický šport tak po pätnástich rokoch znovu zavíta do Prešova (Prešov bol organizátorom Československej univerziády v roku 1983), aby na tomto významnom podujatí ponúkol paletu kvalitných výkonov nielen domácich, ale aj zahraničných športovcov. Medzi súťažnými disciplínami nebude chýbať lyžovanie (bežecské i zjazdové), biatlon, judo, karate, stolný tenis, šach. Lyžiarske disciplíny budú otvorené tak pre domácich, ako aj zahraničných účastníkov.

Organizáciu podujatia zabezpečujú v úzkom kontakte s rektorátom PU Fakulta humanitných a prírodných vied a Pedagogická fakulta Prešovskej univerzity. Organizačný výbor pracuje pod vedením rektora univerzity doc. PhDr. K. Feča, CSc., jeho podpredsedami sú doc. PhDr. R. Horváth, CSc., PaedDr. V. Lafko, CSc., PaedDr. M. Gregor, CSc. V organizačnom projekte je spracované ekonomické zabezpečenie i koncepcia propagácie podujatia. Všetky aktivity členov organizačného výboru, vrátane propagačno-tlačovej komisie vedenej PhDr. M. Kručayom, CSc., vedú k tomu, aby XV. AM SR boli dôstojnou prezentáciou akademického športu s dobrou organizačnou bazou.

Posledné zasadnutie organizačného výboru schválilo miesta súťaží, ako aj propozície jednotlivých športových disciplín. Na zasadnutí sa zúčastnili aj prezident Slovenskej asociácie univerzitného športu na Slovensku doc. PaedDr. J. Junger, CSc., i generálny sekretár tejto asociácie Mgr. M. Ortutay.

Nepochybujem, že organizácia tohto podujatia významnou mierou prispeje k šíreniu dobrého mena našej univerzity nielen v domácom, ale aj medzinárodnom kontexte.

PaedDr. Juraj Hugel

Najneskôr v decembri

Senátori - veľkí aj malí (pre neznaných z AS PU aj z AS jednotlivých fakúlt) už druhý mesiac horúčkovo pracujú na riešení otázky ubytovania a s tým súvisiacim vytvorením novej študentskej internátnej rady (ŠIR). Niektorí už, zdá sa, z toho dostávajú horúčky. V spojení s tým sa pretraktúva i otázka postavenia bývalej internátnej rady, pričom zatiaľ nestrávitelným sústom pre senátorov sa javí istý R. F. Návrh novej ŠIR predpokladá jej naviazanie na senátorov - jej členmi by boli aj senátori aj študenti nesenátori - a teda aj

kontrolu so strany AS PU, čím by sa upravilo postavenie bývalej ŠIR, na činnosť ktorej nemal takmer nikto dosah.

Podľa návrhu by ŠIR disponovala účtom so študentskými peniazmi z nezistených škôd. Problematika toho, či ŠIR a jej účet majú byť kontrolované orgánmi PU a nie iba študentmi, je naďalej predmetom vášnivých diskusií. Očakáva sa, že senátori predložia návrh na kreovanie novej ŠIR univerzitnému senátu najneskôr v decembri.

Ladislav Rášši
člen AS FHPV PU

Vydáva : Rektorát PU Prešov. Kontakt na redakciu: tel. 091/73 32 31 - 4, kl. 306, Ul. 17. novembra č. 1, 081 16 Prešov.

Predseda redakčnej rady a vedúci redaktor : doc. PhDr. M. Rusinko, CSc. Členovia redakčnej rady : doc. JUDr. Ján Roháč, CSc., doc. PhDr. Rudolf Horváth, CSc., prof. ThDr. Milan Gerka, CSc., doc. PhDr. Ladislav Šimon, CSc., Mgr. František Dancák, akad. maliar Peter Kocák, prom. fil. Jozef Tutoky, Ladislav Rášši zodpovedný za jazykovú úpravu.

Univerzitný časopis vychádza ako dvojmesačník, päťkrát ročne pre vlastnú potrebu.

Tlač : GRAFOTLAČ Prešov

(Nepredajné)

PREŠOVSKÁ UNIVERZITA

PERIODIKUM AKADEMICKÉJ OBCE PREŠOVSKÉJ UNIVERZITY

PREŠOV DECEMBER 1997

ROČNÍK I. č. 3/1997

ZASADNUTIE UNIVERZITNÉHO SENÁTU

Dňa 24. 11. 1997 sa uskutočnilo zasadnutie AS PU, ktoré viedol jeho podpredseda AS doc. PhDr. Anton Jusko, CSc. Okrem pätnástich senátorov sa na zasadnutí zúčastnil rektor PU doc. PhDr. Karol Feč, CSc., prorektori doc. PhDr. Teodor Hrehovčík, CSc., doc. PhDr. Vladimír Leško, CSc.

Prvým bodom programu bola kontrola plnenia úloh vyplývajúcich z uznesení. Senátori kladne prijali písomnú informáciu o delimitácii majetku bývalej UPJŠ v Košiciach, nie však samotnú delimitáciu nehnuteľného a hnutelného majetku. K tejto problematike sa vyjadril rektor PU, ktorý podporil aj požiadavky senátorov na spravodlivú delimitáciu hnutelného a nehnuteľného majetku, založenú na spoľahlivých a hodnoverných dokumentoch.

Delimitácia majetku je zatiaľ otvorený problém, podobne otvorenou ostáva aj informácia o rozpočte univerzity, ktorú vo forme otázky adresoval kvestorovi PU Ing. Gullovi na jednom z predošlých zasadnutí podpredseda senátu za študentskú časť.

Rektor PU pripomenul, že kvôli inauguračným povinnostiam nebolo možné pripraviť stretnutie vedenia PU s učiteľskou a študentskou obcou.

Podobne ako delimitácia aj druhý bod rokovania ako celok bol odsunutý na dopracovanie. Materiál, ktorý predložila za študentskú časť senátu Iveta Sabolová v deň zasadnutia senátu s názvom Štatút študentskej internátnej rady PU, bol vrátený.

Aby sa neporušila kontinuita práce Študentskej internátnej rady, požiadala I. Sabolová Akademický senát PU o vyjadrenie sa k dvom bodom, a to k bodu a), b), ktorých formuláciu po úpravách predniesla. Akademický senát PU predloženie formuláciu uvedených dvoch bodov Štatútu študentskej internátnej rady PU schválil.

Tretí bod rokovania - doplnenie vedeckej rady PU - bol realizovaný podľa návrhu rektora. Vo Vedeckej rade PU mala Pedagogická fakulta dosiaľ zastúpenie iba prostredníctvom dekana fakulty, čo bolo predmetom kritiky. Návrh rektora PU bol v plnom rozsahu akceptovaný. Novými členmi Vedeckej rady PU sa stali: prof. PhDr. Ján Jurčo, CSc., a doc. PhDr. Anton Jusko, CSc. (získali plný počet hlasov).

Vo štvrtom bode rektor Gréckokatolíckeho kňazského seminára Mgr. Michal Kučera, ktorý sa na zasadnutí zúčastnil ako hosť, predložil Akademickému senátu PU žiadosť o osamostatnenie sa Kňazského seminára od Gréckokatolíckej bohosloveckej fakulty PU a získanie právnej subjektivity.

Napokon Akademický senát PU zaujal kladné

stanovisko aj k potrebe formálnych zmien v štatúte FF PU. Pôvodný text v bode 8 článok 19 prílohy číslo 1 Štatútu FF PU v znení: „Absolventom magisterského štúdia fakulty, ktorý absolvoval štúdium s priemerom do 1,5, pričom zo žiadneho predmetu neboli hodnotení...” bude nahradený takto: „Absolventom magisterského a bakalárskeho štúdia fakulty, ktorý absolvoval štúdium s priemerom do 1,5, pričom zo žiadneho predmetu neboli hodnotení...”

Senátori, ale aj rektor a prorektori sa vrátili aj k hodnoteniu aktu inaugurácie.

Rektor doc. PhDr. Feč, CSc., informoval o budúcej umeleckej rade, ktorá bude dbať na kvalitu i reprezentáciu v rámci celouniverzitných podujatí. Doc. Bartko (FF PU) navrhol, aby sa významné štátne výročia dôstojne pripomínali, čím sa poskytnie možnosť prezentovať výsledky umeleckej tvorivosti jednotlivcov a súborov fakúlt našej univerzity.

Na kritické pripomienky, prečo sa inaugurácia nekonala v čase osláv 750. výročia prvej správy o meste, rektor odpovedal už na predošlom zasadnutí senátu (krátky časový termín na prípravu, ktorej doba sa zmenšovala adekvátne s predlžujúcimi sa voľbami funkcionárov fakúlt).

Napokon doc. Kireta vyslovil požiadavku nadviazať družobné kontakty s univerzitami v mestách, s ktorými má Prešov družobné styky (Paríž, Miláno, Moskva a i).

-juan-

PF 1998

Vedenie PU žela všetkým pracovníkom PU veselé Vianoce, veľa šťastia a úspešný štart do nového roku 1998.

Doc. PhDr. Karol Feč, CSc.
rektor PU

PERSPEKTÍVNY PROGRAM ROZVOJA VEDECKOVÝSKUMNEJ ČINNOSTI A DOKTORANDSKÉHO ŠTÚDIA

Vznik Prešovskej univerzity znamená pre jej jednotlivé fakulty výraznú organizačnú zmenu. Zmysel tejto zmeny sa potvrdí predovšetkým v tom, keď sa zlepšia podmienky práce vo všetkých zložkách našich aktivít v porovnaní s predchádzajúcim organizačným začlenením. To sa môže stať hlavnou podmienkou novej kvality našej práce. Rozhodujúcim úkonom v tomto smere je aj oblasť vedeckovýskumnej činnosti a doktorandského štúdia. Základným predpokladom kvality vysokoškolského učiteľa je jeho aktívna vedecká práca. Vedenie Prešovskej univerzity bude prikladať tejto skutočnosti mimoriadne veľkú pozornosť. Od nej sa budú odvíjať rozhodujúce iniciatívy a kroky v našej spoločnej práci.

Základným kritériom kvality vedeckovýskumnej práce na PU má byť kvalitatívne porovnanie s výsledkami slovenských vysokoškolských pracovísk vo sfére humanitných a prírodných vied i doktorandského štúdia. V konkurenčnom prostredí je potrebné usilovať

sa o presadenie tak na domácej, ako aj zahraničnej pôde. Naša univerzita nezačína na tomto úseku na „zelenej lúke“. Doterajšia vedeckovýskumná tradícia vo zväzku UPJŠ nás zaväzuje nielen udržať doterajšie progresívne trendy, ktoré sa prejavili v produktívnej gradácii za obdobie rokov 1994-1996, ale aj výrazným spôsobom prehĺbiť naše aktivity.

Rozhodujúcu časť vedeckovýskumných činností by mali predstavovať programy schválené vedeckými radami jednotlivých fakúlt. Tieto programy predpokladajú vecné zosúladenie so schválenou koncepciou vedeckej stratégie Ministerstva školstva SR, SAV a Úradu pre stratégiu... Okrem toho bude potrebné rozšíriť formy grantového systému o granty nadácií pôsobiace v podmienkach SR, ale aj v zahraničí. Osobitnú pozornosť treba na fakultách venovať príprave nových grantov VEGA a KEGA na rok 1999 a na ďalšie roky tak, aby na nich participovali všetky fakulty PU.

Problém prehĺbenia kvality vedeckovýskumnej činnosti a doktorandského štúdia je najvýraznejšie podmienený zabezpečením zvýšeného počtu učiteľov v požadovanej kvalifikačnej štruktúre. Z tohto dôvodu na PU budeme venovať mimoriadne pozornosť kvalifikačnému rastu našich učiteľov. Dôraz je potrebné položiť hlavne na kategóriu profesorov. Alarmujúca situácia v tejto najvyššej kategórii učiteľov, v ktorej sa priemerný vek pohybuje nad 60 rokov, je mementom k výraznej aktivizácii.

Od kategórie profesorov sa totiž odvíja celá stratégia ďalšieho akcelerovania reálnych krokov vedúcich k výraznejšiemu aktivizovaniu nových habilitácií a zakladaniu nových odborov doktorandského

štúdia i k postupnému spoluvytváraní primeraných podmienok materiálno-technického a ekonomického charakteru na výchovu interných a externých doktorandov s možnosťami kvalitatívneho prehĺbenia tejto formy prípravy prostredníctvom zahraničných pobytov. Je nevyhnutné prekonať etapu viacerých liberálnych prístupov ku kvalifikačnému rastu našich učiteľov. Fakultám sa odporúča vypracovať plán kvalifikačného rastu v horizonte najbližších troch až piatich rokov s dôrazom na: vznik nových pracovísk garantujúcich habilitačné a inauguračné konania; dlhodobú akreditáciu študijných odborov; vznik nových pracovísk garantujúcich doktorandské štúdium.

To všetko treba skĺbiť aj so systémom výraznej produktívnej motivácie pre perspektívnych garantov odborov v edičných aktivitách, domácich služobných cestách, ale zvlášť zahraničných aktivitách - konferencie, sympózia a študijné pobyty. Ideálny stav, ktorý by sme si želali postupne dosiahnuť na univerzite v súvislosti s kvalifikačným rastom v jednotlivých kategóriách učiteľov vidíme takto: odborný asistent PhD. - 25-35 r.; docent - 35-45 r.; profesor - 45-55 r.

Okrem grantových úloh VEGA a KEGA je potrebné venovať zvýšenú pozornosť aj technickej spolupráci na medzinárodnej úrovni. Aktívne sa zároveň uchádzať o účasť na riešení štátnych objednávok s dôrazom na riešenie kľúčových problémov rôznych rezortov v Prešovskom kraji v rovine základného a aplikovaného výskumu. Treba naďalej pokračovať aj v tradícii inštitucionálnych projektov tak, aby sme dosahovali čo najvyššiu zapojenosť do vedeckovýskumnej práce, ktorú treba chápať ako nevyhnutnú súčasť práce vysokoškolského učiteľa.

Vo všetkých oblastiach univerzitnej vedeckovýskumnej činnosti treba čo najrýchlejšie prekonať fakultnú atomizáciu a postupne vytvárať spoločné univerzitné vedeckovýskumné spoločenstvá. Vzhľadom na závažnosť výsledkov publikačnej aktivity učiteľov a vedeckých pracovníkov PU pre jej celkovú akreditáciu je potrebné výraznejšie prezentovať na verejnosti kvalitu našej práce a jej propagáciu orientovať tak na vedecké periodiká, ako aj na televíziu, rozhlas a dennú tlač. Mali by sme sa výraznejšie pripomínať našej slovenskej verejnosti, než sa o

to pokúšajú iné univerzity.

Aby sme to mohli realizovať, je potrebné zriadiť univerzitné vydavateľstvo, ktoré by umožnilo našim fakultám realizovať svoje edičné plány v plnom rozsahu a za výhodnejších finančných podmienok, než to ponúkajú iné inštitúcie. Po jeho zriadení sa vytvorí edičná komisia ako odborno-garančný orgán na zabezpečovanie vydávania monografií, zborníkov, skrípt a pod. Treba sa každoročne pokúsiť vydať aspoň jeden text v anglickej mutácii. Aj z týchto dôvodov je potrebné spracovať nové výtvarne, graficky a technicky nápaditejšie riešenie univerzitných a fakultných vydaní monografií, zborníkov, či skrípt.

V súlade s plánmi vedeckovýskumnej činnosti bude potrebné v rámci celej univerzity pokúsiť sa oživiť študentské aktivity (ŠVOČ), aby sa stali prirodzenou súčasťou sebarealizácie študentov a priestorom na vyhľadávanie talentov pre budúce vedeckovýskumné aktivity.

Je potrebné zvyšovať úsilie o publikačnú realizáciu nových vedeckých poznatkov s motivačným prvkom oceňovania najlepších výsledkov cenami rektora a dekanov.

Evidentným limitujúcim faktorom pri reálnom rozvoji vedeckovýskumných a publikačných aktivít sú financie. Čaká nás nevyhnutná inovácia a rozvoj technických prostriedkov výskumu, najmä počítačovej siete. Je zrejme, že zložka kapitálových výdavkov v grantových projektoch na to nepostačuje. Je na vrcholových orgánoch univerzity a fakúlt, aby iniciovali aj sponzorské aktivity, ktoré by mohli výrazným spôsobom dofinancovať vedeckovýskumné aktivity. Radikálnu nápravu je potrebné zrealizovať v práci a vybavenosti Univerzitnej knižnice. V priebehu budúceho roku treba dosiahnuť taký stav, aby sa v Univerzitnej knižnici kreovalo pracovisko evidencie publikačnej činnosti.

Uvedené skutočnosti predstavujú zložitý konglomerát úloh, potrieb a zámerov. Predkladaný perspektívny program rozvoja vedeckovýskumnej činnosti a doktorandského štúdia nemá za cieľ vyčerpávajúco dešifrovať celú šírku a hĺbku nastolených problémov. Očakávame, že rozprava o týchto problémoch výrazne obohatí predkladaný perspektívny program.

Doc. PhDr. Vladimír Leško, CSc.
prorektor pre vedu a doktorandské štúdium PU

UNIVERZITA V ČÍSLACH

V súčasnosti na všetkých formách štúdia Prešovskej univerzity v Prešove študuje 5590 študentov. Z toho na Filozofickej fakulte 2149 študentov, na Fakulte humanitných a prírodných vied 1782 študentov, na Pedagogickej fakulte 1029 študentov, na Grécko-katolíckej bohosloveckej fakulte 446 študentov a na Pravoslávnej bohosloveckej fakulte 184 študentov. Na dennom štúdiu študuje celkovo 3869 študentov. Popri zamestnaní

na Prešovskej univerzite študuje celkom 954 študentov. Inú formu štúdia si v rámci fakúlt PU zvolilo 749 študentov. V porovnaní s predchádzajúcimi rokmi je zjavný nárast študentov prijatých do prvých ročníkov. Z jednotlivých fakúlt sa najväčší nárast prijatých študentov prejavil na Filozofickej fakulte.

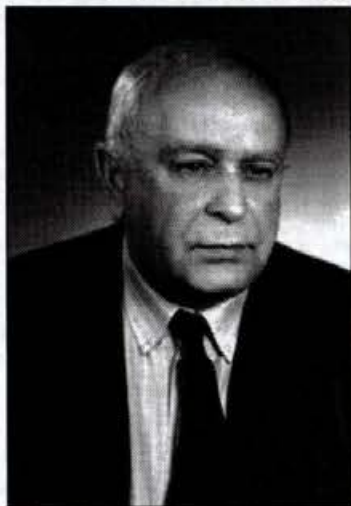
Zdroj: Rozvojový program štúdia a vzdelávania na Prešovskej univerzite v Prešove
Spracoval LR

Želáme Vám ...

Nadišla chvíľa, keď pri príležitosti najočakávanejších sviatkov roka, Vianoc a Silvestra, keď je človek k človeku milší než inokedy a tieto neopakovateľné chvíle prežíva v kruhu svojej rodiny, je najvhodnejšia príležitosť zaželať svojim najbližším a priateľom pevné zdravie, lásku, šťastie, porozumenie a veľa pracovných a osobných úspechov do nastávajúceho roka 1998.

Redakcia časopisu Prešovská univerzita

Človek so srdcom a dušou ľudskou

Tok času je nezastaviteľný, plynie každému z nás. Zastavme sa na chvíľu, ktorá je vzácna tým, že prof. PhDr. Andrej Čuma, CSc., stojí na prahu osláv svojich 70. narodenín.

Životnú cestu jubilanta možno v podobe vecných údajov vystihnúť nasledovne: Svetlo sveta uzel 30.12.1927 v Čabinách. Po skončení základnej školy pokračoval v štúdiu a maturoval na Ruskej učiteľskej akadémii v Prešove. Čas vysokoškolského štúdia prežil v Bratislave (1948-1950) a na Moskovskom štátnom pedagogickom inštitúte V.I. Lenina

Jubileum profesora Andreja Čumu

(1950-1954). Vyštudoval odbor pedagogika a psychológia. Na cestu vysokoškolského učiteľa nastúpil na Vysokej škole pedagogickej SU v Prešove. Roku 1958 ukončil štúdium vedeckej aspirantúry v Moskve a vzápätí nastúpil na Katedru pedagogiky Filozofickej fakulty UPJŠ v Prešove. Na tomto pracovisku strávil celý svoj aktívny, na prácu bohatý život vysokoškolského pedagóga a vedeckého pracovníka. V r. 1959 sa stal kandidátom pedagogických vied, v r. 1964 docentom, v r. 1968 doktorom filozofie, v r. 1970 profesorom. Vo výučbe pedagogických disciplín u prof. A. Čumu dominoval záujem o dejiny pedagogiky a vo vedeckej práci o komeniologickú problematiku. Výsledky vedeckej práce prezentoval aktívnou účasťou na vedeckých podujatiach, v monografickej práci "J. A. Komenský a ruská škola" i v

početných vedeckých štúdiách. Patrí k doma i v zahraničí uznávaným komeniológom. Sám bol organizátorom mnohých komeniologických podujatí. V r. 1982-89 bol predsedom komeniologickej sekcie pri Čsl. pedagogickej spoločnosti ČSAV v Prahe. Pod jeho vedením úspešne obhájili titul CSc. 16 vedeckí aspiranti.

Profesor Čuma sa významnou mierou prispel k rozvoju fakulty i katedry, na ktorej pôsobil. V r. 1960-68 bol vedúcim katedry pedagogiky. V r. 1976-81 viedol katedru vysokoškolskej pedagogiky, ktorá mala celouniverzitnú pôsobnosť. Po jej integrácii s katedrou výchovy a vzdelávania dospelých ju naďalej viedol v r. 1981-89. Pre členov tohto pracoviska bol nielen vedúcim, ale i veľkou autoritou, vzácnym priateľom a poradcom.

Do histórie filozofickej fakulty sa zapísal ako akademický funkcionár. V r. 1961-63 bol prodekanom a v r. 1970-76 stál na jej čele ako dekan. Funkciu dekana vykonával v spoločensky zložitom a náročnom období, ktoré ho v mnohých jeho zámeroch limitovalo. Napriek tomu sa zaslúžil o rozvoj fakulty - napr. otváraním nových študijných odborov, či rozširovaním foriem štúdia. Dlhé roky bol členom vedeckej rady univerzity i fakulty. Aktívne pracoval v rôznych komisiách Ministerstva školstva a vo verej-

nom živote ako poslanec. V r. 1970-81 bol členom Rady pre národnosť pri vláde SR. Bol predsedom komisií pre štátne i rigorózne skúšky, ako i členom komisie pre obhajoby kandidátskych dizertačných prác v odbore pedagogika.

Je to kus ľudského života, vyplneného prácou. Vecné údaje. Žiada sa k nim ešte niečo podstatné dodať. Profesor Čuma bol vždy človekom obdivuhodnej erudície, skvelým pedagógom, človekom dynamickým a energickým, múdрым, otvoreným, spontánnym, ochotným pomôcť iným, človekom obdareným veľkou životnou silou. Takým ostal aj po odchode do dôchodku, i keď jeho zdravie je už podlomené. To je prof. Čuma - "človek so srdcom a dušou ľudskou".

Marta Bačová

Čas človeka a vedca

3. novembra 1997 sa dovŕšil do vzácneho životného jubilea ľudský čas hornostárskeho rodáka - a po štúdiách už natrvalo "východniara" - univerzitného profesora PhDr. Pavla PETRUSA, DrSc. Čas zasvätený vysokému školstvu východného Slovenska vo funkciách dekana Filologickej fakulty VŠP, prvého dekana Filozofickej fakulty Univerzity P. J. Šafárika, lektora zahraničných univerzít, dlhoročného vedúceho katedry slovenského jazyka a literatúry... Čas štyroch desaťročí drobiaci i soeľujúci mnohoročnú činnosť rozhladeného pedagóga, vnímavého školiteľa vedeckého dorastu, koncepčného aka-

nych slovanských vzťahov navracia P. Petrusa k zintenzívnenému štúdiu slovenského literárneho realizmu i literárnej moderny. Záujem vyúsťuje do systematickej pozornosti k osobnosti a dielu S. H. Vajanského a J. Jesenského. Je mu bytostne blízky tento ironik a skeptický humanista, s ktorým sa vyrovnáva vo viacerých štúdiách, v publikáciách Národný umelec J. Jesenský (1973), Nepokorený smiech a vrásky sveta (1982) i v Kalendáriu J. Jesenského (1985). Maximum pracovnej energie, mnohoročnej sústredenosti a osobnostného nasadenia sa však "ukrýva" v S. H. Vajanskom. Koncentrovaným sve-

K sedemdesiatinám Pavla Petrusa

demického funkcionára, erudovaného bádateľa.

Zo všetkých jubilačných aktivít nás najviac oslovuje jeho vedecký čas. Bádateľskú cestu otvára doktorát z filozofie za súbor štúdií o detskej literatúre (1952), po ňom hodnosť kandidáta vied za prácu o slovenskej literárnej kritike 19. storočia (1956), nasleduje habilitácia z oblasti slovenského literárneho realizmu (1959) a univerzitným profesorom s "veľkým" doktorátom sa stáva na základe súboru štúdií o Svetozárovi Hurbanovi Vajanskom (1979).

Plodní trnistej cesty ducha sú knižné publikácie, desiatky štúdií, článkov, recenzií, množstvo editorskej a vydavateľskej práce. Vedecký čas mladého P. Petrusa, ambiciózneho asistenta akademika A. Mráza, sa začína ešte počas štúdia na Filozofickej fakulte UK v Bratislave /odbor slovenčina - ruština/. Mrázova orientácia na literárny realizmus stojí pri kolíske neskoršieho bádateľského záujmu jubilanta o historické a teoretické problémy tohto literárneho obdobia. Jeho výboje sa však nevyčerpávajú analyzujúcimi a syntetizujúcimi priestormi literárneho realizmu. Predmetom Petrusovej pozornosti je aj vývinový proces literárnej kritiky a teórie v dejinách slovenskej literatúry. Neskúma ich len v domácom rámci, ale i vo vzťahu k inonárodným literatúram. Tu sa konštituuje jeho záujem o teoreticko-metodologickú problematiku literárnej komparatistiky. V začiatkoch formovania jej metodológie vytvoril teoretický model porovnávacieho skúmania literatúry.

Hĺbkové poznávanie medziliterár-

dectvom je reprezentatívna trojväzková publikácia Korešpondencia S. H. Vajanského odkrývajúca intimitu jeho ľudskej tváre. Na listové privátnosť nadväzuje rozmer tvorby v inšpiratívnom súbore Štúdie o S. H. Vajanskom /1978/. Nimi kulminuje dlhoročný bádateľský zá-

ujem P. Petrusa o jednu z najrozporupnejších postáv "veľkého" polstoročia slovenskej literatúry.

S priáním dobrého zdravia jubilantovi želáme, aby naďalej podnetne vstúpil do literárnych priestorov, aby mu atmosféra "sveta včerajšia" prinášala vzrušenie i potešenie. A z celého srdca prajeme Pavlovi Petrusovi vďačných poslucháčov a čitateľov - prahnúcich, sviežich, zvedavých - sklonených nad časom človeka, nad výsledkami jeho hľadačského ducha.

Felicitas Mauková

Budujú nové kontakty a vedeckú spoluprácu

Viaceré pracoviská i jednotlivci našej novej univerzity od samého začiatku jej existencie udržiavajú a ďalej rozvíjajú doterajšie vzťahy, resp. nadväzujú a budujú nové kontakty a vedeckú spoluprácu s vysokoškolskými a vedeckovýskumnými pracoviskami v zahraničí. Tým sa významným spôsobom prispievajú jednak o šírenie informácií o jej existencii ako novej univerzity, ale najmä o budovanie jej dobrého mena aj ako ustanovizne so značným potenciálom vedecko-

výskumnej činnosti.

Oslavili sme ich s prosbou, aby stručne charakterizovali svoje aktivity uvedeného druhu v ostatných dňoch a týždňoch.

Doc. PhDr. Ladislav Bartko, CSc., Katedra slovenského jazyka a literatúry FF PU:

Dostal som pozvanie na konferenciu "Bieloruský jazyk v druhej polovici 20. storočia", ktorá sa konala v dňoch 23.-25. októbra t.r. v bieloruskej metropole Minsk. K jednej z tém, o ktorých sa na konferencii malo hovoriť,

konkrétne o bielorusčine za hranicami Bieloruska, som pripravil príspevok "Bielorusistika na Filozofickej fakulte Prešovskej univerzity". Z rôznych príčin som do Minska nakoniec necestoval, ale príspevok tam odznel a podľa informácií, ktoré o konferencii mám, vzbudil pozitívny ohlas a bude publikovaný v zborníku. V príspevku uvádzam, že o bielorusistike v užšom zmysle slova v Prešove zatiaľ síce hovoriť nemožno (je to len odozdávanie poznatkov o bielorusčine v disciplíne slavistiky a v niektorých historických jazykovedných disciplínach), ale existujú tu už určité predpoklady, aby sa tak v najbližšej budúcnosti stalo.

Prvý krok k tomu sa urobil pred štyrmi

rokmi konštituovaním samostatnej katedry slavistiky na našej fakulte (jej vedúcou je doc. PhDr. Júlia Dudášová, CSc.), ktorej úlohou je o. i. pripraviť a realizovať štúdium ďalších slavistických filologických odborov (popri doterajších - slovanskistike, rusistike a ukrajinskistike). Od tohto školského roka je to polonistika a ako ďalší by mohla byť práve bielorusistika. Ide o tretiu z východoslovanských filológií a naša univerzita by bola prvou na Slovensku, kde sa bude dať študovať. Bieloruská strana má o to veľký záujem, čo dokazuje jednak tým, že sem vysiela svojich lektorov (v minulom školskom roku to bola doc. V. Lašuková, CSc.), jednak prísľubom pomoci pri budovaní a činnosti tohto odboru u nás.

Komponovaný záber z jednotlivých pracovísk Prešovskej Univerzity.

Gorazdov literárny Prešov

Dňa 15. novembra t. r. sa na Gréckokatolíckej bohosloveckej fakulte Prešovskej univerzity v Prešove uskutočnilo vyhodnotenie celoslovenskej súťaže v tvorbe duchovnej poézie, prózy a drámy - II. Gorazdovho literárneho Prešova. Organizátormi súťaže boli: Šarišské kultúrne centrum Prešov, Šarišské osvetové stredisko Prešov, Cyrilometodská spoločnosť Bratislava, Národné literárne centrum Bratislava, Gréckokatolícka bohoslovecká fakulta Prešovskej univerzity, Matica slovenská Martin, Spolok sv. Vojtecha Trnava a Spolok sv. Cyrila a

Metoda Michalovce.

Vyhodnotenie sa začalo svätou liturgiou v prešovskej gréckokatolíckej katedrále, ktorú slúžil Mons. Ján Hirka, prešovský sídelný biskup. Potom nasledovalo slávnostné otvorenie na Gréckokatolíckej bohosloveckej fakulte. V I. tvorivej dielni bola prezentovaná duchovná poézia, próza a dráma na Slovensku, po ktorej sa uskutočnilo vyhlásenie súťaže. II. tvorivá dielňa bola za účasti autorov a odbornej poroty. Po skončení nasledoval bohatý kultúrny program.

Mgr. František Dancák

Vedeckovýskumná a publikačná činnosť naďalej v popredí záujmu...

Jednotlivé fakulty a ich katedry hneď od vzniku Prešovskej univerzity venujú naďalej veľkú pozornosť vedeckovýskumnej a publikačnej činnosti. Svedčia o tom viaceré vedecké práce, zborníky a skriptá, ktoré vyšli v r. 1997 už s logom PU.

Medzi takéto úspešné zborníky je možné zaradiť aj zborník z medzinárodnej vedeckej konferencie rusistov Ruský jazyk a literatúra na Slovensku po roku 1918, vydaný Katedrou ruského jazyka a literatúry FHPV PU v Prešove 1997. Sú v ňom publikované materiály rusistov z Volgogradu, Moskvy, Kazani, Brna, Ostravy, Hradca Králové a odborníkov všetkých rusistických katedier vysokých škôl a metodických centier na Slovensku. Hľadanie správneho prístupu k vyučovaniu ruského jazyka bolo jedným z hlavných problémov, ktorý stál pred účastníkmi konferencie.

Analýzou dosiahnutých výsledkov v minulosti a vlastných skúseností sa rusisti pokúšali vypracovať koncepciu vyučovania ruského ja-

KATEDRA RUSKÉHO JAZYKA A LITERATÚRY
FAKULTA HUMANNÝCH A PRÍRODNÝCH VIED
PREŠOVSKÉJ UNIVERZITY

Ruský jazyk a literatúra
na Slovensku po roku 1918

Zborník z medzinárodnej vedeckej konferencie rusistov

Prešov 1997

zyka a literatúry v súčasných podmienkach.

Široko je posudzovaná otázka postavenia a úlohy ruského jazyka vo vzťahu k ostatným svetovým jazykom, a to jednak v oblasti teoretickej, ako aj pragmatickej.

Uvedený zborník, ktorý odporúčame do vašej pozornosti, je výsledkom vedeckovýskumnej práce členov katedry a významných rusistov Slovenska, Česka a Ruska. Materiály sú zoskupené do troch častí: metodika vyučovania ruského jazyka, teória a prax jazykovedy, literatúra a kulturológia.

V závere sú uvedené návrhy na zlepšenie úrovne vyučovania ruského jazyka na Slovensku.

Doc. PhDr. J. Bača, CSc.

MEDZINÁRODNÁ KONFERENCIA

o výchove a vzdelávaní detí a žiakov zo sociálne znevýhodneného a zanedbaného prostredia

V dňoch 13.-15. novembra 1997 sa uskutočnila v priestoroch vysokoškolského areálu PU konferencia s medzinárodnou účasťou. Jej organizátorom bolo MŠ SR spolu s Radou Európy. Cieľom konferencie bola výmena poznatkov a skúseností o výchove a vzdelávaní detí a žiakov zo sociálne znevýhodneného a zanedbaného prostredia a komplexnom riešení aktuálnych problémov na medzinárodnej a regionálnej úrovni v spolupráci s mimovládny i spoločenskými organizáciami. Rokovanie otvoril krátkym príhovorom rektor PU doc. PhDr. Karol Feč, CSc. 150 účastníkov medzinárodnej konferencie medzi sebou privítalo José Cremadesa, zástupcu Rady Európy, Jefa Helmara z Holandska, Branislava Baláža, splnomocnenca SR, primátora mesta Prešov Ing. Juraja Kopčáka, ktorý už prvý deň konferencie prijal účastníkov na Mestskom úrade mesta Prešov. Počas troch dní bolo na konferencii v štyroch pracovných sekciách prednesených 9 referátov a 10 koreferátov. Záverečné zhodnotenie konferencie svojim vystúpením urobil p. José Cremadesa z Rady Európy a bolo prijaté aj komuniké, ktoré je uverejnené v zborníku, vydanom z konferencie. Na tejto konferencii s referátom vystúpil aj PhDr. Juraj Daňo, CSc., z Katedry pedagogiky FHPV, ktorý okrem iného povedal:

Medzi základné komplexy dôležitých faktorov pôsobenia na fyzické, duševné a spoločenské postavenie a miesto v spoločenskom systéme hodnôt, ako aj formovanie profilu patrí rodinná výchova, škola a pracovné prostredie.

Rodinu považujeme za základnú sociálnu skupinu, ktorá predstavuje určitý útvar spoločnosti. Patrí medzi základné sociálne útvary a je najvýznamnejšou inštitúciou, ktorá sa podieľa na zjednotení osobnosti, je kultúrnym ovzduším sociálneho celku.

Cez rodinu prichádza jednotliviec do styku s inými sociálnymi skupinami a s celou zložitou sociálnou skupinou spoločnosti.

Rodinné prostredie zohráva v živote dieťaťa dôležitú úlohu. Dieťa sa emocionálne viaže na dané prostredie, ktoré mu určuje prvé vzory správania - je akýmsi kultúrnym vzorom, z ktorého dieťa čerpá, preberá názory na život, získava tak základné mravné

Zlé vzťahy v rodine, kde napr. chýba otec alebo matka z dôvodu rozvodu, nevery, taktiež narušené manželské vzťahy, alkoholizmus, nemravný sexuálny život - to všetko záporne vplyva na život dieťaťa. Dieťa pociťuje citovú frustráciu a depriváciu, začína sa postupne pod vplyvom maladaptívnych rovesníkov uchýľovať k trestnej činnosti. V takomto prípade rodinná výchova úplne zlyháva...

Súdna prax v Prešovskom kraji potvrdzuje, že pomere veľká časť delikventov rómskeho pôvodu žila v čase spáchania trestného činu alebo prečinu v narušenom rodinnom prostredí. Veľké množstvo rodičov rómskeho pôvodu v našej spoločnosti si ešte stále neuvedomuje svoje povinnosti voči svojim deťom, vyplývajúce z ich rodičovstva.

Nie v každej rómskej rodine je jasná povinnosť rodičov k deťom. Rómski rodičia bývajú rôzni. Svedomití, ktorí by dali deťom všetko, čo im vidia na

ČINITELE PÔSOBIACE NA MRAVNÝ ROZVOJ RÓMSKÝCH DETÍ

normy správania sa.

Nedostatočná rodinná výchova vedie k nepriaznivému vývoju osobnosti dieťaťa. Takýto jedinec čoraz častejšie porušuje normy spoločenského správania. Deformácie v správaní nadobúdajú čoraz väčší rozsah a neskôr dochádza k samotnému delikventnému konaniu. Preto zostáva faktom, že rodinné prostredie zohráva významnú úlohu, má mnohokrát na mladistvého páchatela ten najlepší vplyv, ale často aj záporný vplyv. Havarijný stav rómskej rodiny v našej spoločnosti má nepochybne veľký podiel na delikvencii rómskej mládeže. Svetové štatistiky hovoria, že 50 % delikventnej mládeže má obidvoch rodičov zamestnaných. Tento fakt ale neplatí pre rodiny rómskeho pôvodu.

Je všeobecne známe, že úspešné plnenie výchovnej funkcie rodiny závisí predovšetkým od charakteru spoločnosti a jej usporiadania, od jej cieľov a schopností tieto ciele realizovať, a to nielen vo všeobecnej rovine, ale aj vo vzťahu k rodine a inštitúciám, ktoré umožňujú jej život. Závisí to aj od vnútorného usporiadania rodiny ako celku.

očiach, menej svedomití, ktorí výchovu zabezpečujú zčasti - iba materiálne, a potom takí, ktorým naše súdnictvo musí mnohokrát pripomínať ich rodičovské poslanie a predovšetkým povinnosti. O práva sa Rómovia postarajú sami uplatnením výhod pri narodení dieťaťa. Naša spoločnosť prostredníctvom jurisdikcie mnohokrát súdi rodičov za trestný čin neplnenia vyživovacej povinnosti, zanedbávania výchovy a pod.

V oblasti rodičovstva je potrebné v našej spoločnosti vykonať mnoho. Pred vstupom do manželstva je potrebné oboznámiť rodičov s ich povinnosťami a právami. V oblasti manželského života podávajú čiastočné informácie tzv. manželské poradne, ktoré nie sú dostatočne využívané zo strany mladých ľudí, vstupujúcich do manželského života. V tejto oblasti nám zostáva dĺžna televízia a ostatné masovokomunikačné prostriedky, ktorých sledovanie nadobúda obrovské rozmery, najmä u rómskych spoluobyvateľov. Každý občan rómskeho pôvodu pred vstupom do manželstva by mal bezpodmienečne vedieť svoje povinnosti voči rodine a svojim deťom...

Keď hľadáme východiská pôsobenia rodiny na dieťa, nestačí poznať predpoklady detí a vlastností rodičov ako vychovávateľov. Treba poznať podmienky, v ktorých sa dieťa vyvíja, vychádzať z objektívnej situácie, teda z poznania cieľov, potrieb i prostriedkov pôsobenia spoločnosti na rodinu. Rodina vo svojom pôsobení priamo i nepriamo reflektuje na stav a možnosti spoločnosti, no pritom zo všetkých výchovných inštitúcií najmenej podlieha priamemu riadeniu spoločnosťou. Keďže rodina je silným výchovným činiteľom, je potrebné usmerňovať jej pôsobenie tak, aby zodpovedalo potrebám našej spoločnosti.

Vážení priatelia, redakcia periodika PU dáva touto cestou možnosť študentom PU prezentovať svoje literárne výtvory. Vyzyvame teda autorsky činných kolegov, aby neváhali a podielili sa s nami o svoje práce. Ktovie, možno raz uverejníme literárnu prílohu našich univerzitných novín... Tu je teda prvý „odvážlivec“ a jeho poviedka (bez názvu).

Pozrite sa na to!

Tvorivý kútik študentov PU

Zničila ma. Tá žena ma celkom zničila. Moje sebavedomie, ktoré už predtým len nesmele vykúškalo spod mojich šiat na okolitý svet, zmizlo. Posledný raz zaplápolalo a zhaslo, ako plameň, ktorý zrazu nemá na čom horieť. Necítil som sa urazený, čo dotknutý, ani som sa jej nechcel pomstiť. Aspoň vtedy nie. Vtedy určite nie. Len som sedel, neschopný myslenia, akejkolvek odpovede.

Dorazila ma. Ako mi to hovorila, chrlila tie chladné slová, bol som čoraz menší, zmenšoval som sa. Keď som sa k tej udalosti neskôr myšlienkami stále vracal, videl som ju už len ako malého nebojácneho anjelika s basebalovou palicou, zatĺkajúceho ma presne cieľovými údermi do zeme.

V ten večer mi povedala, ako ma neustále za tie roky spolunazhľadovania podvádzala, klamala a zavádzala. Vraj o nej asi teraz, tak ako pri našom prvom stretnutí, nič neviem. Ona to nechcela. Nevieť nič o tom, kde robí, čo robí, kam rada chodíva, nič o jej obľúbenej farbe, o jej sexuálnych chutkách, nič o tom, kto vlastne je. Ako muž som ju vraj sklamal.

Teraz tu ležím na posteli v našej spoločnej spálni, trochu pripitý, s prázdnu fľaškou whisky v ľavej ruke a dofajčevam jednu z mojich posledných cigariet. A ona tu leží vedľa mňa. A tento pocit ma naplnia neuveriteľným šťastím a spokojnosťou.

Rastislav Márný

Literárnovedná konferencia

V dňoch 26.-28. novembra 1997 sa v priestoroch Prešovskej univerzity uskutočnila literárnovedná konferencia s medzinárodnou účasťou pod názvom Žánrové hodnoty ľudovej a autorskej rozprávky, ktorá sa konala pod záštitou Prešovskej univerzity v Prešove a Univerzity Konštantína Filozofa v Nitre.

V centre pozornosti 58 účastníkov konferencie, ktorí vystúpili so svojimi referátmi v jednotlivých rokovacích sekciách, bola problematika teórie, histórie, kritiky, recepcie a prekladu rozprávky. Svoje príspevky prezentovali aj hostia zo zahraničia: 9 z ČR, 4 z Ukrajiny a 1 z Bieloruska.

Na literárnovednej konferencii boli prítomní aj zástupcovia médií, Mestského úradu v Prešove, Medzinárodného domu umenia pre deti BIBIANA, Knižnice pre mládež mesta Košice, Knižnice P. O. Hviezdoslava v Prešove, literárni vedci, jazykovedci, folkloristi, etnografi, pedagógovia, psychológovia, ale aj poslucháči Prešovskej univerzity.

Táto konferencia bola vhodnou príležitosťou na vzájomnú konfrontáciu aktuálnych literárnovedných poznatkov súvisiacich so žánrovými hodnotami ľudovej a autorskej rozprávky.

PaedDr. Bibiána Hlebová

DEKANI FAKÚLT PU HODNOTIA A ŽELAJÚ

Na sklonku roka 1997 redakcia časopisu Prešovská univerzita požiada dekanov jednotlivých fakúlt PU o krátke zhodnotenie dosiahnutých výsledkov za rok 1997 a zároveň vysloviť i želania do nastávajúceho roku 1998.

Doc. PhDr. František Mihina, CSc., dekan Filozofickej fakulty PU

Rokom 1997 sa začalo nové odčítavanie histórie Filozofickej fakulty - nateraz už - Prešovskej univerzity. Je dobré, že

naša fakulta má na čo nadväzovať, že sa môže oprieť o viacdesaťročnú tradíciu, že v jej vedeckom i vzdelávacom profile sú inkorporované a kódované mechanizmy umožňujúce jej rastovú reprodukciu. V tomto zmysle je súčasný stav fakulty ako inštitúcie produktom dlhodobého formovania, implantácie náročných kritérií vlastnej práce, synergie spolupôsobenia naozaj mnohých významných vedcov a učiteľov. Jej minulosť bola dynamická, v jej rodnom liste sa objavili dispozície, ktoré - pretože ich využila - vyústili do dnešného stavu, ktorý oprávňuje vnímať ju ako popredné pracovisko humanitného vzdelávania v rozmeroch celého

našho akademického systému.

V uvedenom zmysle je tradícia fakulty nielen zdrojom jej ďalšieho vedeckého a vzdelávacieho pôsobenia, ale aj záväzkom pokračovať v rastovej kinetike fakulty ako celku, ale aj jej súčasti, t.j. katedrií, odborov štúdia, vedeckej prípravy, publikačnej prezentácie výsledkov a podobne. Aj v situácii obmedzených zdrojov nie je možné rast fakulty čo i len spomaliť. Napriek všetkému - aj keď pomaly - systém akademického podnikania, získavania vecných i finančných zdrojov, grantová podpora a po-

dobne sa predsa len zjasňujú, takže pri uvážlivom postupe sme - a dúfame, že aj budeme - schopní naliehavé potreby fakulty a jej rozvoja pokryť.

Rok 1998, pokiaľ ide o našu alma mater - podobne ako väčšina ostatných - bude taký, aký ho urobíme, ako dokážeme naplniť osobné a inštitucionálne ambície. V mene vedenia FF PU želám v ňom všetkým učiteľom, pracovníkom a študentom splnenie ich osobných a pracovných zámerov, dobré a pevné zdravie i osobnú a rodinnú pohodu.

Doc. Ing. Peter Kuzmišin, CSc., dekan Fakulty humanitných a prírodných vied PU

Rok 1997 môžeme hodnotiť predovšetkým v období po 1.7.1997, keď som spolu s ďalšími kolegami nastúpil do vedenia fakulty. Hneď po prevzatí funkcie bolo kľúčovou úlohou pripraviť sa na akreditáciu fakulty a následne na jej evaluáciu. Rád konštatujem, že obidve úlohy boli splnené. Súčasne bolo nutné urobiť urýchlenú analýzu stavu fakulty, najmä jej ekonomickej situácie a v súvislosti s transformáciou bývalej Pedagogickej fakulty aj pokračovania delimitačného procesu.

Po otvorení školského roka 1997/98 sme sa podieľali na príprave i priebehu inaugurácie našej univerzity. Súčasne bolo potrebné pripraviť koncepciu štúdia na školský rok 1998/99. Tu konštatujem, že po schválení vo vedeckej rade fakulty po prvýkrát otvárame neučitelské štúdium, a to

v študijnom odbore 62898-Manažment v špecializácii Manažment verejnej správy a rozvoj regiónov.

Prioritou v našom funkčnom období je rozvoj prírodných vied na fakulte. Bola vytvorená komisia pre ich rozvoj a prvé výsledky ukazujú na realnosť otvorenia špecializácie chémia, príp. aj ekológia v školskom roku 1999/2000. Na fakulte máme spracovaný rozvojový program na 1, 3, 5 a 10 rokov. Kooperujeme v tomto smere s vedením Prešovskej univerzity.

Práve sa končiaci rok 1997 bol pre fakultu neopakovateľný a veľmi zložitý, najmä z finančného hľadiska. Dokázali sme zabezpečiť jej chod, na čom sa, pochopiteľne, podieľali aj ďalší zamestnanci - členovia katedrií a ďalších pracovísk, akademický senát, kolégium dekana, vedecká rada, odbornárska organizácia. Všetkým, ktorým

úprimne záleží na mene a ďalšom rozvoji fakulty, ďakujem za vykonanú prácu. Pre ďalšie obdobie budeme potrebovať každého, kto vie a chce svoje vedomosti zúžitkovať v prospech fakulty i pre úspech svoj.

V roku 1998 by som želel našej fakulte predovšetkým pokojnejšiu atmosféru na realizáciu tých zámerov, ktoré boli začaté v r. 1997.

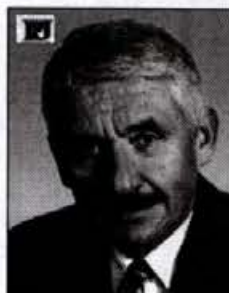
Prioritou je kvalita výučby, kvalifikačný rast a zlepšenie výsledkov v publikačnej činnosti. Zásadnú pozornosť budeme venovať finančnému ozdraveniu. Máme v úmysle zmeniť niektoré postupy v rozpočtovom hospodárení i vo využívaní príjmov z VHČ. Na fakulte vzniká neinvestičný fond s názvom Vzdelanie a veda, prostredníctvom ktorého bude možné získavať i využívať finančné prostriedky na opodstatnené potreby študentov i

učiteľov.

Verím, že úspešne bude dokončený proces prípravy a podpisu zmluvy s Arabským inštitútom pre vzdelávanie v Izraeli, kde má byť otvorené detašované pracovisko Prešovskej univerzity, pričom realizátorom zmluvy je naša fakulta. Želal by som si ústretovosť v medziľudských vzťahoch, ochotu v nasadení síl v prospech fakulty, nápady a chuť do ich realizácie a predovšetkým želám dobré zdravie a priaznivé rodinné zázemie každému zamestnancovi fakulty.

Doc. PhDr. Milan Turek, CSc., dekan Pedagogickej fakulty PU

Pri konštituovaní fakulty začiatkom r. 1997 tu boli problémy, na ktoré sa dnes dívame s nadhľadom. Keď sme v januári nastúpili do štatutárnych funkcií, snažil som sa nielen ja, ale aj celé vedenie o prekonanie neštandardnej situácie s dôrazom na pedagogickú, vedeckú a umeleckú činnosť. V prvom rade ma tešilo, že nedošlo k absencii v pedagogickom procese.

Za prvé pozitívum považujem celkom úspešné preklenutie štatutárneho obdobia po rozdelení UPJŠ a bývalej Pedagogickej fa-

kulty. Oproti minulým rokom sme zvýšili počet študentov takmer o jednu tretinu.

Medzi ďalšie klady patrí dobudovanie personálnej štruktúry dekanátu, doplnenie katedrií o nových učiteľov, konštituovanie všetkých akademických orgánov, akreditácia fakulty na jeseň t.r., priznanie školiaceho pracoviska pre doktorandské štúdium, rozšírenie štúdia špeciálnej pedagogiky. Z hľadiska kvalifikačnej štruktúry je to završenie menovacieho pokračovania profesora z našej fakulty. Konštituovanie plnohodnotnej fungujúcej fakulty a sprehľadnenie finančných tokov, ktoré súviseli s problémami v delimitačnom procese. Ďalej úprava učebných plánov a úspešné zaradenie fakulty do komplexného školského systému na Slovensku. Týchto kládov

je samozrejme oveľa viac, ale sú súčasťou každodenného mnohohodnotného akademického života.

Čo považujem z môjho hľadiska za zápory, ktoré ešte dodnes pociťujeme?

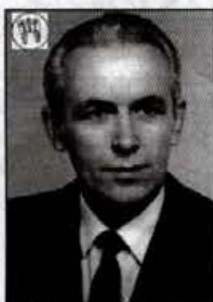
Za najväčšie negatívum považujem nedostatočnú pripravenosť rozdelenia katedrií pred 1. januárom 1997. Ďalej sú to priestorové problémy, ktoré sa týkajú všetkých fakúlt vo vysokoškolskom areáli. Všeobecný nedostatok financií, neúplný stav administratívnych pracovníkov, improvizované podmienky na niektorých pracoviskách. Pri delimitácii zbytočné priehady nehnuteľného a hnutelného majetku bývalej Pedagogickej fakulty UPJŠ. Absencia niektorých kmeňových katedrií. Neskoré rozdelenie a nejasnosť rozpočtu. Verím, že v ďalšom kalendárnom roku by tieto problémy mali

byť, ak nie úplne, ale vo väčšej miere vyriešené. Sú to však problémy, ktoré pociťujeme a vnímame ich v denno-dennej práci. Je paradoxom, že viac pociťujem zápory, ako to, čo môžem považovať za klady pri fungovaní fakulty. Je to asi tým, že zápory viac pôsobia na celý chod organizácie, ako aj na jej pracovníkov. Riešenie chýbajúcej ubytovacej kapacity v študentskom domove nebolo také rýchle, ako sa predpokladalo. Ak chceme prijímať väčší počet študentov, táto otázka sa musí riešiť.

Do nového roku vyjadrujem celej univerzite, vedeniu i fakultám čo najtvorivejší rozvoj, hodne akademickej noblesy, vzájomnej ústretovosti a optimálnu akademickú klímu. Všetkým učiteľom a zamestnancom fakulty prajem optimizmus, zdravie a úspešnosť tak životnú, ako aj pracovnú.

Prof. ThDr. Štefan Pružinský, CSc., dekan pravoslávnej bohosloveckej fakulty PU

Za najväčší úspech v činnosti našej fakulty v roku 1997 považujem realizáciu nasledujúcich zámerov: aktívne zapojenie sa do realizácie zámeru zriadenia Prešovskej univerzity v Prešove a potvrdenie svojho miesta v tejto univerzite vysokou úrovňou pedagogickej, vedeckej a výchovnej práce; vysoké hodnotenie zo strany akreditačnej komisie a úspešné pokračovanie v dok-

torand- skom štúdiu; výrazné zvyšovanie odbornej úrovne študentov, čo sa prejavuje na štátnych skúškach a v kvalite diplomových prác; zvýšená aktivita študen-

tov smerom k spoločnosti a Cirkvi; obnovovanie politickými zmenami v Európe narušených vzťahov so zahraničnými teologickými školami; vysoká miera publikačnej činnosti a kvalita publikovaných prác učiteľov.

V roku 1998 si želáme naplnenie týchto zámerov: ďalší odborný rast učiteľov a študentov; zavedenie nového odboru do štúdia na fakulte; lepšie

materiálne zabezpečenie fakulty zo strany štátu a splnenie jeho sľubov; lepšie kontakty so zahraničnými teologickými školami; doplnenie knižnice súčasnou odbornou, najmä zahraničnou, literatúrou; dobrú spoluprácu fakult Prešovskej univerzity, ktorá ešte nie je na požadovanej úrovni, a dobrú spoluprácu s inými univerzitami na Slovensku.

Mgr. Michal Onderko, prodekan Gréckokatolíckej bohosloveckej fakulty PU

Ako všetci vieme, rok 1997 bol prelomovým rokom, v ktorom vznikla Prešovská univerzita. Táto skutočnosť poznačila prácu aj jednotlivých fakúlt. Napriek tomu je pre každú fakultu najväčším úspechom priviesť k úspešnému ukončeniu štúdia čo najviac dobre pripravených študentov.

Gréckokatolícka bohoslovecká fakulta má prvoradé poslanie pripravovať budúcich kňazov do pastorizácie, na ktorých gréckokatolícka cirkev veľmi netrpezlivo čaká. V tomto roku našu fakultu ukončilo úspešne 30 bohoslovcov a 82 laikov.

Nielen do budúceho roku, ale aj do budúcnosti, si ako

mladá fakulta, želáme naďalej skvalitňovať vyučovací proces, ako aj celkovú vzdelanosť študentov v smere kresťanskej výchovy a v oblasti výučby cudzích jazykov. Budeme sa snažiť o ďalšie zvyšovanie kvalifikácie učiteľského zboru. Na budúci rok ukončia licenciát teológie ďalší vyučujúci asistenti.

Naším želaním je aj to, aby

sa fakulta pripravila na predloženie štúdia teológie na 6 rokov, čo je v súlade s požiadavkami katolíckej cirkvi.

Rozhodnú financie

Promovaný filológ Jozef Tutoky, riaditeľ Univerzitnej knižnice

Konštituovanie PU vytvára reálny predpoklad pre úspešný rozvoj Univerzitnej kniž-

nice (UK PU), ktorá je organickou zložkou vysokoškolského vzdelávacieho procesu na fakultách PU. UK prispieva svojím špecifickým prínosom k úspešnému plneniu spoločenského poslania vysokej školy tým, že sa aktívne podieľa na vzdelávacom procese, ako aj na vedeckom bádani. Jej účasť spočíva v poskytovaní informácií a špecifických služieb akademickej obci PU.

Sprievodným javom, ktorý do značnej miery negatívne ovplyvňoval v posledných rokoch činnosť UK, bol nedostatok finančných prostriedkov - najmä na nákup monografickej a učebnicovej literatúry.

Úspechom, ktorý ma zčasti teší, je, že Univerzitná knižnica má vo svojich fondoch viac

ako 300.000 zväzkov vedeckej, študijnej a periodickej literatúry, eviduje okolo 6.000 čitateľov z radov učiteľov, vedeckých pracovníkov a študentov univerzity.

Za úspech považujem aj to, že UK pre svojich čitateľov zabezpečuje medziknižničnú službu v rámci slovenských a zahraničných knižníc. Za dosiahnuté výsledky chcem vysloviť poďakovanie všetkým pracovníkom nášho pracoviska, ktorí svojím prístupom získavajú priazeň našich čitateľov a ako zo strany pedagógov, tak aj študentov našej univerzity. Prajem všetkým do ďalších rokov činnosti veľa zdravia a úspechov.

Do roku 1998 si želáme hlavne dostatok finančných prostriedkov, aby sme mohli lepšie uspokojovať informačné požiadavky našich učiteľov a poslucháčov. Naším priáním je personálne dobudovať UK PU tak, aby mohla v plnom rozsahu využívať integrovaný systém ALEPH, ktorý je zárukou zefektívnenia všetkých knižnično-informačných služieb.

Prispejme všetci k naplneniu ideí, aby v akademickej komunite prevládla tvorivá atmosféra, duch systematickej práce, vzájomnej stavovskej spolupatričnosti, náročnosti, rešpektovania a dodržiavania všetkých pravidiel slušnosti a tolerancie. Budeme veľmi radi, ak nám zachováte svoju priazeň.

Dekani fakúlt Prešovskej univerzity

Člen AS FHPV PU na voľbách v Bosne

SENÁTOR MEDZI MÍNAMI

Jozef Kuraj, podpredseda AS FHPV PU, sa predbežným zúčastnil ako medzinárodný pozorovateľ na voľbách do miestnych samospráv v Republike Srbska. Prinášame výňatok z rozhovoru s ním.

*** Ako si sa dostal do Bosny?**

Ako člen AEGEE som dostal ponuku od NDI (National Democratic Institut) Prešov zúčastniť sa na voľbách do National Eusambly, čo je niečo ako naša NR SR. Okrem Slovákov tam boli pozorovatelia aj z Čiech, Poľska, Maďarska, Anglicka, USA, Švédska, Ukrajiny.... Všetko to boli mladí ľudia, väčšinou do 30 rokov.

*** Čo bolo tvojou úlohou?**

V meste Prijedor som mal počas voľieb za úlohu kontrolovať volebnú miestnosť, umiestnenie volebných plagátov a oznamov, zabezpečovať volebnú urnu a volebné lístky.

*** V čom sa odlišovali voľby od tých na Slovensku?**

Zvláštnosťou bola kontrola občianov, ktorým sa na ukazovák striekal nitrid striebra svetielkujúci pod UV lampou, čím sa označili, že už boli voliť.

*** Ako sa ku vám správali miestni obyvatelia?**

Ľudia tam boli veľmi priateľskí. Boli šťastní, že sa vojna skončila. S volebnou komisiou som vychádzal dobre. Stačilo iba dozerať a pozorovať...

*** Určite si zažil zaujímavé situácie...**

Raritou bol hotel, v ktorom sme bývali. Vôbec sa v ňom nekúrilo, dnu bolo tak ako von. Čiže asi 5 °C, no človek si zvykol...

Jozo, ďakujem ti za ochotu podeliť sa s nami o tvoje zážitky. Dúfam, že sa rýchlo aklimatizuješ na domáce prostredie.

Zhovárila sa

Michaela Jakubišínová (FHPV)

Z literárno-múzičných aktivít študujúcej mládeže v dejinách PREŠOVA

Centrom vzdelania a umenia mládeže v histórii Prešova je evanjelické kolégium, prv vyššia, tak vysoká škola. Sprievodca po historickom Prešove uvádza, že o založení prešovského evanjelického kolégia rozhodli delegáti homouhorských protestantských stavov 18. novembra 1665 na zasadnutí v Košiciach. Zamýšľali zriadiť vyššiu evanjelickú školu, ktorá mala byť protiváhou jezuitskej univerzity v Trnave. V nasledujúcom roku bol položený jej základný kameň a o ďalší rok na jeseň sa začala výučba v novej

Ján Amos Komenský

škol. Kolégium nadviazalo na bohaté tradície miestnej humanistickej školy, kde popri významných osobnostiach u nás

chvilku pôsobil i Ján Amos Komenský. Tu spadá aj vznik Prešovského rukopisného zborníka školských drám. Kolégium - lýceum je dôležitým strediskom slovenského národného pohybu, hoci nielen jeho. Od dvadsiatych rokov 19. storočia tu začínajú intenzívne pracovať študentské spoločnosti /slovenská, maďarská a nemecká/.

Ján Kollár

Jozef Smrka sú pôvodcami Zákonov

Spoločnosti slovenskej v Prešove. Každý nový člen prechádza akýmsi "krstom", cvičením a kázňou. Pracuje Slovenská knižnica za výdatnej podpory Jána Kollára. Medzi ním a Prešvom prúdila korešpondencia. **Jonáš Záborský** je dušou prešovskej Slovenskej spoločnosti. V roku 1833 píše v jej mene do Bratislavy - Spoločnosti československej o potrebe spolupráce medzi nadanou literárnou mládežou, a to nielen v meste na Dunaji, lež i v Kežmarku, Levoči, Banskej Štiavnici.

V roku 1844 sa národne uvedomelá mládež v tomto meste sa pridáva k Jednote mládeže slovenskej v Levoči.

Spomínali sme už inonárodné spoločnosti v rokoch dvadsiatych. V štyridsiatych rokoch 19. stor. pribúda literárny spolok srbských študentov s almanachom Slo-
vjenka a prvý kultúrno-literárny spolok zakarpatských Ukrajincov Literaturnoje zavedenie Prijaševskoje, založený **A. V. Duchnovičom**.

V roku 1845 si literárne zasadnutie maďarských študentov uctieva osobnou návštevou Sándor Petöfi. Do 2. mája zažíva v kruhu študujúcej mládeže, mladých miestnych básnikov, či priateľov toho dosť, keď vydáva takého spomienkové svedectvo: „Taký milý mi je ten Prešov; úhladný, pekný, hlučný, veselý, prívetivo sa tváriaci. Taký je ako mladá nevesta, plná života. A ešte jeho okolie...“. Študenti Kolégia mu pri návšteve vzdávajú na revanš poctu usporiadaním fakového sprievodu a navyše má tento básnikov pobyt ojedinelú literárnu cenu! Pri návrate z výletu na Willecovej hôrke sa traja básnici - Kerényi, Petöfi,

A. V. Duchnovič

Tompa - rozhodli súťažiť o napísanie najkrajšej lyrickej básne. Za námet, motív, si vyberajú chatku pod Willecovou hôrkou. Tieto tri romantické básne i s vyhodnotením sú publikované v Nových obzoroch z konca päťdesiatych rokov 19 stor. Na pamiatku tejto udalosti stojí od roku 1883 na tomto mieste zásluhou prešovského Széchényiho krúžku kamenný pomník.

Prešovské študentstvo nasáva živiny i z iných

J. M. Hurban

stretnutí s významnými dejateľmi. Spomeňme aspoň rok 1848 - **Ludovít Štúr** a **Jozef Miloslav Hurban**; 1854 príchod Michala Hlaváčka, utvára sa Slovenská národná spoločnosť; 1859 cesta Andreja Radlinského; 1861 prešovská mládež posla Pavlovi Dobšinskému celé kolekcie šarišského múdroslavia, piesní, povestí...

Nadchádza rušné obdobie zapísané v dejinách slovenskej literatúry: Slovenská omladina a spevokol /1868/, Kolo /1870/, spolok Napred /1874/, Zora /1880/.

Kolo nadväzuje na Slovenskú národnú spoločnosť a práce nadaných študentov zverejňuje v rukopisnom zábavníku Napred /1865-1870/, Mladon /1871-1873/, Prorok...

Jonáš Záborský

Jonášom Záborským v blízkych Žup-

čanoch, vydávajú sa na výlety k zručanicinám Šarišského hradu a odovzdávajú 50 zlatých slovenskému gymnáziu v Revúcej pod označením Rozpomienka na Prešov.

S rozkvetom prešovského Kola súvisí etapa života a diela **Pavla Országha Hviezdoslava**, poslucháča právnickej akadémie. V Prešove napísané verše chce vydať s názvom Kvety.

A nasleduje už iba ťažký povzdych na prelome 19. a 20. storočia. Spolok Zora sa už nerozhára, naopak, hasne. Časť slovenských študentov práva je označená za panslávou a vylúčená zo štúdia. Na samom počiatku nášho veku nie je v meste ani jedna slovenská škola a slovenčina prestáva byť vyučovacím jazykom.

Svitá až 1918 a po národnom oslobodení.

V medzi-vojnovom literárnom oživení vývo-
dí i Prešov. V roku 1921 vy-

chádza obrázkový týždenník Slovenský svet s beletristickou prílohou. Redakcia sa hlási k tradícii almanachu Napred: „Ten žhavý plamen rodolubstva, ktorý nášho Hviezdoslava a jeho družinu zohrieval, podnecoval, nech aj vás obodrí, povzniesie, k tej drobnej práci povzbudí, aby aj na brehoch Torysy, Sekčova slobodne zaznelo slovenské slovo...“.

Navyše, po objavení rukopisov z čias Napredu pod katedrou v jednej z tried na prešovskom lýceu, čo Slovenský svet publikuje ako bohatý

(Pokračovanie na 9. strane)

Zahraničné aktivity Prešovskej univerzity

Dánsky Kultúrny inštitút je organizácia podporovaná dánskou vládou, ktorá okrem iného sleduje dodržiavanie ľudských práv etnických menšín v Európe. Vďaka pánovi Tomovi Trierovi, antropológovi z Kodanskej univerzity, sa predmetom pozornosti Inštitútu stali Rusíni zo strednej Európy. Rusíni tvoria klasickú antropológickú skupinu, ktorá má svoj pôvod, vývoj, štruktúru a fungovanie v čase a priestore. Ich zástupcovia - Rusíni z Juhoslávie, Maďarska, Poľska, Rumunska, Slovenska a Ukrajiny, kde ich žije najviac, pricestovali do Kodane na začiatku novembra 1997. Našu exotickosť v očiach dánskej verejnosti zvyšoval aj fakt, že sme boli komunistickými vládami, s výnimkou Juhoslávie, po druhej svetovej vojne ako národnosť administratívne neakceptovaní a premenovaní na Ukrajincov. O senzáciu okolo nás sa doteraz úspešne stará vláda Ukrajiny, ktorá na svojom území uznáva 103 národností, ale bojí sa uznať Rusínov z Podkarpatskej Rusi.

Náš pobyt v Dánsku nebol rekreáciou. Každý deň bol doslova nabitý programom. Zúčastňovali sme sa na prednáškach, seminároch, kolokviách, besedách, či návštevách v školách, redakciách, kostoloch. Dáni nás nielen vyťažili, no snažili sa nám ukázať, ako je problém národnostných menšín vyriešený u nich.

V Dánsku je početná nemecká menšina a v Nemecku zase dánska. Boli sme na návšteve u jedných i druhých. Prekvapila nás vzájomná tolerancia týchto národnostných skupín, ich vzájomná ohľaduplnosť, podpora jednej i druhej minority zo strany vlád oboch štátov. Menšiny majú svoje školy, noviny, spolky i zabezpečenú účasť na verejnej správe.

NA VÝZVEDÁCH V DÁNSKU

Štatistika o tom, koľko je Nemcov v Dánsku a Dánov v Nemecku, sa nevedie. Ak sa do nemeckých tried v Dánsku a do dánskych v Nemecku prihlási viac detí - verejná správa im jednoducho vyjde v ústrety, poskytnie priestory, učiteľov... V jednej dánskej škole v Nemecku sme videli na stene visieť portrét dánskeho kráľovského páru, vysvedčenia sa vydávajú v jazyku, v akom si kto praje. Na úradoch sa hovorí dvojязыčne, ale mohlo by sa aj trojязыčne, lebo skoro každý vie ešte aj po anglicky.

V našej delegácii mali byť predstavitelia verejnej správy z východného Slovenska a Zakarpatskej Ukrajiny, aby sa na vlastné oči presvedčili, čo znamená tolerovať toho druhého. Predstavitelia zo slovenskej strany sa na exkurzii zúčastnili. Predstavitelia Ukrajiny najprv účasť prisľúbili, pred odchodom však náhle ochoreli. Náhlmu ochoreniu sa nevyhli ani pracovníci ukrajinského veľvyslanectva v Kodani... A tak sa na záverečnom medzinárodnom kolokviu o Rusínoch v strednej Európe na pôde Inštitútu, za účasti vyše sto vedcov a novinárov z celej Európy, zúčastnili predstavitelia ambasád Juhoslávie, Maďarska, Poľska, Rumunska a Slovenska - no predstavitelia Ukrajiny nie. Neurobilo to dobrý dojem!

...Dánsko je krásne, usporiadané a civilizované. Máme sa čomu od neho učiť nielen v oblasti politiky voči menšinám.

Doc. PhDr. Miron Sisák, CSc.

(Pokračovanie z 8. strany)

dokumentárny materiál, vypracúva sa periodikum na slubný orgán mladej slovenskej literatúry.

Takže v nasledujúcom období slovenskej literatúry v rokoch 1918 až 1945 koexistuje tu tradícia hviezdoslavská, davistická, nadrealistická, katolíckej moderny.

Literárny a kultúrny pohyb mládeže vyrastá v Prešove z iniciatívnej a plodnej krúžkovej činnosti /samovzdelávacie krúžky Hviezdoslav, Hodža, Sládkovič; pôsobil tu ústredný samovzdelávaci krúžok, koordinujúci činnosť na východnom Slovensku; ďalej je to Prídavkov divadelný krúžok Záborský.../.

Pre úplnosť zaznamenajme ešte časopis prešovských študentov Život /1937-1938/, zborník prešovských stredoškôľakov Mlad /1940/ a zborník Pozdrav mladých s podtitulom Zborník slovesného umenia /1942/ s viacerými talentami, ako napr. A. Stanekovský, J. Zborovjan, J. Pado, J. Motulko, či M. Lajčiak...

Pamäť literatúry 1918-1945 v Prešove uchováva ďalšie impulzy, stretnutia, návštevy, pobyty výrazných osobností - pôsobil tu Ján Kostra, Andrej Kostolný, Július Lenko, Rudolf Dilong.

Periódou Slovenskej republiky 1939-1945 pripomenieme v tejto súvislosti jedným postojom k vtedajším rušným spoločenským udalostiam a zrodeným príležitostným lyrickým textom Jula Zborovjana Prešovským zraneným študentom /11. marca 1939/ a mladou básnickou poémiou Atény nad Torsou, uloženou v literárnej pozostalosti znalca Šariša v literatúre, doc. Dr. Ervína Lazara.

Obzretie za polstoročím od 1945 podnes?

Mladá literárno-muzická kultúra je spätá so vznikom vysokého školstva v Prešove (PdF SU/UK, VŠPŠ, FF VŠP, FF UPJŠ).

V roku 1956 vychádza literárny almanach Rodí sa pieseň.

Na prelome päťdesiatych a šesť-

Most k spolupráci je názov spoločného projektu medzi katedrami hudobnej výchovy Pedagogickej fakulty Karlovej univerzity v Prahe, Pedagogickej fakulty a Fakulty humanitných a prírodných vied Prešovskej univerzity a Pedagogickej fakulty Ostravskej univerzity. Prvé stránky kroniky tohto projektu, ktorý nadviazal na dlhoročnú tradíciu zo spoločnej republiky, sa napísali v apríli t.r. v koncertnej sále Kon-

3, Nr. 1 a náročnú Simple Symphony B. Brittena. Na záver predniesli oba orchestre spoločne skladbu maďarského skladateľa Denesa Legányho Concert Prelude, ktorú stihli za poodbeďnejšiu skúšku naštudovať a ktorá mala v Prešove prvú premiéru.

Pražskí študenti a pedagógovia Katedry hudobnej výchovy Pedagogickej fakulty Karlovej univerzity doc. PhDr. Jaroslav

Pražsko-prešovské hudobno-pedagogické a umelecké aktivity

zervatória Jana Deyla na Maltézskom námestí v Prahe. V spoločnom koncerte účinkoval prešovský komorný orchester Camerata academica s umeleckým vedúcim a dirigentom Karolom Medňanským, pražský komorný orchester Collegium Paedagogicum s umeleckou vedúcou doc. Markou Perglerovou a dve vynikajúce klaviristky z Ostravskej univerzity. Prešovčania predviedli v Prahe diela slovenských skladateľov Jozefa Podprockého Suita v C (Intrada, Allemanda, Corrente, Ballo, Sarabande, Schmidt-Corrente) a Retrospektívy pre flautu, klavír štvorročne a sláčiky (I. Rondello, II. Nostalgia, III. Žartík) Milana Nováka. Podali umelecky hodnotný výkon, ktorý v náročnom pražskom prostredí vzbudil mimoriadnu pozornosť.

Reciprocita tejto pražskej koncertnej aktivity sa uskutočnila v sále Čierneho orla na koncerte oboch komorných orchestrov dňa 12. novembra v rámci XXXII. ročníka Prešovskej hudobnej jesene pod patronátom a za osobnej účasti konzulky Českej republiky v Košiciach Stanislavy Bartošovej. Pražskí študenti zaradili do svojho "polorecituálu" diela G. Ph. Telemanna Suita pre sláčiky, A. Vivaldiho Concerto in D op.

Herden, CSc., vedúci KHv, tajomník PaedDr. Miloš Kodejška, CSc., i umelecká vedúca doc. Marka Perglerová zároveň patrili k prvým "zahraničným" hosťom inaugurovanej Prešovskej univerzity, ktorých na pôde rektorátu prijal prorektor pre zahraničné styky doc. PhDr. Teodor Hrehovčík, CSc.

Hudobno-pedagogické aktivity v r. 1997 zahŕňali predovšetkým prednášky pedagógov pražskej katedry hudobnej výchovy, ktoré vhodne doplnili vzdelávací program prešovských študentov. Spomenieme aspoň niektoré z nich: Dr. Alena Tichá: Tvorivá intonácia a práca s hudobne nerozvinutými deťmi; PaedDr. Miloš Kodejška, CSc.: Integratívne možnosti využitia hudobnej výchovy v ďalších umeleckých a mimoumeleckých oblastiach; Vít Gregor: Interpretácia klavírnej tvorby rôznych štýlových období. Pri poslednej návšteve doc. PaedDr. Jaroslav Herden, CSc., prezentoval svoju novú učebnicu, zameranú na počúvanie hudby, s názvom: "My pozor dáme a nielen počúvame".

Ďalšie smerovanie krokov po "moste spolupráce" bude zamerané na vzájomné študijné pobyty študentov a pedagógov oboch katedier hudobnej výchovy.

Mgr. Irena Medňanská, CSc.
vedúca KHv FHPV PU

desiatych rokov združuje mladých ľudí s umeleckými ambíciami Divadlo poézie FF UPJŠ, časopis Spektrum, príloha Prešov Mladé horizonty a iné.

A je tu Akademičský Prešov, ktorý si už píše vyše 35-ročnú históriu!

Pôvodné divadielko poézie a hudby sa razom stáva avantgardnou scénou celoštátneho a európskeho dosahu! Recitačný krúžok /vedúci František Andraščík/, recitačno-hudobný súbor pri KSJL FF UPJŠ /vedúci Imrich Vaško/, experimentálne študentské divadlo /vedúci Karol Horák/ - také sú stupne k úspechom zrelosti, plnosti tvorby prešovských vysokoškôľakov, filozofov a pedagógov /inscenácie, výstavy atď./.

Rozpäté krídla mladých múz pomáhajú intenzívne udržiavať vitálny Albín Bagin po svojom príchode do Prešova.

Elán, Kruh, Mladé slovo, Mladé múzy; Pohľady na kultúru, Dúha; Literárne spektrum; Výpoveď, Štiepnica, Slnečnice, Spev srdca, Minúty; Šíp-

kový ruženec, Bakalárske brká; literárny klub pri Knihnici P. O. Hviezdoslava, literárne kluby na gymnáziách - tam všade treba spoznávať nové talenty v akademickom, či inom prostredí mesta Prešova.

Deväťdesiate roky prinášajú nebyvalý rozmach mladej literárnej kultúry vďaka starostlivosti Katedry slovenského jazyka a literatúry FF UPJŠ a Spolku slovenských spisovateľov - odbočka Košice.

Dnešok sa nesie v znamení odkazu tradícií predchádzajúcich generácií - byť na úrovni času, snažiť sa, namáhať, zdravo rásť, trvať a pretrvať v slove.

Všetko hľadajúce a napredujúce - rovnako v živote a umení - pochádza od toho najhlavnejšieho: **chcieť**.

Chcieť dokázať viac v zápase o kvalitu života, jeho kultúry a kultúrnosti vôbec.

Nová PREŠOVSKÁ UNIVERZITA má a bude mať na čom budovať svoju povest'. **Imrich Vaško**

Príspevok je nasýtený nepravdami

Vážená redakcia,

v denníku Sme bol dňa 15.11.1997 uverejnený príspevok Prešovská univerzita zápasí s problémami. Autor, podpísaný skratkou (koš), zverejnil výpovede a informácie, získané od študenta 4. ročníka a študentky 3. ročníka FF PU, ktorí zo strachu nechcú byť menovaní.

Možno jednoznačne uviesť, že príspevok je nasýtený nepravdami, ktoré by si budúci pedagóg nemal dovoliť verejne šíriť. Aký to vlastne bude pedagóg?

Na margo príspevku uvádzam:

Doposiaľ som sa nestretol s informáciou, že ktokoľvek z vedenia univerzity, fakulty a katedier spôsobil študentovi problémy za vyjadrenie vlastného názoru. Ak neveríte, spýtajte sa tých, ktorí pred rokom štrajkovali, či niekto z nich pocítil krivdu počas štúdia alebo v závere štúdia.

S ubytovaním študentov majú problémy všetky vysoké školy (VŠ) na Slovensku. Predpokladám, že ani jedna VŠ v SR neposkytuje ubytovanie študentom, ktorých trvale bydlisko je bližšie ako 40 km od VŠ. V našich konkrétnych podmienkach sme zdedili problémy pretrvávajúce už za bývalej UPJŠ, nik ale verejne túto okolnosť neupravoval. Že jednou z priorit rektorátu PU je aj zvýšenie ubytovacích kapacít, dokazuje skutočnosť, že v máji 1997, t.j. po 5 mesiacoch v tej dobe ešte nekonštituovaného rektorátu, bola vyplatená prvá splátka 6,2 mil. Sk za objekt nového ŠD PU na Ul. Obrancov mieru. To nie sú sluby, ale činy. Aby si verejnosť aj „dôveryhodní informátori“ mohli porovnať pravdu so zavádzaním, uvediem niektoré preukázateľné údaje: dňa 27.5.1997 bola podpísaná kúpno-predajná zmluva so ŠD, dňa 30.7.1997 bol uvedený objekt prevezený do vlastníctva PU.

Vedenie PU zvažovalo možnosti. Po prvé ponechať ŠD Ob-

rancov mieru do konca r. 1997 zatvorený, nakoľko nemalo žiadne finančné prostriedky na rekonštrukciu, vnútorné vybavenie, mzdové a ďalšie náklady. Po druhé prikočiť k neštandardnému riešeniu situácie, t.j. za prijateľných podmienok prenajať objekt ako ŠD.

Akademický senát PU dňa 6.10.1997 sa priklonil k neštandardnému riešeniu situácie.

Od 10.11.1997 sa začalo s rozbytvúvaním študentov v ŠD na Ul. Obrancov mieru, čím sa zvýšili kapacity na ubytovanie o 160 lôžok. Ďalších 100 lôžok v ŠD stredných škôl bolo zabezpečených v spolupráci s KÚ OŠaK v Prešove. Na získanie ďalších ubytovacích kapacít vedenie PU v súčasnosti vyvíja zvýšené aktivity. Oproti roku 1996 sa teda ubytovacia kapacita zvýšila o 260 lôžok. K takejto skutočnosti nedošlo za posledných 35 rokov. Boli teda dodržané sluby?

Skutočnosť, že vôbec bolo možné začať ubytovať študentov, je potrebné objasniť. Na rekonštrukciu a celkové financovanie ŠD bolo potrebných 6,7 mil. Sk. MŠ SR aj napriek požiadavkám PU objekt nemohlo finančne zabezpečiť, nakoľko ŠD pre rok 1997 ho nebolo možné rozpočítavať. Veľmi náročné bolo nájsť prostriedky, ktoré by umožnili realizovať čiastočnú rekonštrukciu a vnútorné vybavenie ŠD. Tieto prostriedky boli predisponované na uvedené účely na úkor rekonštrukcie rektorátu PU.

To všetko len dokumentuje skutočnosť, že vedenie PU venovalo a neustále venuje maximálnu pozornosť vytváraniu čo najoptimálnejších študijných a pracovných podmienok v rámci PU.

Prešov 19.11.1997

Doc. PhDr. Karol Feč, CSc.
rektor PU

Nová kniha o Prešove na našom knižnom trhu

Rok 1997 bol pre naše mesto jubilejným rokom. Pripomenuli sme si v ňom 750. výročie prvej písomnej zmienky o Prešove a o dva roky neskôr - v roku 1999 si zase pripomenieme 700. výročie udelenia mestských práv (r. 1299).

Vydavateľstvo UNIVERSUM, zameriavajúce sa predovšetkým na historickú literatúru, vydalo pri príležitosti 750. výročia prvej písomnej zmienky knihu s názvom SPRIEVODCA PO HISTORICKOM PREŠOVE v slovenskej, anglickej a nemeckej verzii.

Kniha má tradičný baedekerovský formát, je určená nielen na čítanie doma, ale aj na vlastivedné prechádzky po

časnosť a je ilustrovaná najstaršími vedutami Prešova, portrétmi najvýznamnejších prešovských činiteľov a dobovými fotografiami. 2. časť podáva prehľad mien a funkčných období všetkých richtárov, starostov, primátorov mesta od najstaršieho zisteného richtára až po dnešok. 3. časť - Tri erby Prešova - prývratkovo predkladá všetky tri mestské erby (farebné litografie), históriu ich udelenia a portréty panovníkov, ktorí udelili mestu erby. 4. časť - Prechádzky po historickom Prešove - je druhou nosnou kapitolou. Nájdete tu tri farebné mapy mestského jadra s vyznačením mestských hradieb a najvýznamnejších objektov, ktoré sú neskôr predstavené aj slovom a obrazom (farebné fotografie). Potom nasledujú jednotlivé ulice mestského jadra, história ich rastu, všetky názvy, aké tieto ulice vo svojich dejinách mali a popis a história jednotlivých objektov, ktoré sa na nich nachádzajú. 5. časť predstavuje najvýznamnejšie prešovské ulice a pamiatky, nachádzajúce sa za bývalými hradbami (opäť s farebnými fotografiami). 6. časť - Okolie Prešova - začína farebnou mapou, na ktorej sú vyznačené blízke historické dominanty, aj dnes ideálne na historické prechádzky a exkurzie (napr. Šarišský hrad, Kapušiansky hrad, Solnohrad, Solivar a iné). Aj tu nájdete históriu uvedených objektov a ich dobové kresby a súčasný stav (na farebných fotografiách). 7. časť - Prešov dnes - zachytáva súčasné mesto. Ak chcete napr. vedieť, koľko má dnes mesto obyvateľov, aká je hustota jeho osídlenia, aké národnosti a konfesie tu žijú, koľko je v meste žien, koľko mužov, aký je tu priemysel, doprava, služby, zdravotníctvo, školstvo a pod., tak to isto nájdete v tejto časti knihy. No a nakoniec sú v závere knihy uvedené všetky dôležité telefónne čísla - ako napr. záchranná služba, lekárska služba prvej pomoci, detská pohotovostná služba, polícia, požiarnici, informácie o železničnej, autobusovej doprave a mnohé ďalšie.

Sprievodca po historickom Prešove obsahuje 118 farebných a čiernobielych fotografií a predstavuje taký typ literatúry, ktorý doteraz v našom meste úplne absentoval. Publikácia je vhodná nielen ako sprievodca po histórii mesta, ale aj ako učebnica pre regionálne dejiny a geografii. Nakoniec, jej autori - vysokoškolskí pedagógovia - historici a geografii, ju robili aj s takýmto zámerom.

Bližšie informácie o knihe, ale hlavne o možnosti získajú za výhodných cenových podmienok, získate u PhDr. Petra Švorca, CSc., zostavovateľa a vydavateľa, na Katedre dejín a archívniatva Filozofickej fakulty PU.

-RCM-

Akademický Prešov '97

5. a 6. decembra 1997 sa v prešovskom Divadle Alexandra Duchnoviča stretli vysokoškolské divadelné súbory z celého Slovenska. Toto kultúrne podujatie s dlhou tradíciou v posledných rokoch síce trochu upadlo, no t.č. prežilo svoju renesanciu. Okrem divadelných súborov sa prezentovali aj mladí recitátori a ľudia, ktorým nie sú literárne múzy vzdialené.

V piatok ráno si literárni aspiranti mohli vypočuť pripomienky k ich tvorbe z úst odbornej poroty: P. Milčák, M. Milčák, E. Groch a J. Urban za poéziu a S. Rakús, M. Součková a L. Šimon za prózu. Oficiálne výsledky boli vyhlásené v sobotu na galaprograme. V poézii 1. miesto obsadil J. Gavura /FF PU/. V próze sa porotcovia rozhodli prvé miesto neudelíť, na druhom mieste skončili dvaja: R. Passia /FF PU/ a J. Gavura /FF PU/. Piatok sa ďalej niesol v znamení divadla, hudby a filmu. Z predstavení by som rád spomenul divadlo Carpe diem s kabaretom Národný hriechnik, ktoré zaujalo najmä silným satirickým tónom na "hrdú slovač". Piatkový program obo-

Z predstavenia divadla CARPE DIEM FF PU Prešov

hatila aj beseda s V. Sadlíkom o najnovšom Jakubiskovom filme Nejasná správa o konci sveta. V. Sadlík o.i. viedol aj divadelnú dielňu, ktorá priniesla svoje ovocie v sobotu tesne pred galaprogramom. Na Výpredaj sa nám predstavili Sadlík, Lacko, Janku, alias Slovenskí šamani, a pesničkár M. Žák. Celú AP-čkársku náladu potom okorenili neodmysliteľná Imprologia.

V sobotu ráno sa rozoberali divadelné predstavenia. Odborná porota v zložení V. Sadlík, L. Šárík, K. Horák, O. Dlouhý povedala na margo predstavení niekoľko hodnotiacich správ. Výsledky boli uverejnené na galaprograme. Laureátstvo získali dve divadlá: Carpe diem a Damián.

V umeleckom prednese, ktorý hodnotili J. Čajkavá, V. Sadlík, P. Vilhan, P. Himič a L. Šárík, prvé miesto obsadila L. Steinerová za poéziu a za prózu sa na druhom mieste umiestnil R. Antoš (1. miesto udelené nebolo).

Celá atmosféra počas AP-čka burcovala účinkujúcich k maximálnym výkonom. Prirodzene, vyskytli sa aj menšie nedostatky. Veď nik nie je dokonalý. Budúce ročníky si však vyžadujú viac sponzorov. Bola by totiž škoda, keby Akademický Prešov s 32-ročnou tradíciou stroskotal práve na financiách.

S. Milý

Pohľad na účastníkov AP '97

meste - ako skutočný sprievodca jeho históriou.

Rozdelená je do siedmich základných častí:

1. časť - Prešov v dejinách - prehľadne oboznamuje čitateľa s históriou mesta od najstarších geologických dôb až po sú-

TO NAŠE „ÁPEČKO“...

Žiaľ, môj prvý postreh z tohtoročného ročníka akademického Prešova (AP) nie je pozitívny. Organizácia podujatia bola totiž nahradená improvizáciou. Už nestačilo mať program predstavení - aby človek videl to, čo vidieť chcel, musel byť v Divadle A. Duchnoviča celý čas. Celková koncepcia programu sa totiž pozmenila časťami presunmi predstavení. Pravda, tento stav bol možno spôsobený aj vonkajšími príčinami - niektorí účastníci AP do Prešova vôbec neprišli...

Sympatickým bolo pozvanie „kultúrnych šamanov“. Pozrieť si pantomímu pána Horáka bolo naozaj zážitkom. Podobne i vystúpenie pána Sadílka stálo za to. Vynikajúcim predstavením bola satira na slovenský nacionalizmus Národný hriešnik v podaní divadla Carpe diem. Páčila sa mi i Imprologia...

No bol by som rád, keby boli ďalšie ročníky Akademického Prešova zvládnuté lepšie - predovšetkým po organizačnej stránke.

Richard Miškovič (FF)

ŠKOLA PLNÁ TÓNOV

V stredu 10. 12. 1997 sa vďaka Vianočnému koncertu, ktorý organizovala Katedra hudobnej výchovy FHPV PU, ozývali ponuré chodby našej alma mater hudbou a spevom. Na tradičnom podujatí, na ktorom sa zúčastnil aj dekan FHPV PU doc. P. Kuzmišin, prodekan pre rozvoj FHPV PU Dr. V. Šebeň i tajomník FHPV PU Dr. P. Fabian, vystúpili sláčikový orchester i dychové trio hudobného telesa Camerata Academica, súbor Torysa, ženský spevácky súbor Iuventus Pedagogica i ďalší študenti a členovia KHv FHPV PU, ktorí mali sólové vystúpenia. Najväčší potlesk asi 300 prítomných zožala dievčenská spevácka skupina. Záver sa niesol vo vianočnej nálade - za svetiel prskaviek sa večer plný hudby a spevu ukončil Tichou nocou. LR

Učebno-rekreačné zariadenia

Prešovská univerzita vlastní niekoľko zariadení, ktoré jej zamestnanci a študenti využívajú na učebno-výcvikové účely a na rekreáciu. Najväčším objektom je učebno-metodické zariadenie na Zemplínskej Šírove slúžiace na organizovanie odborných podujatí a v priebehu letných mesiacov na rekreáciu zamestnancov univerzity. Súčasťou tohto zariadenia je lodenica na letné výcvikové kurzy študentov univerzity.

Na podobné účely slúži aj chatové zariadenie na Morskom oku v malebnom členitom pohorí Vihorlatu. Na rekreačné účely sa využíva aj menší objekt pod Tatrami, v Batizovciach.

Z aktivít Katedry hudobnej výchovy Fakulty humanitných a prírodných vied PU.

10. 11. 1997 na hodinách praktických disciplín odboru Hv na FHPV strávili pracovné predpoludnie manželka Lois Jane Yadeau a William Ronald Yadeau, vysokoškolskí pedagógovia z Milikinovej univerzity v Decature v štáte Illinois v USA. Starí rodičia pani Lois pochádzali od Bardejova. Manželia mali v rámci „Roku Slovákov“ v Šarišskej galérii koncertné vystúpenie. Výmena skúseností medzi manželmi Yadeauovcami a pracovníkmi KHv FHPV PU sa konkrétne prejavila v analýze rozsahu a obsahu študijných plánov, nástrojovej a hlasovej metodiky, ako aj vzájomnej výmeny notového materiálu.

Obohatením študijného programu pre študentov odboru hudobná výchova v zimnom semestri bolo stretnutie s vynikajúcim pražským organistom z Kláštora premonštrátov na Strahove v Prahe Vladimírom Roubalom. Na prednáške o problematike improvizácie dňa 18. 11. v evanjelickom kostole v Prešove, ako aj na druhý deň na KHv FHPV, „odkryl“ študentom nekonečné možnosti harmónie. Na záver svojho organového recitálu dňa 19. 11. v evanjelickom kostole zaradil improvizované skladby, ktoré vytvoril na témy študentov KHv FHPV.

Študenti KHv FHPV prispeli k oslavám prvej písomnej zmienky o našom meste v rámci koncertu „Mladí umelci jubilujúcemu Prešovu“. Speváčky - študentky II. ročníka Hv Jana Forraiová, Zuzana Kleinová, Marcela Pellová pod odborným vedením Mgr. Marty Polohovej predniesli piesne Mikuláša Moyzesa a Antona Cígera, slovenských skladateľov, ktorých život a tvorba je spojená s našim mestom. V bloku súčasných prešovských skladateľov odznela skladba bývalého pedagóga katedry hudobnej výchovy Vladimíra Ljubimova a dychové trio prednieslo trojčastové Divertimento svojho umeleckého vedúceho Karola Medňanského. Historicko-muzikologické aktivity doc. PhDr. Františka Matúša, CSc., sa prejavili v záverečnom bloku koncertu s názvom prešovská hudba z historických archívov. Spojené orchestre oboch prešovských základných umeleckých škôl, posilnené o študentov komorného orchestra CAMERATA ACADEMICA Prešovskej univerzity, predniesli dva anonymné menuety, Nocturno in A skladateľa Františka Krčmarika a Menuet z opery Una cosa rara Ferencza Dežeffyho, hudobné pamiatky objavené v archívoch doc. Matúšom.

Mgr. I. Medňanská, CSc.

Dychové trio súboru Camerata academica PU je najmladším umeleckým súborom, vzniklo len v septembri 1996. V š. r. 1997/98 pracuje v zložení Slávka Bajtošová - flauta, Adrián Sladkovský - klarinet a Lubomír Verbovanec - fagot. Repertoárov sa tento kolektív orientuje na diela pre dané nástrojové obsadenie od obdobia baroka až po súčasnosť. Umeleckým vedúcim tohto telesa, ako aj celého súboru Camerata academica je Karol Medňanský (stojí prvý zľava).

Za docentom Karolom Illiašom

Dňa 20. 11. 1997 nás navždy opustil náš spolupracovník, učiteľ a priateľ doc. Ing. Karol Illiaš, CSc., vedúci katedry technickej výchovy FHPV PU. Navždy odišiel pracovný človek, ktorý sa zapísal do srdiec svojich študentov a spolupracovníkov.

Doc. Ing. Karol Illiaš, CSc., sa narodil 5. 4. 1942 v obci Vinohradovo, t.č. v Ukrajinskej republike. V roku 1946 sa jeho rodičia presťahovali na Slovensko, do mesta Prešova, mesta, s ktorým spojil svoj ďalší život. Základné vzdelanie získal na OSS v Prešove. V tom istom meste pokračoval v štúdiu na JSS, ktoré ukončil v roku 1956. V roku 1964 štátnou záverečnou skúškou úspešne zavŕšil štúdium na Strojníckej fakulte SVŠT v Bratislave. Po absolvovaní základnej vojenskej služby nastúpil v roku 1966 na Katedru základov priemyselnej výroby Pedagogického inštitútu v Prešove.

Počínajúc týmto rokom sa datuje jeho pôsobenie ako vysokoškolského učiteľa, ktorého celý tvorivý život bol spojený s ušľachtilou činnosťou výchovy a vzdelávania budúcich učiteľov. Viac ako tridsať rokov formoval profil absolventov fakulty. So zánietením jemu vlastným odkrýval neodkryté a spoznával nepoznané.

Doc. Ing. Karol Illiaš, CSc., nezabúdaj na svoj kvalifikačný rast. V rokoch 1981-1985 stu-

doval externú vedeckú aspirantúru na Akadémii pedagogických vied ZSSR v Moskve, ktorú úspešne ukončil obhajobou kandidátskej práce a získaním vedeckej hodnosti kandidáta pedagogických vied. V roku 1995 sa habilitoval vo vednom odbore 75-02-9 Teória vyučovania odborných predmetov. Od roku 1990 pôsobil vo funkcii vedúceho Katedry technickej výchovy Pedagogickej fakulty v Prešove UPJŠ v Košiciach.

Doc. Ing. Karol Illiaš, CSc., s nadšením privítal vznik Prešovskej univerzity a aktívne sa zapojil do jej života. Bol členom Akademického senátu FHPV PU, členom Kolégia dekana FHPV PU, členom Vedeckej rady FHPV PU. Bol členom doktorandskej rady a školiteľom doktorandov. Ako významného odborníka si ho vážili na vysokých školách u nás i v zahraničí. Obetavo, až do posledných dní, riadil a organizoval prácu katedry technickej výchovy. Neľutoval síl ani námahy pri formovaní mladších kolegov.

My, učiteľia katedry technickej výchovy a katedry fyziky FHPV PU, ktorí sme poznali doc. Ing. K. Illiaša, CSc., z každodennej práce, prístupu k ľuďom, prístupu ku študentom si hlboko vážime jeho dielo, ktoré natrvalo zostane v našej pamäti. Ďakujeme mu za všetko, čo vykonal v prospech katedry technickej výchovy, Fakulty humanitných a prírodných vied a Prešovskej univerzity.

Česť jeho pamiatke!

Prof. Ing. Michal Šefara, CSc.
PaedDr. Vladimír Šebeň, CSc.

HÁDZANÁ NA AKADEMICKÉJ PÔDE

V dňoch 23.-25. novembra 1997 sa uskutočnil v športovej hale PU II. ročník medzinárodného turnaja v hádzanej žien - akademických výberov z príležitosti dňa študentov a 750. výročia prvej písomnej zmienky o Prešove. Záštitu nad týmto podujatím prevzal dekan PF PU doc. PhDr. Milan Turek, CSc.

K plnohodnotnému univerzitnému štúdiu, okrem nadobúdania kvalitného vzdelania, vždy patrili aj študentské záujmové aktivity v oblasti vedy, umenia a športu. Práve z týchto dôvodov sa organizátori (oddiel ženskej hádzanej pri TJ Slávia PU, PF PU a jej katedra telesnej výchovy) rozhodli toto netradičné medzinárodné športové podujatie na akademickú pôdu PU zorganizovať.

Na turnaji sa zúčastnili družstvá študentiek univerzít a fakúlt z Krakova, Egeru, Nitry a Prešova. V osobitej akademickú a športovú atmosféru dievčatá predvádzali slušnú športovú výkonnosť. Najviac hádzanárskeho kumštu však ukázalo družstvo PdF UKF z Nitry, ktoré zaslúžene zvíťazilo a obhájilo vlaňajšie prvenstvo.

Študentky Prešovskej univerzity, tak ako v prvom ročníku, skončili na druhom mieste. K striebornej priečke im pomohlo víťazstvo nad Krakowom a lepšie skóre zo všetkých zápasov. Naše vysokoškolské družstvo dostali pozvanie na turnaj do Krakova, kde tamojšia Akadémia telesnej výchovy a športu oslá-

vi 75. výročie. Ohlasy všetkých zúčastnených družstiev, no najmä zahraničných, na toto vydaté športové podujatie boli veľmi pozitívne.

Podakovaf za pomoc a podporu treba Ministerstvu školstva SR, Mestskému úradu v Prešove, vedeniu Prešovskej univerzity, Pedagogickej fakulty PU a všetkým sponzorom.

Výsledky: Slávia PU Prešov - VŠPg Eger 19:23 (9:9), Prešov: K. Bernátová, Z. Bernátová - M. Novická 4/4, Minarčíková 4/1, Bochnová 2, Krafčíková, Lačná, K. Kudročová, Gorejová 2, Hrivňáková 5, Molnárová 2, Pišková. Prešov - AZS-AWF Krakow 34:32 (19:17), K. Bernátová - M. Novická 6/5, Minarčíková 9, Bochnová 1, Krafčíková 2, K. Kudročová, Gorejová 4, Hrivňáková 7, Molnárová, Pišková, Jašová, Redajová 5. Prešov - PdF UKF Nitra 21:27 (6:12), K. Bernátová - M. Novická 9/6, Minarčíková 3, Bochnová 2, Krafčíková, K. Kudročová 1, Gorejová 2, Hrivňáková 4, Molnárová, Pišková, Jašová. Nitra - Krakow 37:26 (17:10), Nitra - Eger 32:22 (13:10), Eger - Krakow 27:31 (15:14). Poradie: 1. Nitra 6 bodov, 2. Prešov (74:82), 3. Krakow (89:98), 4. Eger (72:82). Najlepšou brankárkou bola Kodayová, hráčkou Vičková (obe Nitra), najúspešnejšou strelkyňou sa stala Baková z Krakova (24 gólov). Prešovčanku Bochnovú vyhlásili za Miss diskotéka.

Doc. PhDr. Rudolf Horváth, CSc.

PU zanechala dobrý dojem

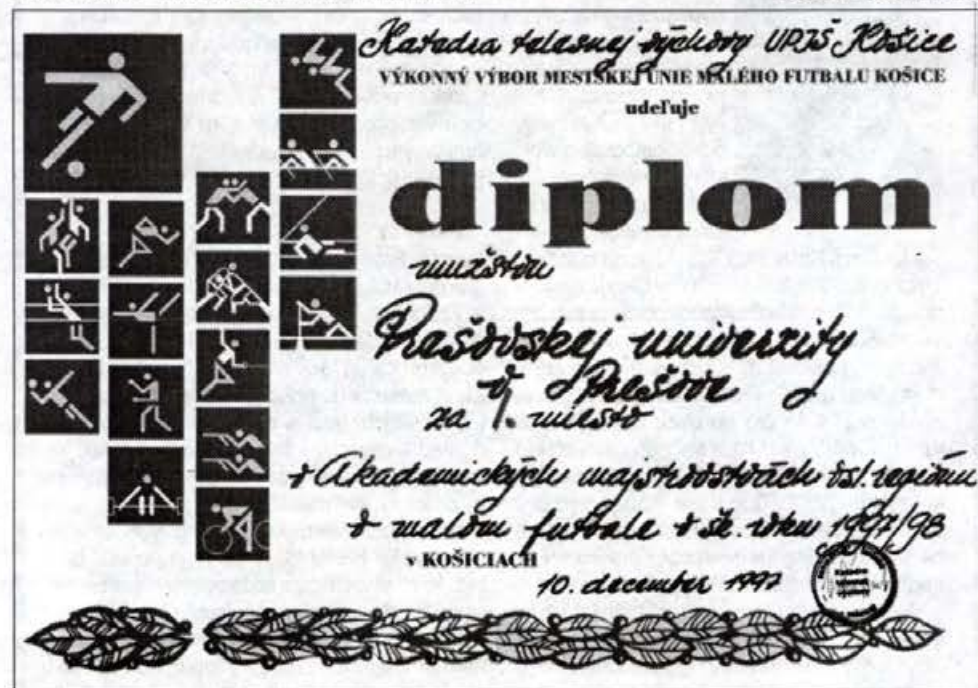
Dňa 10. 12. 1997 futbalové družstvo Fakulty humanitno prírodných vied Prešovskej univerzity sa zúčastnilo na akademických majstrovstvách východoslovenského regiónu v malom futbale pre školský rok 1997/98 v Košiciach. Zúčastnili sa na nich aj košické univerzity: Univerzita veterinárneho lekárstva, Technická univerzita a UPJŠ. Prešovskú univerzitu reprezentovali poslucháči: Martin Vasíl, II. ročník TV, Tomáš Imrich, II. ročník TV, Ján Roháč, II. ročník TV, Marek Pavel II. ročník TV/RJ, Peter Tkáč III. ročník TV/ON, Lukáš Malý III. ročník TV/GE, Vladimír Zozulič III. roční-

k TV/VV, Róbert Franko III. ročník TV/D, Ľuboš Reiter V. ročník TV.

Organizačnú a trénerskú činnosť realizoval externý pracovník katedry telesnej výchovy Peter Majer a člen katedry PaedDr. Pavel Ďurech.

Našou vzorou hemou aj spoločenskou reprezentáciou po víťazstve nad Univerzitou veterinárneho lekárstva 4:2 a UPJŠ 5:4 sme získali I. miesto, čím Prešovská univerzita svojím predstavením zanechala v Košiciach dobrý dojem.

PaedDr. Pavel Ďurech

Pre vodnú turistiku je zaujímavý 585 km dlhý maďarský tok Tisy, ktorá je na tomto úseku pomerne pokojná a dosahuje miestami šírku až 140 m a hĺbku 4,5 m.

Prvý splav Tisy sa konal v roku 1991 na podnet doc. Stejskala, ktorý tieto splavy organizuje, a odvtedy je Tisa splavovaná každoročne.

Splav má rekreačný charakter, kompenzuje civilizovaný spôsob životného štýlu.

Celý kurz trvá približne 7 dní, počas ktorých sa absoluuje približne 100 km. Dĺžka jednotlivých etáp sa pohybuje v rozmedzí okolo 20-30 km denne. Táborí sa v blízkosti dedín s možnosťou posedenia v typických rybárskych krčmách, takzvaných halaszcsárdák, nákupu potravín, doplnenia pitnej vody, či v prípade potreby lekárskeho ošetrovania.

VODNÁ TURISTIKA NA TISE

Tisa je splavovaná na turistických lodiach canoe C 2, v ktorých si študenti vezú celý výstroj potrebný na týždenný pobyt v prírode. Býva sa v stanoch, poskytujúcich prístrešok v prípade nepriaznivého počasia a únik pred komármi, ktoré sú neodmysliteľnou súčasťou celého splavu.

Od prvého splavu záujem študentov o tento druh rekreácie značne vzrástol, o čom svedčí aj fakt, že už tretí splav bol zložený z dvoch turnusov. Počas ďalších rokov počet turnusov vzrástol na tri.

Katedra TV FHPV Prešovskej univerzity má počas svojej sedemročnej histórie splavu Tisy splavený úsek z Kísaru až po Kírscore, čo predstavuje dĺžku 301 km.

Ostáva iba veriť, že tradícia tohto splavu pretrvá naďalej aj napriek množstvu problémov a neostane po nej len krásna spomienka na staré dobré časy.

Mgr. Rastislav Feč

VIANOČNÁ STOVKA

25.11.1997 sa konala súťaž v plávaní, organizovaná KTV PF PU pre študentov PF PU. Zúčastnilo sa na nej 16 súťažiacich, z toho 4 muži a 12 žien.

Súťažnými disciplínami boli: 50m prsia, 50m znak, 50m kraul a 100m prsia, ako hlavná disciplína večera odmenená aj vecnými cenami.

Na súťaži bol prítomný vedúci KTV PF PU PhDr. L. Orísek, na podnet ktorého sa súťaž konala a ktorý ju aj slávnostne otvoril.

Pri vyhlasovaní výsledkov a odovzdávaní cien bol prítomný aj dekan PF PU doc. PhDr. M. Turek, CSc., ktorý odovzdal ceny víťazom hlavnej súťaže večera.

Ďalej sa na organizácii súťaže podieľali Mgr. R. Feč ako riaditeľ súťaže a Mgr. A. Majerníkova ako zapisovateľka. Výsledky:

- 50m prsia ženy: 1. Totimáková J.
2. Feltovičová M.
3. Cehelská M.
50m prsia muži: 1. Petruš M.
2. Müller M.
3. Semanco P.
50m znak ženy: 1. Gorylová E.
2. Komoňová J.
3. Birošová M.
50m kraul ženy: 1. Gorylová E.
2. Feltovičová M.
3. Hajduková R.
100m prsia ženy: 1. Gorylová E.
2. Kašperová M.
3. Baranová B.
100m prsia muži: 1. Müller M.

Vydáva : Rektorát PU Prešov. Kontakt na redakciu: tel. 091/73 32 31 - 4, kl. 306, Ul. 17. novembra č. 1, 081 16 Prešov.

Predseda redakčnej rady a vedúci redaktor : doc. PhDr. M. Rusinko, CSc. Členovia redakčnej rady : doc. JUDr. Ján Roháč, CSc., doc. PhDr. Rudolf Horváth, CSc., prof. ThDr. Milan Gerka, CSc., doc. PhDr. Ladislav Šimon, CSc., Mgr. František Dancák, akad. maliar Peter Kocák, prom. fil. Jozef Tutoky, Ladislav Rášši zodpovedný za jazykovú úpravu. Univerzitný časopis vychádza ako dvojmesačník, päťkrát ročne pre vlastnú potrebu. Sadzba: COFIN, a. s., Prešov. Tlač : GRAFOTLAČ Prešov

(Nepredajné)